

Täysistunto

Keskiviikko 22.2.2023 klo 14.01—20.32

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 20.32.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (14.01—15.58 ja 17.45—20.32) ja puhemies Matti Vanhanen (15.58—17.45).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja luonnonpuistoja, kansallispuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 270/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 23/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 23/2022 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 20.2.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa on Petri Huru Mauri Peltokankaan kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Petri Hurun käsittelyn pohjaa koskeva ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 36; poissa 45 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt käsitellään muutosehdotukset.

13. lakiehdotus

2 a §

Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Teen kokoomuksen vastalauseen mukaisen muutosehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Jukka Kopra kok: Puhemies! Kannatan.

Timo Heinonen ehdotti Jukka Kopran kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 64; poissa 43 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 270/2022 vp sisältyvien 1.—21. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 43/2022 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 43/2022 vp

Hallituksen esitys HE 313/2022 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 22/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 22/2022 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 21.2.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

1. lakiehdotus

25 h §

Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen mukaisen muutosehdotuksen 25 h §:ään.

Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Vikmanin esitystä.

Sofia Vikman ehdotti Kaisa Juuson kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Sofia Vikmanin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 63; poissa 43 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksiin HE 43/2022 vp ja HE 313/2022 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 43/2022 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain 59 §:n muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain 59 §:n muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 319/2022 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 319/2022 vp

Hallituksen esitys HE 328/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 53/2022 vp

Pöytäkirjan liite Muutosehdotus 21.2.2023 Liite 4A

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 53/2022 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 21.2.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

1. lakiehdotus

59 §

Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Teen 59 §:ää koskevan muutosehdotuksen.

Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Juuson tekemää esitystä.

Kaisa Juuso ehdotti Minna Reijosen kannattamana, että pykälä hyväksytään edustajille jaetun muutosehdotuksen mukaisena. (Pöytäkirjan liite 4A)

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Kaisa Juuson ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 42; poissa 38 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 319/2022 vp sisältyvien 2.—4. lakiehdotuksen ja hallituksen esitykseen HE 328/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 319/2022 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

5. Ilmastovuosikertomus 2022

Kertomus K 24/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 25/2022 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 25/2022 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. Keskustelu asiasta päättyi 20.2.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Mauri Peltokangas Petri Hurun kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen mukaisen kannanoton.

Selonteko hyväksyttiin.

Valiokunnan ehdotus ”jaa”, Mauri Peltokankaan ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 42; poissa 38 (äänestys 5).

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 24/2022 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

6. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan työjärjestyksen ja eduskunnan vaalisäännön 8 §:n muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 2/2022 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 8/2022 vp

Osittain toinen, osittain ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Osittain toiseen, osittain ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä eduskunnan työjärjestyksestä koskeva päätösehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä eduskunnan vaalisäännöstä. Keskustelu asiasta päättyi 20.2.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Sakari Puisto Wille Rydmanin kannattamana ehdottanut, että päätösehdotus hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Päätösehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 38; poissa 38 (äänestys 6).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn eduskunnan työjärjestyksestä koskevan päätösehdotuksen. Eduskunta hyväksyi eduskunnan vaalisäännön. Päätösehdotuksen toinen ja vaalisäännön ainoa käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

7. Valtioneuvoston selonteko Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2035

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 24/2022 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt päätetään ympäristövaliokunnan mietinnön YmVM 24/2022 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta. Tämän asian yhteydessä sallitaan yhteinen keskustelu päiväjärjestyksen 8. ja 9. asiasta, joita koskevat mietinnöt esitellään tässä asiakohdassa.

Ympäristövaliokunnan mietinnön esittelypuheenvuoro on enintään kymmenen minuuttia. Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintöjen esittelypuheenvuoro on enintään 15 minuuttia. Esittelypuheenvuorojen jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalolle ja maa- ja metsätalousministeri Antti Kurviselle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro ensin ympäristövaliokunnan mietinnön pohjalta, edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.10 **Hanna Kosonen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta on antanut... [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kosonen, odottakaa hetki. — Arvoisat edustajat, pyydän taas salia rauhoittumaan. Käsittelemme tätä asiaa, ja muut keskustelut voidaan käydä salin ulkopuolella. — Olkaa hyvä, edustaja Kosonen.

Arvoisa puhemies! Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma on yksi osa ilmastopolitiikan kokonaisuutta, jossa on mukana myös ilmasto- ja energiastrategia, maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma ja ilmastomuutoksen sopeutumissuunnitelma, ja esitelen nyt siis tätä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaa. Nämä kaikki edellä mainitut on valmisteltu pitkälti rinnakkain, ja niiden laatimisessa on hyödynnetty samaa tietopohjaa. Valiokunta korostaa kuitenkin, että tilannekuva on muuttunut kokonaisuudessa tavalla, joka edellyttää esitettyjen arvioiden nopeaa tarkistamista. Tilanne on muuttunut muun muassa energiakriisin suhteen Venäjän hyökättyä Ukrainaan sekä siksi, että on irtauduttu Venäjän energiasta. On tapahtunut markkinoiden toimintaan, huoltovarmuuteen ja energian riittävyyteen tapahtuneita muutoksia. Sitten myös Suomen maankäyttösektorista on tullut päästölähde nielun sijaan, ja sen myötä ilmastopolitiikan suunnitteluasiakirjojen perusta täytyy muuttaa.

Arvoisa puhemies! Käyn läpi nyt tästä isosta kokonaisuudesta joitakin yksityiskohtia, mitä valiokunta on erityisesti ottanut huomioon.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Taakanjakosektorin tavoitteista: voidaan sanoa, että nykyisten toimien ei arvioitu olevan riittäviä edellä mainittujen päästötavoitteiden saavuttamiseksi, vaan uusia on arvioitu tarvittavan vähintään 5,6 miljoonan tonnin edestä. Näitä toimia taakanjakosektorilla tehdään siis esimerkiksi liikenteen sektorilla, ja sillä on kaikkein suurin merkitys kokonaistavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Liikenteen päästövähennystoimet muodostuvat erityisesti fossiilittoman liikenteen tiekartan kahden ensimmäisen vaiheen toimeenpanosta, komission uuden ilmastopaketin toimeenpanosta liikenteen osalta sekä jakeluvelvoitteen nostamisesta. Ja esimerkiksi ensimmäisen vaiheen jakeluinfra ja ajoneuvohankintoja koskevia toimenpiteitä on vuosien 21 ja 22 aikana toteutettu juurikin tiekartan linjaamalla tavalla. Mutta sitten joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä koskevia toimenpiteitä ei ole rahoituksen puuttuessa voitu toteuttaa tiekartan linjausten mukaisesti. Liikenne- ja viestintävaliokunta esittää lausunnossaan huolensa toimien kustannustehokkuudesta ja siitä, että tavoitteiden toteuttamiseen liittyy suuria haasteita ja suunnitelman taloudellisia vaikutuksia on arvioitu puutteellisesti. Taakanjakosektorin päästötonnit ovat todella arvokkaita, eli siinä kohtaa on hyvä saada muualtakin näitä päästövähennyksiä.

Maataloudesta: Moni tila kamppailee kannattavuuskriisissä. Toki keinoja päästöjen vähentämiseen on, mutta toki osa niistä liittyy ihan suureen järjestelmätason muutostarpeeseen, koko ruokajärjestelmän muutokseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että biokaasu ja sen edistämiseksi jo tehty ja tehtävä työ on nostettu hyvin esille.

Tähän taakanjakosektoriin kuuluu myös rakennusten erillislämmitys. Valiokunta korostaa, että rakentamisessa tehokkain tapa vaikuttaa päästöihin on panostaa olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuden parantamisen ohessa energijärjestelmän vähäpäästöisyyteen. Mutta rakennettua ympäristöä tulee tarkastella kokonaisuutena osana laajempaa energijärjestelmää.

Jätehuolto ja fluorattujen kasvihuonekaasujen eli F-kaasujen päästöt ja työkonien päästöt ovat myös tätä taakanjakosektorin kokonaisuutta, jossa toimia on tehtävä.

Arvoisa puhemies! Sitten käyn läpi paria tammöistä, joissa on useamman sektorin piiriin kuuluvia kokonaisuuksia. Teollisuus kuuluu pääosin päästökaupan piiriin, mutta sitten pienemmät laitokset, työkonet ja kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus kuuluu taakanjakosektorille. Tässä voidaan tehdä toimia todella paljon myös talteenottoon ja teollisuuden prosessien suoraan sähköistämiseen ja vähähiilistämiseen.

Yhdyskuntarakenne ja alueiden käyttö on myös kokonaisuus, jossa tulee sitten mahdollisuuksia vähentää päästöjä monella rintamalla.

Arvoisa puhemies! Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kunnat ovat avainasemassa, kun Suomi pyrkii hiilineutraaliksi vuoteen 2035 mennessä. Kunnat ovatkin olleet hyvin aktiivisia tekemään ilmastotoimia ja edistämään eri sektoreiden päästövähennyksiä ihan suoraan. Kunnat, kuten valtio, pystyvät myös julkisten hankintojen kautta vaikuttamaan niin ilmastovaikutusten laajamittaiseen huomioon ottamiseen, vähentämiseen kuin sitten myös innovaatiokehitykseen, eli hankintojen avulla voidaan pilotoida erilaisia uusia palveluita ja myös ratkaisuja päästöttömissä teknologioissa muun muassa.

Ja sitten myös kiertotalouden päästövähennyspotentiaali on todella suuri, ja se korostuu erityisesti siinä, kun resursseja käytetään vähemmän ja käytetään ne olemassa olevat sitten uudelleen.

Meidän valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että kulutuksen hiilijalanjälki on isosti esillä tässä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa — se on hyvä

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

asia. Ihmisten arjessa tehtävät valinnat vaikuttavat todella paljon siihen, millä tavalla päästöt vähenevät. Viime vuosina kotitalouksien keskimääräinen hiilijalanjälki ei ole juurikaan pienentynyt, mutta Ilmastopaneeli esimerkiksi arvioi, että hiilijalanjäljen tulisi kotitalouksissa pienentyä noin 70 prosenttia, kun verrataan vuoden 2016 hiilijalanjälkeä vuoden 2030 ilmastotavoitteisiin, eli erittäin suuri kokonaisuus on tämä. Valtiohan voi vaikuttaa kuluttajien hiilijalanjäljen pienentämiseen monilla tavoilla, esimerkiksi ruoan, liikkumisen ja asumisen osalta ja myös hiili-intensiivisten tuotteiden ja palveluiden ja vähähiilisten tuotteiden mainonnan ohjausvaihtoehtoilla ja muun muassa ympäristömerkintöjen edistämällä. Valiokunta on todella siitä asiasta huolissaan, että tämä siirtymä tapahtuu oikeudenmukaisesti ja osallistaen. Tämä kuuluu myös Pariisin ilmastopöytäkirjaan ja EU:n ilmastopolitiikan periaatteisiin, että näin sitten olisi. Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman valmistelun yhtenä lähtökohtana on ollut mahdollisimman oikeudenmukainen siirtymä kohti vähähiilistä yhteiskuntaa.

Tässä vuoden sisään tapahtuneiden maailman muutosten takia nyt on nähtävissä esimerkiksi energiaköyhyyttä ja myös liikenneköyhyyttä ensimmäistä kertaa Suomessa, ja ne ovat todellisia haasteita.

Valiokunta toteaa, arvoisa puhemies, että taakanjakosektorin ilmastosuunnitelma ei sisällä ilmasto- ja energiastrategian tavoin yleisiä linjauksia osaamisen kehittämisestä, ja osaamisen kehittäminen on kuitenkin äärimmäisen tärkeä kokonaisuus, mikäli me haluamme päästä näihin todella kunnianhimoisiin tavoitteisiin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että taloudellisten vaikutusten arvioinnissa arvioidaan menettävien työpaikkojen ohella myös uusien työpaikkojen syntymistä sekä vastaamista muuttuviin osaamistarpeisiin, jotta voidaan sitten ennakoida, mitä koulutusta esimerkiksi tarvitaan. Valiokunta pitää tärkeänä myös Tekesin rahoituksen nostoa 4 prosenttiin bkt:stä, koska pitkäjänteinen ja ennustettava rahoitus on myös avain hiilineutraalin yhteiskunnan rakentamiseen.

Ja loppuun vielä totean, että valiokunta korostaa sitä, että taakanjakosektorin toimenpiteet vaikuttavat päästökauppaa suuremmin kotitalouksien, viljelijöiden ja yritysten arkeen ja kilpailukykyyn ja siksi osallistaminen ja oikeudenmukaisuus on äärimmäisen tärkeä huolehdittava asia. Näistä teoista sitten kertoo ilmastovuosikertomus, joka on hyvä väline seurantaan, ja pidämme arvokkaana, että toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja monipuolinen arviointi ovat osana toimien kustannustehokkuuden ja legitimitietin arviointia ja varmistamista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, ympäristövaliokunnan mietinnön esitlemisestä. — Nyt näyttää siltä, että siirrytään suoraan ministereitten puheenvuoroihin. — Elikkä ministeri Ohisalo, olkaa hyvä. Viisi minuuttia maksimissaan.

14.21 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitos ympäristövaliokunnalle ja maa- ja metsätalousvaliokunnalle näiden kaikkien kolmen ilmastosuunnitelman käsittelystä. Hallituskausihan on tässä käymässä loppuun, ja onkin hyvä aika katsoa, mitä on saatu yhdessä aikaiseksi. Olemme asettaneet ensimmäistä kertaa Suomelle hiilineutraaliustavoitteen, vuodelle 35, ja nyt kirjanneet tämän myös aidosti ilmastolakiin. Tavoite asetettiin niin, että se vastaa Suomen osuutta Pariisin ilmastopöytäkirjasta ja ilmaston kuumenemisen rajoittamisesta puoleentoista asteeseen. Yksin tavoitteiden

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

asettaminen ei tietenkään riitä, vaan tarvitaan myös konkreettisia toimia niiden saavuttamiseksi.

Nyt käsittelyssä olevat ilmastosuunnitelmat kartoittavat nämä konkreettiset ilmastotoimet. Monet toimista ovatkin jo hyvässä vauhdissa: Kotitalouksien öljylämmityksestä luopumisen tuki on ollut erittäin suosittu. Energiaverotusta on uudistettu suosimaan puhtaita ratkaisuja, liikenteen sähköistymistä on edistetty, biokaasun tankkausasemia on rakennettu, ja tänä vuonna hakuun ovat tulossa valtion takaamat energiaomavaraisuuslainat auttaamaan kotien ja pk-yritysten puhtaita hankintoja.

Yhteiskunta on laajasti lähtenyt mukaan ilmastotyöhön. Kyse ei siis ole vain siitä, mitä me olemme täällä yhdessä tehneet, vaan suomalainen yhteiskunta on saatu mukaan. Monet kunnat ovat asettaneet itse asiassa valtiotakin nopeamman hiilineutraaliustavoitteen, ja teollisuus on laatinut omat vähähiilitiekarttansa. Järjestöjohtajat sekä työntekijäjärjestöistä että työnantajajärjestöistä ovat vedonneet meihin päättäjiin ilmastotavoitteissa pysymiseksi ja tarpeen tullen jopa niiden kiristämiseksi.

Arvoisa puhemies! Matkan varrella tilannekuva ilmastotyöstä on kuitenkin tarkentunut. Tämä koskee erityisesti maankäyttösektoria. Kuulimme viime vuonna vakavia uutisia siitä, että maankäyttösektorimme on ensimmäistä kertaa muuttunut hiilinielusta päästölähteeksi. Tilanne on Suomen hiilineutraaliuden mutta myös EU-velvoitteidemme saavuttamisen kannalta hyvin vakava.

Uusien tietojen valossa nyt laaditun maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimet hiilinielun kasvattamiseksi näyttävät valitettavasti jäävän riittämättömiksi. Tämän vuoksi hallitus onkin käynnistänyt esimerkiksi maankäytön muutosmaksun valmistelun, metsälain ilmastoarvioinnin sekä nimennyt virkatyöryhmän selvittämään muun muassa taloudellisen ohjauksen keinoja hiilinielujen kasvattamiseksi. Näin seuraavalla hallituksella on käytössään hiilinielujen pelastuspakettiin tarvittavat keinot, joilla hiilinielujen romahdus saadaan paikattua, ja Suomesta tulee vuoteen 35 mennessä hiilineutraali. Se on välttämättömästä ilmastokriisin pysäyttämiseksi ja samaan aikaan suomalaisten metsänomistajien ja metsäteollisuudenkin etu. Tämän päivän kansainväliset markkinat ovat jo vihreät.

Arvoisa puhemies! Panin merkille, että oppositiopuolue perussuomalaiset jätti vastalauseet niin aiemmin käsitellyn ilmastovuosikertomuksen samoin kuin nyt käsittelyssä olevan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman osalta. Perussuomalaisten mukaan "vihreä siirtymä on heikentänyt Suomen kilpailukykyä, ja Suomen ilmastopolitiikka päästövähennystavoitteineen on liian kunnianhimoista". [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] Te heittäisitte romukoppaan vihreiden investointien kiihdytyskaistat ja päästökauppajärjestelmän, joiden puolesta myös elinkeinoelämä puhuu. Jos haluaa lukea listauksen tämän hallituksen ilmasto- ja luontopolitiikan onnistumisesta, niin kannattaakin itse asiassa katsoa sitä, mistä perussuomalaiset hallitusta kritisivat. Vihreä siirtymä ei ole ainoastaan suomalaisten yritysten valtti, vaan elinehto. Ilmastopolitiikka ei ole liian kunnianhimoista, vaan välttämättömyys planeetan tulevaisuuden kannalta. Vihreiden investointien kiihdytyskaista poistaa hidasteen miljardiluokan investoinneilta ja päästökauppajärjestelmä vauhdittaa markkinaehtoisia ratkaisuja, joita suomalaiset yritykset voivat viedä maailmalle. Tämä kaikki synnyttää paljon kaivattuja työpaikkoja. Yritykset tekevät nyt investointeja Suomen hiilineutraaliutta vuonna 35 ajatellen, ja nyt ei pidä painaa jarrua tai tehdä jotain U-käännöstä, vaan jatkaa nykyisellä tiellä.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Ja ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

14.26 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen: Herra puhemies! Lämmin kiitos ympäristövaliokunnalle ja maa- ja metsätalousvaliokunnalle ripeästä mutta erittäin syvästä ja huolellisesta työstä. Ainahan työelämässä ja toiminnassa näiden yhdistäminen ei ole niin helppoa, mutta tässä minusta siihen on päästy. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma eli lempinimeltään MISU ja kansallinen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelma 2030 eli KISS on saatu käsiteltyä valiokunnissa, ja tämä oli kova saavutus kaiken tämän ruuhkan keskellä, mitä tässä viimeisten vaalikauden kuukausien aikana on, että valiokunnat priorisoivat nämä erittäin kauaskatsoiset, tärkeät, välttämättömät paperit ja asiakirjat, jotka vaikuttavat kaikkiin suomalaisiin ja kaikkiin meidän hallinnonaloihin ja niin yksityiseen sektoriin kuin julkiseenkin sektoriin.

On tärkeää, että ilmastomuutoksen vastustamisessa ja ilmastomuutokseen sopeutumisessa meillä on laaja yhteiskunnan tuki näille toimenpiteille, ja sitä osaltaan näiden asiakirjojen valmistuminen valtioneuvostossa ja niiden nopea ja syvälinen käsittely täällä eduskunnassa vievät eteenpäin. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma eli niin sanottu MISU on ensimmäinen koko maankäyttösektorin kattava suunnitelma. Maankäyttösektori on kytkeyty hallitusohjelman mukaisesti entistä tiiviimmin osaksi kansallisen ilmasto- ja energia politiikan suunnittelua ja toimeenpanoa.

Sen sijaan kansallinen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelma on nyt kolmas valtioneuvostotason asiakirja, jolla ilmastomuutokseen varautumista ja sopeutumista Suomessa vahvistetaan. Suomi on ollut niin Euroopan unionin tasolla kuin maailmanlaajuisesti edelläkävijä ilmastomuutokseen sopeutumisessa ja niin sanotun sopeutumispolitiikan tekemisessä. Tällä sopeutumissuunnitelmalla varmistamme, että pysymme edelläkävijänä myös tulevaisuudessa, kun ilmastokysymykset ja muu ympäristö- ja luontopolitiikka tulevat entistä isommaksi osaksi meidän ihmiskuntamme ja yhteiskuntamme tulevaisuutta.

Maankäyttösektorin suunnitelman loppumetreillä, MISUn valmistelun loppumetreillä, ja nyt sen jälkeen toimintaympäristö on muuttunut rajusti. Otan esimerkiksi sen, että ylihuomenna tulee kuluneeksi vuosi tästä kamalasta Ukrainan sodan alkamisesta. Se on muuttanut paljon asioita. Lisäksi olemme saaneet uutta tutkittua tietoa, jonka mukaan Suomen maankäyttösektori olisi muuttunut nettopäästölähteeksi. Tämä suunnitelma on kuitenkin hyvin pitkälle aikavälille kuorottava, vuoteen 2035, ja tämä pitää huomioida. Tämä ei ole mikään uutiskirje tai iltapäivälehden lyhyt otsikko, vaan tämä kuorottaa sinne ensi vuosikymmenen puoleenväliin. Silloin tavoitellaan kolmen miljoonan tonnin positiivista ilmastovaikutusta vuodessa.

Hyväksyessään valtioneuvoston selonteon maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta viime kesänä hallitus päätti käynnistää täydentäviä lisätoimia edistääkseen hallitusohjelman ja ilmastolain tavoitteita. Maa- ja metsätalousministeriö on tältä pohjalta käynnistänyt sovitut lisätoimet sekä viimeisimpänä asettanut virkamiestyöryhmän selvittämään maankäyttösektorin nettonieluja vahvistavia täydentäviä toimenpiteitä. Sanoisin kaksi asiaa sekä tähän sopeuttamispolitiikkaan että tähän maankäyttösektoriin, niin sanotun nielusektorin osalta, kaksi tärkeää asiaa: Ensimmäinen on se, että me ollaan pitkäjänteisiä, ja ensimmäinen on se, että asioita toimeenpannaan määrätietoisesti. Tämä on sellainen asia, mikä näkyy myös maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnöstä, jossa pohditaan sitä, miten maankäyttösektori on muuttunut päästölähteeksi ja mitä syitä on taustalla. Tästä selviää syvemmässä perehtymisessä, että vaikutus muutokseen nielusta päästölähteeksi ei ole yksi-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

selitteinen ja selkeä. Selvää on kuitenkin se, että nyt on turha katsoa peruutuspeiliin ja käydä sellaista juupas eipäs -keskustelua, vaan meillä on tässä MISUssa nyt kaikki toimenpiteet, joilla me voidaan parantaa meidän maankäyttösektorimme niin sanottuja hiilinieluja. Oleellista on nyt se, että tämä MISU toimeenpannaan ja me saamme nyt keväällä virkamiestyöryhmältä myös lisää keinoja. Tässä peräänkuulutan myös hieman malttia.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen vaatii alueellisella ja paikallistasolla toimenpiteitä. Tämä varmistaa sen, että meillä on tehokas varautuminen ja sopeutuminen ilmastonmuutoksen aiheuttamiin äärimmäisiin ilmiöihin. Sopeutumissuunnitelman mukaiset toimet varmistavat, että muuttuvat sää- ja vesiolot eivät heikennä esimerkiksi meidän ruokaturvaamme, vesihuollon tasoa, metsien terveyttä, ihmisten terveyttä tai luonnon hyvinvointia ja monimuotoisuutta.

Toimintaympäristö muuttuu nopeasti, ja siksi pidänkin hyvänä, että ilmastolaissa vaaditaan tekemään nämä suunnitelmat vähintään joka toinen vaalikausi ja välivaalikausilla, joka on siis se ensi vaalikausi 23—27, täytyy arvioida näiden suunnitelmien ajantasaisuutta ja uusien toimien tarvetta eli säännöllistä näiden eri toimenpiteitten toimeenpanoa mutta myös pitkäjänteistä toimintaa. Molempien suunnitelmien toimeenpanossa korostetaan kustannustehokkuutta, [Puhemies koputtaa] vaikuttavuutta ja oikeudenmukaisuutta. Mielestäni kaikessa ilmasto-, luonto- ja ympäristöpolitiikassa pitää YK:n kestävä kehityksen periaatteittenkin mukaisesti muistaa, että tarvitaan ympäristöllisen kestävyuden lisäksi aina sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä. Muuten ei tule vaikuttavaa ja onnistunutta ympäristöpolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Loppuun totean sen, että pitkäjänteisyys on tässä kaiken a ja o, maltillisuus, tieteeseen nojautuminen, laajan tieteellisen tiedon lisääminen. Itse olen vähän vieroksunut sitä sanaa, että hiilinielut ovat romahtaneet. Ymmärrän, että se on selvää retoriikkaa ihmisille, mutta siitä tulee semmoinen olo, niin kuin metsät olivat yhtäkkiä kaatuneet. Kysymyshän on pitkästä aikajanasta, myös mittaustavasta ja meidän metsänhoitotapoihin liittyneistä muutoksista, pitkällisistä muutoksista, joiden totta kai pitää vaikuttaa, [Puhemies koputtaa] mutta sitä, että nyt olisi yhtäkkiä tapahtunut joku romahdus, en pidä oikeana kuvana tilanteesta. Ensisijaista onkin nyt molempien suunnitelmien, niin MISUn kuin KISSin, toimeenpaneminen tehokkaasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.33 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Ilmastokriisi asettaa raamit kaikelle politiikan tekemiselle ja kaikilla hallinnon tasoilla. Meidän on tehtävä kaikkemme, jotta ympäristön ja ilmaston kantokyky turvataan myös tuleville sukupolville — meidän lapsillemme, heidän lapsilleen ja myös sukupolville heidän jälkeensä — ja tämä haaste on valtava. Suomen on toimittava suunnannäyttäjänä oikeudenmukaiselle vihreälle siirtymälle.

Tällä hallituskaudella Suomen ilmastopolitiikka on saatu oikealle raiteelle. Tavoite, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035, on oikea. Luonnonsuojelun vahvistaminen, ilmastolain uudistus, kaivoslainsäädännön tiukentaminen, asumisen päästöjen vähentäminen — muun muassa näiden asioiden puolesta olen saanut äänestää tämän vaalikauden aikana. Kiitos siitä hallitukselle, tämä on tärkeää. Viime vuonna hyväksyimme ilmasto- ja energia politiikan kovan ytimen, ilmasto- ja energiastrategian, keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman eli KAISUn sekä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman eli MISUn. Tämän kokonaisuuden tavoite on saavuttaa uuden ilmastolain tavoite hiilineutraa-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

lista Suomesta 2035 mennessä. Suunta on täysin oikea, mutta kunnianhimoa ei voida nyt jarruttaa.

Ensi kaudella on löydettävä vielä järeämmät toimet, joilla Suomen päästötavoitteet todella aikuisten oikeasti saavutetaan. Meidän on saatava liikenteen päästöjä alas erityisesti kaupunkialueilla, joilla julkisen liikenteen käyttöä tulee edistää merkittävästi. Maankäyttösektorilla on saatava tieteeseen pohjaavia uudistuksia aikaan nopeasti. Hiilinielujen tila on tutkijoiden mukaan romahtamassa, ja siksi meidän on huolehdittava metsien ja maaperän hiilensidonnasta.

Arvoisa puhemies! Energiapolitiikkamme ja huoltovarmuuskysymykset ovat oleellinen osa kokonaiskuvaa. Vaikka kuinka oppositiosta halutaan väittää, että vihreä siirtymä ei hyödytä ketään, hallituksen ilmastotoimet ja nimenomaan uusiutuviin panostaminen ovat mahdollistaneet sen, ettei esimerkiksi Eurooppaa nyt kurittava energiakriisi iskenyt vielä pahemmin Suomeen.

Ilmastotoimet vaativat massiivisia investointeja. Suomen edelläkävijyys energiasektorilla houkuttelee jo nyt yksityisiä investointeja Suomeen. Olisikin siis suorastaan harhaista ajatella, että ilmastotoimista tulisi perääntyä nyt. Ilmastolain velvoittavuuden lisäksi on selvää, että myös markkinat tietävät jo nyt, että ilmastokestävyyteen on panostettava.

On selvää, että julkisen vallan on loppupeleissä oltava päävastuussa siitä, että ilmastotavoitteet todella saavutetaan. Siihen tarvitaan myös sääntelyä. Meidän päätöksentekijöiden on pidettävä huolta siitä, että tämä ekokriisi pysäytetään ajoissa, kun vielä voidaan. Meidän on ennen kaikkea pidettävä huolta siitä, että se pysäytetään oikeudenmukaisin keinoin. Oikeudenmukainen, reilu siirtymä tarkoittaa sitä, että ilmastotoimista maksavat eniten ne, joilla on varaa ja jotka saastuttavat eniten. Kestävä tulevaisuus kuuluu kaikille, ei vain harvoille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Huru, olkaa hyvä.

14.37 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Aluksi totean, että keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma on liian jyrkkä ja kunnianhimoinen. Pahimmillaan se aiheuttaa maamme perusteellisuudelle ja maataloudelle kilpailukykyhaittaa sekä lisää elämisen kustannuksia. Tämän johdosta teen perussuomalaisten ympäristövaliokunnassa tekemän vastalauseen mukaisen kannanottoehdotuksen.

Arvoisa puhemies! Ministeri Ohisalo täällä moitti tätä perussuomalaisten vastalauseetta, ja haluan ministerille nostaa tästä nyt pari asiaa, esimerkiksi vihreiden siirtymien ohituskaistan, josta mainitsitte. Siitä nimenomaan asiantuntijat sanoivat, kun sinne otettiin tämä *do no significant harm*, 'ei merkittävää haittaa', siihen pohjaksi, ja se on tarkoitettu nimenomaan taksonomiassa rahoituksen ohjaamiseksi vihreisiin investointeihin, ei oikeuden tulokinnan pohjaksi. Tämä avaa pahimmillaan asiantuntijoiden mukaan valituskaistan, jopa näiden vihreiden investointien moittimiseksi, ja ne pahimmillaan viivästyvät, kuten myös voivat viivästyä toiset tärkeät investoinnit, mitkä eivät pääse tälle ohituskaistalle. Ja lisäksi haluan mainita hallituksen politiikasta esimerkiksi sähköistämisen tuen, joka tuli päästökaupan kompensaatiotuen tilalle, ja kun EU:n maksimi on 75 prosenttia, jota monet kilpailijamaamme hyödyntävät, kuten Saksa, niin täällä hallitus otti vain 25 prosenttia käyttöön, ja siinä on vielä leikkuri, mikä leikkaa tuesta, jos se nousee liikaa, niin tässäkin annamme taas kilpailijamaille kustannuskilpailuhyötyä. Ja tämä on se, mitä Perussuomalaiset vastustaa. Perussuomalaiset ei vastusta tekniikan kehittymistä, [Satu Hassin välihuuto] mutta

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

vastustamme ideologista ja tiukkaa sääntelyä, joka lisää niin teollisuuden, maatalouden kuin ihmisten elämisen kustannuksia.

Ministeri Kurvinen puhui MISUsta eli maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta, ja tässäkin on esimerkiksi vetytalous, mikä on ihan tavoiteltavaa, mutta meidän täytyy siinäkin katsoa, miten teemme sen uusiutuvan energian lisärakentamisen ja kuinka paljon sen sallimme aiheuttaa vaikkapa metsäkatoa, jota toisaalla koitetaan hillitä. Kotimaakunnassani Satakunnassa pelkästään kaksi aurinkopaneelihanketta on kaatamassa metsää yli 1 000 hehtaaria. [Toimi Kankaanniemi: Ohhoh!] MISUssa on maankäyttösektorin tavoitteena, esimerkiksi ehkäisemällä metsien raivaamista pelloiksi, [Puhemies koputtaa] saada ilmastopäästöjä. Miksi se sallitaan uusiutuvan energian lisärakentamisen kohdalla, siis metsäkadon aiheuttaminen? — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä poissa. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

14.41 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Näin kättelyssä heti ensimmäisenä kannatan edustaja Hurun tekemää erittäin vastuullista esitystä.

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman laatimisesta on säädetty ilmastolaissa. Järjestyksessään toisen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman lähtökohtia ovat Euroopan unionin komission ehdottama vuoden 2030 kiristynyt päästövähennystavoite ja Marinin hallitusohjelman ilmastolinjaukset. Hallitusohjelmassa tavoitteeksi on asetettu, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Nyt jo jokainen sen tietää, että tuo tavoite on mahdoton, ja mikäli se väkisin runnetaan läpi, niin siinä käy sitten suomalaiselle teollisuudelle ja maataloudelle köpelösti.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä näkee, että viime aikoina käsittelyssä olleet energia- ja ilmastopoliittiset esitykset kautta linjan ja nyt käsittelyssä oleva ilmastopolitiikan suunnitelma ovat lisänneet asianomaisten politiikan sektoreiden yhteiskunnallista näkyvyyttä mutta lisänneet samalla huomasti kansalaisten elämisen, asumisen ja liikkumisen kustannuksia. Tämä on siis aivan toisin kuin hallitus lupaa itse selonteossa, jossa mainitaan seuraavaa: ”Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman valmistelun yhtenä lähtökohtana on ollut mahdollisimman oikeudenmukainen siirtymä kohti vähähiilistä yhteiskuntaa.” Hallitus puhuu täten, ainakin osin, muunneltua totuutta.

Arvoisa puhemies! Niin ikään valiokuntaryhmämme katsoo, että nykytilanteessa Suomen pitkät etäisyydet markkinoille ja riippuvuus merikuljetuksista sekä talvimerenkulusta asettavat kotimaisen vientiteollisuuden jo nyt muita maita alttiimmaksi päästöohjauksesta seuraaville kustannusnousuille. Globaaleilla markkinoilla kilpaileva vientiteollisuutemme ei pysty viemään kuljetusten kustannusten nousua hintoihin. Tähän kun vielä lisätään EU:n Fit for 55 -ilmastopaketti ja sen vaikutukset, niin tietyt teollisuudenalat ja vientisektori kärsivät todellisesta kilpailukykyhaitasta.

Perussuomalaiset eivät ole kiristystoimiin valmiita, etenkin kun jo nyt on myös tiedossa, että osaltaan vihreä siirtymä on heikentänyt Suomen kilpailukykyä, mikä on johtanut siihen, että olemme menettäneet laajasti tuotantoa muihin maihin. Jotain tilanteen älyttömyydestä kertoo, että jopa valtio-omisteinen Neste sulki Naantalista jalostamon mutta investoi samaan aikaan Rotterdamiin Hollantiin.

Valiokuntaryhmänä haluamme muistuttaa siitä, että sektorilla tehdään yhä enemmän lyhytnäköisiä päätöksiä ja päällekkäistä sääntelyä, joissa ei oteta seurauksia kunnolla huo-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

mioon mutta joilla ajetaan etenkin Suomen kannalta merkittäviä teollisuudenaloja ahdistoon.

Haluamme sekä valiokuntaryhmänä että eduskuntaryhmänä nostaa poliittiseen keskusteluun vielä sen, että maatalous ja turvetuotanto ovat olleet näytelmässä pahisten roolissa jo pitkään. Nyt Euroopan unionin torahampaisiin ovat joutuneet myös Suomen metsät ja metsätalous. Metsäpolitiikka on ehdottomasti säilytettävä kansallisissa käsissä edelleen. Suomen on otettava aimo harppaus kohti sinivalkoista siirtymää ja muutettava ilmastopolitiikan suunta EU-keskeisyydestä Suomi-keskeiseksi.

Huoltovarmuudenkin kannalta oleellista energian suhteen on monitahoisuus. On tärkeää, että energiantuotannossa ei laiteta kaikkia munia yhteen koriin vaan tuotantotapoja on useita. Silti on yksi yli muiden: ydinvoima. Ydinvoima on paitsi päästötöntä myös kustannustehokasta, ja uraania on louhittavissa myös Suomen kallioperästä. Katseet tulee kääntää kotimaisiin energianlähteisiin, kuten metsäsektorin sivuvirtoihin ja turpeeseen. Turve tulee tuoda takaisin energiavalikoimaan ja kasvattaa sen roolia. Henkilökohtaisesti olisin valmis tuplaamaan sen, ja hallituksen tekemät tepposet turvetuottajille tulisivat täysimääräisenä korvata.

Isossa kokonaiskuvassa perussuomalaisille on täysin sietämätöntä, että Suomen ilmastopolitiikkaa sanellaan Euroopan unionista käsin ja että sitä toteutetaan kansallisestikin vihreä aate edellä ja silmät ummistaen niin taloudellisilta kuin sosiaalisiltakin seurauksilta. Perussuomalaisten ilmastopolitiikka lähtee sinivalkoisista lähtökohdista, joissa kaikki kulminoituu kotimaisuuteen ja suomalaisten hyvinvointiin.

Edellä mainitun johdosta emme todellakaan voi olla hyväksymässä hallituksen ylikireää ilmastopolitiikkaa ja sen seuraamuksia. Edustaja Huru toi hyvin esiin meidän vastalauseemme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.46 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tilannehan on tällä hetkellä se, että Suomeen on tulossa historiallisen paljon uusia investointeja, joista valtaosa perustuu juurikin niin sanottuun vihreään siirtymään. Tämä on tosiasia myöskin meillä Pohjois-Suomessa, jossa olemme saaneet ihastella ja äimistellä ja ihmetelläkin, kuinka paljon meille on uusia investointeja tulossa. Siellä yritykset kertovat, että nyt on vahva työvoimapula. Työntekijöitä tarvitaan niin teollisuuteen kuin muillekin aloille. Tässä keskustan linja hallituksessa on tietysti ollut tämän kauden selvä, ja olemme tukeneet näitä erilaisia investointeja. Nyt tälle vuodelle saimme muun muassa kotikaupunkiini Ouluun Poikkimaantien levennyksen, joka auttaa sitten Stora Ensoa tekemään Ouluun merkittävän, puolen miljardin kartonkikoneinvestoinnin, joka myöskin perustuu kestäväälle metsienkäytölle.

Arvoisa puhemies! Keskustalle asia on tosiaankin selkeä: Luontoa on sekä viljeltävä että varjeltava. Käytämme luontoa ja metsiämme kestävästi. Samalla on oltava realistinen eli tehtävä sellaisia toimia, jotka oikeasti vaikuttavat ja tuntuvat. On esimerkiksi selvä, että maatalouttamme ei pidä ajaa alas, sillä jokainen suomalainen tarvitsee ravintoa syödäkseen. Metsiämme ei pidä museoida vaan käyttää kestävästi, kuten tähänkin asti. Sekä maataloutta että metsätaloutta voimme edelleen kehittää yhä paremmaksi ja yhä laadukkaammaksi, ja tässä Suomella on valtavat mahdollisuudet siinä, että voimme viedä osaamistamme muuallekin. Tämä kaikki hyödyttää paitsi ilmastoa myös maamme taloutta. Esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

öljypohjaisia muovituotteita ollaan nyt yhä enemmän korvaamassa puulla, puusta valmistetuilla materiaaleilla.

Arvoisa puhemies! Nostan tästä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta yhden tärkeän linjauksen: Suomi tulee edistämään biokaasun tuotantoa ja käyttöä toimeenpanemalla biokaasuohjelmaa. Ylipäättään biokaasu ja sen edistäminen on tässä hyvin nostettu esille. Esimerkiksi työkoneiden polttoöljynkäytön vähentämistavoitteisiin voidaan vastata biokaasun käyttöä lisäämällä.

Arvoisa puhemies! Kotimaisen biokaasun hyödyntäminen liikenteessä on kiertotaloutta parhaimmillaan. Biokaasua voidaan tuottaa lähes kaikesta eloperäisestä materiaalista, kuten biojätteestä, jätevesilietteestä, lannasta ja teollisuuden sivutuotteista. Keskustan linja on, että metsäbioenergialla myös voidaan nopeuttaa irtautumista fossiilienergiasta ja korvata Venäjältä tuotua puuta ja energiaa, ja siksi muun muassa bioenergian verotusta ei saa laajentaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Otetaan tähän väliin aikataulusyistä ministeri Ohisaloon puheenvuoro. Ministeri Ohisalo, minuutti, olkaa hyvä.

14.49 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitokset edustajille.

Ehkä tässä edustaja Hurulle erityisesti. Mainitsitte tämän do no significant harm -periaatteen, eli 'ei merkittävää haittaa'. Siinähan on kyse siitä, että haluamme, totta kai, tänne hankkeita, jotka yhtäältä vihreän siirtymän hengen mukaisesti vähentävät päästöjä, tuovat meille uusia työpaikkoja mutta joissa huomioidaan myös se ympäristön kantokyky ja se ympäristön kuormitus. [Petri Hurun välihuuto] Ja sen lisäksi vihreässä siirtymässä on kyse myös kiertotaloudesta, siitä että materia kiertäisi entistä vahvemmin, niin ettemme aina joutuisi haalimaan neitseellisiä mineraaleja, materiaaleja entistä enemmän. Eli on järkevää huomioida myös ympäristön kuormitus tässä.

Ja jos perussuomalaisia ympäristön kuormitus näin kiinnostaa, niin toivotan tervetulleeksi puolustamaan hallituksen luonnonsuojelutoimia, joita olemme tällä kaudella vahvasti tehneet: panostaneet historiallisen paljon luonnonsuojeluun, tehneet uuden luonnonsuojelulain, perustaneet uusia suojelualueita, kansallispuistoja. Tervetuloa lämpimästi mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Annan nyt tässä vaiheessa poikkeuksellisesti edustaja Hurulle minuutin vastauspuheenvuoron.

14.50 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille kutsusta tulla keskustelemaan. Nimenomaan tämä do no significant harm, 'ei merkittävää haittaa', oli se, mitä asiantuntijat kritisoivat, sitä, että se pahimmillaan estää näitä vihreitä investointeja. Ja emme me vastusta luonnonsuojelua tai mitään muitakaan toimia. Haluamme, että ne ovat kustannustehokkaita, järkeviä, että suomalaisten kustannukset eivät kasva liikaa ja että suomalaisen teollisuuden kilpailukyky säilyy markkinoilla.

Oma asiansa on tämä luvitusjärjestelmä, juuri tämä, johon siis vihreät ohituskaistat siirtyvät. Hyvä esimerkki siitä, miten sen ei kuulu toimia, on Harjavallassa BASFin tehdas, kun valmis tehdas, akkumateriaalitehdas, seisoo siellä ilman käyttö lupaa. Tämä toiminta on järjetöntä, ja siksi haluamme tähän maalaisjärkeä ideologian sijaan. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Ohisalo, vielä minuutti.

14.51 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Olen itsekin käynyt paikan päällä Harjavallassa tutustumassa tähän hankkeeseen, ja sehän on käynnistynyt paljon ennen näitä lainsäädäntöhankkeita, joihin nyt edustaja täällä viittaa, eli tässä periaatteessa ja tässä hankkeessa ei itse asiassa nyt ole kyse samasta asiasta. Valitettavasti siellä lupaprosessissa on ollut aidosti sellaisia ongelmia, että ei olla käyty tarpeeksi perusteellisesti läpi kunnan kanssa niitä keskusteluja — ollaan pohjavesialueella ja mitä muita kysymyksiä siellä onkaan ympäristönsuojelun näkökulmasta. On selvää, että meille kannattaa tänne... Niin kuin tässä ministerikollegan kanssa keskusteltiin, meille on tulossa siis kymmenien miljardien edestä näitä vihreän siirtymän investointeja. [Petri Hurun välitalkku] Ne tulevat tuottamaan meille uutta työllisyyttä, uusia verotuloja, uusia työnteekijöitä, ja meidän kannattaa näitä toivottaa tervetulleeksi, mutta niin, että ne ovat ympäristön sallimissa rajoissa. Vihreässä siirtymässä ei ole kyse vain tästä päästöjä vähentämispuolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin, kiitoksia ministerille. — Ja sen jälkeen mennään eteenpäin. — Ledamot Kvarnström, var vänlig.

14.52 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Vi har flera viktiga klimatpolitiska ärenden på dagordningen i dag, alltså den klimatpolitiska planen på medellång sikt, klimatplanen för markanvändningssektorn och den nationella planen för anpassning till klimatförändringar. Allvaret kan inte understrykas nog: Flera graders global uppvärmning pågår och det är på sikt oförenligt med organiserade civilisationer. I förhållande till det hotet har reaktionerna världen över varit minst sagt otillräckliga.

Vi har i Finland en tydligt utstakad väg fram mot att bli ett klimatneutralt välfärdsland 2035 och den ska vi hållas kvar på, för även om utmaningarna är stora är alternativet, att backa och ge upp, bara sämre, dyrare och ansvarslost. En rättvis grön omställning ligger i allas intresse. Den gör inte skada, men att inte genomföra en sådan vore ett katastrofalt misstag.

Arvoisa puhemies! Tilannekuva on monella tavalla muuttunut merkittävästi, mutta ilmaston muutokset jatkuvat edelleen tahdissa, joka pitkässä juoksussa on ristiriidassa järjestyneen sivilisaation kanssa — niin vakavasta asiasta on kyse. Ilmaston muutokset ovat edenneet niin pitkään, että me jo nyt tarvitsemme ilmastomuutoksen sopeutumissuunnitelmaa täällä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Mielestäni on tärkeää, että ympäristövaliokunta KAISU-mietinnössään korostaa, että kaikkien toimenpiteiden akuutin energiakriisin hoitamiseksi tulee olla väliaikaisia eikä ilmastopolitiikan johdonmukaisesta pitkän ajan linjasta tulee tinkiä. Tinkimätön hiilineutraalisuustavoitteen toteuttaminen merkitsee samalla energiamurroksen edellyttämien päästöttömien ratkaisujen ja investointien potentiaalın kasvua. Fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen ja korvaaminen omalla puhtaalla energian tuotannolla tukee puhtaiden ratkaisujen suhteellista kilpailukykyä ja myös huolto- ja toimitusvarmuutta.

Vastalauseen mukaan vihreä siirtymä on heikentänyt Suomen kilpailukykyä. Elinkeinoelämän viesti ilmastopolitiikasta on minun käsitykseni mukaan kuitenkin aivan erilainen kuin vastalause antoi ymmärtää. Käsitykseni mukaan Suomen elinkeinoelämä haluaa sel-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

keää, ennustettavaa ja juuri kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa. Se luo investointeja ja uusia työpaikkoja ja on koko yhteiskunnan intressissä. Emme paranna Suomen kilpailukykyä sillä, että ottaisimme askeleen taaksepäin ja luopuisimme nykyisestä linjasta. Emme paranna Suomen kilpailukykyä sillä, että tekisimme Suomesta enemmän riippuvaisen öljyn, kaasun ja kivihiihen tuonnista. Emme paranna ihmisten ostovoimaa sillä, että olisimme enemmän riippuvaisia fossiilisista energiamuodoista. Päinvastoin, maat, jotka ovat semmoisessa tilanteessa, kärsivät pahemmasta inflaatiosta tällä hetkellä.

Olen kuitenkin samaa mieltä siitä, että lainsäädännön EU-tasolla pitää tunnistaa Suomen kansalliset olosuhteet ja erityispiirteet. Ja kyllä, tarvitaan aktiivista EU-vaikuttamistyötä. Mielestäni on tärkeää, että pyrimme vaikuttamaan siihen, että koko EU:n ilmastavoitteet olisivat kunnianhimoisemmat. Se olisi vastuullinen linja, jota maailma tällä hetkellä kaipaa.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä meidän kulutuksemme ei ole kestävällä tasolla. Ympäristövaliokunnan KAISU-mietinnön mukaisesti pidän hyvänä, että keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa tarkastellaan kulutuksen merkitystä ja kulutusta koskevaa tutkimusta perusteellisesti. Tässä kontekstissa oikeudenmukaisuus on äärimmäisen tärkeä. Aivan keskeinen lause mietinnössä on, että ilmastotoimia tulisi edistää tukien, määräysten ja verojen tasapainoisena yhdistelmänä niin, että ne kannustavat aidosti ilmastotoimiin ja niiden hyväksyttävyyttä säilyy. Päästövähennykset tulisi saavuttaa mahdollisimman alhaisella kustannusrasituksella, kansalaisten osallistamisella ja tarvittaessa taloudellisilla kompensaatioilla.

Ärade talman! Många som kritiserar den ambitiösa linjen vill att Finland ska ha samma klimatmål som EU, men om de verkligen skulle ta klimatförändringarna på allvar så skulle de nog i så fall försöka påverka EU i mer handlingskraftig riktning, men det gör de inte. Tvärtom, även på EU-nivå bromsar högerpopulister klimatpolitiken. Och jag förstår argumentet att det inte spelar någon roll för den globala uppvärmningen om så hela Finland lade lapp på luckan och stoppade all förbränning, men det håller ändå inte.

För det första kan alla länder, delstater, regioner och städer komma med ursäkten att deras utsläpp allena inte avgör frågan. För det andra utgörs klimatkrisen av de kumulativa utsläppen, och alla utsläpp spelar en roll. För det tredje är det viktigt att understryka att vårt mål inte bara är att få ner utsläppen tillräckligt, utan att lyckas med det och vara ett välfärdssamhälle. Då kan vi bidra med exemplens makt och teknik samt gynnas ekonomiskt av att gå i bräsch, samtidigt som vi axlar ansvar. För det fjärde är det givet att en omställning kommer att ske förr eller senare, men i ett senare årtionde blir den mer abrupt, mindre välplanerad och mer kantad av tvång än incitament. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hassi, olkaa hyvä.

14.58 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kvarnströmille erittäin hyvästä puheenvuorosta. — Runsas neljä vuotta sitten Elinkeinoelämän keskusliitto ilmoitti tukevansa sitä, että Suomi harjoittaa kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa, joka tähtää siihen, että Suomi tekee oman osuutensa ilmastomuutoksen pitämiseen alle puolentoista asteen. Kaikki silloiset eduskuntapuolueet yhtä lukuun ottamatta hyväksyivät yhteisen julistuksen kunnianhimoisesta ilmastopolitiikasta, joka oli paljolti pohjana nykyisen hallituksen ohjelman ilmastokohdille, joilla on ollut suuri vaikutus myös EU:n toimintaan. Suomihan oli

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

reilut kolme vuotta sitten EU:n puheenjohtajamaa, ja Suomen puheenjohtajana EU päätti tiukentaa vuoden 2030 ilmastotavoitetta ja sitoutui hiilineutraaliuteen vuonna 2050. Tämän jälkeen suurin osa maailman maista on asettanut omat hiilineutraaliustavoitevuotensa. Tämä on minusta hieno esimerkki siitä, miten pieni Suomi voi vaikuttaa siihen, mitä koko maailmassa tapahtuu.

Ilmastotoimet ovat olleet käynnissä jo noin parikymmentä vuotta Suomessa, ja energia-alalla ilmastotyö on hyvässä vauhdissa. Energiateollisuuden tuoreen tiedotteen mukaan sähkön ja kaukolämmön tuotannon hiilidioksidipäästöt ovat huippuvuodesta, joka oli 20 vuotta sitten, alentuneet jo 74 prosenttia eli melkein kolmella neljäsosalla. Mutta sen sijaan maankäyttösektorin ja metsien hiilinielujen kohdalla tilanne ei ole läheskään yhtä hyvä.

Energia-alasta totean vielä sen, että kun viime vuonna tuulivoima tuotti keskimäärin 1 200 megawattia, niin tämän vuoden alkuvuokkoina tuulivoima on tuottanut jo 2 400 megawattia keskimäärin eli puolitoistakertaisesti sen, mitä Olkiluoto kolmonen tulee tuottamaan sitten, kun se käynnistyy. Tämä kuvaa sitä, miten isoa tuulivoimaan investoiminen tänä päivänä on, kuten monet kollegat ovat jo sanoneet. Elinkeinoelämän keskusliittokin on todennut, että tuulivoima on se asia, mihin tällä hetkellä Suomessa investoidaan isosti, ja se mahdollistaa myös monia muita investointeja, esimerkiksi vetyyn.

No, Suomen kansallinen hiilineutraaliustavoite perustuu oletukseen, että meillä säilyy merkittävä hiilinielu, joka meillä on aikaisemmin ollut suuruusluokkaa noin 20 miljoonaa tonnia vuodessa. Myöskin tätä vuosikymmentä koskeva EU-sitoumus perustuu tähän oletukseen. Kuten kaikki tiedämme, on ollut erittäin ikävä uutinen, että Suomen metsien hiilinielu on romahtanut varsin pieneksi, niin että maankäyttösektori kokonaisuutena on muuttunut päästölähteeksi. Se tarkoittaa sitä, että maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma, johon valiokuntien mietinnöt perustuvat, pitää pikimmiten päivittää ja pitää oikeasti tarttua tilanteen korjaamiseksi kaikkiin niihin mahdollisuuksiin, mitä on olemassa.

Esimerkiksi maatalouden päästöt eivät tämän vuosituhannen aikana ole juurikaan laskeutuneet, ja vähän yli puolet maatalouden päästöistä tulee turvepohjaisten peltojen maaperästä. Esimerkiksi luonnonvarojen tutkimuskeskus Luke on esittänyt hyviä näkemyksiä siitä, miten taloudellisesti fiksuimmalla tavalla, säilyttäen kotimaisen ruuantuotannon, voimme korjata tätä tilannetta.

Metsien osalta kasvuoletukset ovat olleet ylioptimistisia. Tutkijoiden mukaan tärkeimmät syyt tähän nielujen isoon pienenemiseen ovat olleet liian voimakkaat hakkuut mutta myös metsien kasvun aleneminen, joka osittain johtuu ilmastonmuutoksesta mutta osittain siitä, että metsien harvennusta on tehty liian rankalla kädellä. Maankäytön muutosmaksu, mikä on keskustelussa jo tuotu esille, on yksi asia, mikä on syytä seuraavalla eduskuntakaudella toteuttaa, mutta monia muitakin toimia tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Totean vielä, että kun vähän vajaa vuosi sitten Venäjä aloitti suurhyökkäyksen Ukrainaan, olemme oppineet, että ilmastotoimet ovat paitsi sivilisaation tulevaisuuden perustamista [Puhemies koputtaa] myös perinteisessä mielessä turvallisuustekijä, kun ripeästi irtaudumme riippuvuudesta fossiilisista polttoaineista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Multala, olkaa hyvä.

15.03 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma, jossa linjataan sitä, missä mennään ilmastopolitiikan kanssa ja minkälaisia tavoitteita meil-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

lä on ja miten niihin päästään, on osaltaan ihan hyvää luettavaa, mutta sitten toisaalta myös huolestuttaa siitä näkökulmasta, että todellakin laskelmat esimerkiksi maankäyttösektorin hiilinieluista ovat menneet, voi sanoa, melkein kokonaan uusiksi, ja sen vuoksi tuo hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen on siinä mielessä haastavampaa, kun näillä metsien hiilinieluilla ei samaan tapaan voida enää olettaa kompensoitavan kaikkia syntyviä päästöjä esimerkiksi liikenteestä. Hyvä asia kuitenkin on se, että päästöjen vähentämisessä edetään ja on onnistuttu osoittamaan, että talouskasvu ja päästöjen vähentäminen voidaan kytkeä irti toisistaan eli samaan aikaan voidaan tavoitella talouskasvua ja työpaikkoja ja vähentää päästöjä. Tämä on erittäin hyvä uutinen, ja kuten tässä on monessa puheenvuorossa kuultu, niin se myös tuo Suomeen työtä ja yrittäjyyttä, kun tällä polulla pysytään.

Arvoisa puhemies! Parhaimpia olisivat kuitenkin sellaiset keinot, jotka samanaikaisesti voisivat vähentää päästöjä ja mahdollisesti myös parantaa luonnon tilaa ja ehkäpä myös toimia jo osaltaan kannustimina — kun tässä maankäyttösektorissa puhutaan myös maataloudesta — maatalouden kannattavuudelle. Yksi tällainen keino on lannan kierrätys, eli kun eläintiloilta syntyy lantaa, jota helposti on levitelty pelloille ja osin vähän liikaakin, niin että siitä lannasta syntyvää lannoitetta tulee sinne peltoihin liikaa, niin nyt tähän on kehitetty tuki, jolla voidaan lantaa kierrättää biokaasuksi tai sitten suoraan lannoitteeksi. Tämähän on kaikkien etu, sillä silloin ne fosforilannoitteet pysyvät siellä pellossa ja vilja kasvaa nopeammin mutta toisaalta ravinnevalumat esimerkiksi vesistöihin pienenevät.

Aiemmin on ollut niin, että tämä tuki on suunnattu pelkästään biokaasuttamiseen, mikä on tietenkin hyvä, mutta ongelmaksi oli noussut se, että tämmöiseen suoran lannan kierrättämiseen esimerkiksi näissä kanaloissa, joista syntyy paljon kuivaa kanankakkaa, sitä ei ole voitu käyttää. Mutta ymmärsinkö nyt oikein ja kysyn, kun ministeri istuu täällä aitiossa, että tämä ongelma on nyt ratkaistu, että jatkossa tätä tukea voidaan käyttää myös suoran lannoitteen prosessointiin ja tässä ei enää ole tällaista ongelmaa, joka on esimerkiksi Varsinais-Suomessa estänyt yhden tällaisen tilan investoinnin tai hidastuttanut sitä, kun tämä biokaasutus on ollut se tämän tuen aiempi peruste, mutta nyt voitaisiin käyttää tätä tukea sen investoinnin edistämiseen, kun sitä voidaan käyttää suoraan tämän lannoitteen tuotantoon?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.06 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Ylen Taloustutkimuksella teettämän kyselyn mukaan yli 80 prosenttia suomalaisista on huolissaan ilmastonmuutoksesta tai luontokadosta. Etlan syksyisen päästöennusteen mukaan Suomen ilmastopäästöjen arvioidaan alenevan keskimäärin noin 5 prosenttia vuodessa seuraavan viiden vuoden ajan. Tutkimustieto osoittaa, kuten täällä on jo todettu, että hiilinielujen romahdettua meidän hiilineutraaliustavoitteemme uhkaa karata ulottumattomiin. Me tarvitsemme sekä uusia päästövähennystoimia että hiilinielujen vahvistamista, ja tämän yhtälön äärellä nyt tänään keskustelemme Suomen ilmastopolitiikan kokonaisuudesta, kun käsiteltävänä on kolme keskeistä työkalua: keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma, maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma sekä kansallinen ilmastonmuutoksen sopeutumis suunnitelma. Ympäristövaliokunnassakin, kun näitä käsiteltiin, todettiin, että tätä ilmastopolitiikan kokonaisuutta on tarpeen ehkä virtaviivaistaa. On hyvä, että nämä ovat nyt täällä yhdessä käsittelyssä mutta että hahmotamme koko ajan sitä kokonaisuutta, missä kuljemme.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

No, fokuksen ilmastotyössä tulee edelleen olla fossiilisista luopumisessa. Varsinkaan nyt, kun hiilinielu on romahtanut, emme sen jälkeen maankäyttösektorin joustoja varaakaan voi laskea. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa linjataan taakanjakosektorin päästövähennystoimista. Tehokkaampia toimia tarvitaan edelleen erityisesti liikenteen ja maatalouden päästöjen vähentämiseen. Liikenteen osalta ilmastopaneeli on ehdottanut, että liikenteen kansallisen päästökaupan käyttöönottoa tulisi harkita tarvittavana perälautana, jos päästövähennyksiin ei muuten päästä. Se loisi kannustimia sekä jakelijoille että autoilijoille päästöjen vähentämiseen. On niin, että mitä nopeammin autokannan sähköistymistä saadaan edistettyä, sitä pienemmäksi tällaisen päästökaupan kustannusrasite jäisi. Ja erityisesti kaupunkialueella on panostettava joukkoliikenteeseen, pyöräilyyn ja kävelyyn, jotta yksityisautoilulle on vaihtoehtoja.

Maatalouden osalta olemme tilanteessa, jossa alkutuotannon heikko kannattavuus hidastaa ja vaikeuttaa ilmastotoimia tiloilla, ja tämä on onneton tilanne ihan kaikille. Tarvitsemme ratkaisuja, jotka samaan aikaan helpottavat maataloustuottajien ahdinkoa ja vähentävät ilmastopäästöjä. Kasvihuonekaasupäästöjen merkittävä vähentäminen suomalaisessa ruokajärjestelmässä edellyttää laajamittaisia toimia turvemailla sekä kotieläinperäisten tuotteiden kulutuksen vähentämistä. Tässä kaksi isoa, merkittävää keinoa.

Luomalla positiivisia kannustimia, tehostamalla esimerkiksi hiiliviljelyä, maaperän hiilensidontaa, voitaisiin maataloussektorin päästöjä vähentää selvästi suunnitelmia enemmän. Keinot ovat jo olemassa, kuten edustaja Hassikin hyvin puheessaan viittasi. Nyt ne vain pitäisi laittaa toimeen. Ja maataloustukia ohjaamalla me voidaan ohjata tai tukea tätä siirtymää ilmastokestävään ruuantuotantoon ja samalla vahvistaa kotimaista ruuantuotantoa ja huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma on osoittautunut auttamatta vanhentuneeksi. On selvää, että tarvitsemme pikaisesti tämän ohjelman päivityksen. Hiilinielujen pelastaminen vaatii nyt vastuullista metsäpolitiikkaa. Nielujen kääntyminen päästölähteeksi on merkki siitä, että emme käytä metsiämme kestävästi. Meidän on arvioitava nykyistä tarkemmin, miten saamme mahdollisimman suuren arvonlisän irti rajalliset, arvokkaasta luonnonvarastamme, puuraaka-aineesta, niin että hiilinielut ja luonnon monimuotoisuus vahvistuvat.

Arvoisa puhemies! Ilmastotoimien valinnassa ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutumisessa on tärkeä huomioida alueelliset erot. Ratkaisut kaupungeissa ovat hyvin erilaisia kuin maaseudulla ja sopeutumisen tarpeet vaihtelevat alueellisesti. On tärkeää, että tunnistamme eri alueiden tarpeet ja tuemme ja mahdollistamme erilaiset ratkaisut. Koska monet ilmastonmuutoksen hillintä- ja sopeutumistoimet ovat korostetun paikallisia, on toimien suunnitteluun ja toteutukseen otettava paikalliset, alueelliset toimijat — kunnat, kaupungit ja muut alueen toimijat, elinkeinoelämä toki myös — vahvasti mukaan.

Ilmastopolitiikan on oltava avointa ja osallistavaa. Meidän on pystyttävä osoittamaan ilmastonmuutoksesta huolestuneille kansalaisille, että pidämme huolen siitä, että päätetyt toimet ovat riittäviä ilmastotavoitteiden saavuttamiseen — siihen meitä velvoittaa myös ilmastolaki.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin. — Ja nyt ministeri Kurvisen aikataulun mukaan kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.11 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen: Kiitoksia, herra puhemies! Minusta tämä käyty keskustelu tähän asti on niin kuin pienoismalli siitä keskustelusta, mitä käydään ilmastomuutoksen ja ilmastopolitiikan ympärillä Suomessa ja ehkäpä laajemminkin Euroopassa. Tässäkin asiassa mielestäni keskitie on se oikea tie. Tämä ei varmaan ollut kellekään mikään valtaisa yllätys, että näin katson.

Mutta ensinnäkin kyllä haluan sanoa perussuomalaisille sen, että olen ihan samaa mieltä kuin edustaja Peltokangas siitä, että me tarvitaan puun käyttöä, turpeen käyttöä energiaksi. Mutta kyllähän nämä kauhukuvat siitä, että nyt jo jollakin tavalla se, että kun me rakennetaan vihreää taloutta, vihreyden teollistamista, niin se suistaa meidän elinkeinoelämää maatalouden vaikeuksiin, eivät kyllä pidä todellakaan paikkaansa. Voin kertoa tältä viikolta ihan case-esimerkin, ja tässä nojaan hieman tähän edustaja Multalankin hyvään puheenvuoroon: Kävin tällä viikolla Jalasjärvellä maatilalla, jolla on kyetty kannattavuutta parantamaan juuri tällä vihreällä siirtymällä. Aurinkopaneeleilla saadaan sähköä, sitten on korvattu biokaasulla juuri mitä tässä puhuttiin — siellä on sikoja ja lypsykarjaa — sillä lannalla. Lannasta vielä: biokaasulla on korvattu polttoaineiden käyttöä työkoneissa. Tällaista järkevää ilmastopolitiikkaa, fiksua, markkinalähtöistä, talouslähtöistä ilmastopolitiikkaa me tarvitaan, ja minä uskon, että sillä pystytään myös pysäyttämään ilmastomuutos ja tekemään puhtaampaa tulevaisuutta. Ei kai meidän, hyvänen aika, hyvät perussuomalaiset, pidä olla entistä riippuvaisempia öljystä, mitä tuodaan Arabiasta ja Venäjältä ja Jenkeistä ja ties mistä. [Petri Hurun välihuuto] Nimenomaan kotimaista energiaa on se vihreä siirtymä. [Toimi Kankaanniemi: Ei ole sellaista esitetty!]

Sen totean kuitenkin nyt tässä — muun muassa ympäristövaliokunnan varapuheenjohtaja Elo käytti erittäin hyvän puheenvuoron ja asiantuntevan puheenvuoron — [Puhemies koputtaa] että kyllä meidän metsiämme hakataan mielestäni yleisesti ottaen kestävästi. Meillä kasvaa puu enemmän kuin vuodessa hakataan, ja me tarvitaan puuta energiaksi, me tarvitaan puuta korvaamaan muoviperäisiä tuotteita meidän kulutuksessamme.

Edustaja Multalalle totean, vaikka hän ei ole paikalla, tiiviisti, ja hän voi vaikka lähestyä minua sähköpostilla tai soittaa, mikä tarkemmin on kysymys, mutta biokaasuinvestointien tuen osalta pyritään niitä kehittämään. Siellä on kapeikkoja edelleen. Mutta hän voisi palata tarkemmin tähän yhden tilan kysymyksen. — Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt emme ota tässä debattia, mennään eteenpäin puheenvuoroissa. Edustaja Reijonen, poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä. — Nyt meni väärinpäin. Edustaja Honkasalo ensin. Anteeksi, edustaja Hoskonen. [Hannu Hoskonen: Ei mitään ongelmaa, kävelen tässä muuten vaan!] — Liikunta tekee hyvää.

15.14 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Ilmasto ja luontoon liittyvät kysymykset liittyvät vahvasti perus- ja ihmisoikeuksiin, turvallisuuteen sekä talouteen. Voimme olla iloisia Suomessa siitä, että luonto on monille kansalaisille tärkeä asia. Suomi on alueellisesti iso maa, ja monet meistä pitävät itsestäänselvyytenä, että saamme nauttia puhtaasta ilmasta ja monimuotoisesta luonnosta. Puhdas ilma ja monimuotoinen luonto eivät kuitenkaan ole itsestäänselviä asioita. Oikeus terveelliseen ympäristöön on turvattu perustuslaissa jokaiselle, mutta samanaikaisesti perustuslaissa kaikille asetettu vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta sekä ympäristöstä tarkoittaa, että meidän on tehtävä ratkaisuja,

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

jotka tukevat ihmisten perusoikeuksia sekä turvaavat luontoa ja ympäristöä parhaalla mahdollisella tavalla. Tällöin lähtökohtana on oltava ympäristö ja sen asettamat rajat, ei taloudelliset voitot tai yritysten intressit.

Arvoisa puhemies! Asetelma, jossa ympäristö ja ilmasto määrittelevät talouden rajoja, ei ole mahdoton vaan riippuvainen poliittisten päätöksentekijöiden tahtotilasta. Ilmastonmuutoksen torjuminen vaatii taloudellisia investointeja esimerkiksi puhtaaseen energiaan sekä kiertotalouteen. Ilmaston kestävä energiatuotanto ja kiertotalous luovat uusia työpaikkoja, millä on luonnollisesti positiivisia vaikutuksia työllisyystilanteeseen ja talouteen. Fossiilitalous ei ole pelkästään ilmaston, ympäristön tai työllisyyden näkökulmasta kestävä ratkaisu, vaan se vaikuttaa myös Suomen ulkoiseen ja sisäiseen turvallisuuteen sitä heikentäen. Toivon, että viimeistään käynnissä olevan energiakriisin myötä poliittinen tahdotila alkaa löytää konsensusta siihen, että ensisijaisia ja valtiota turvaavia toimia tulisi olla fossiiliriippuvuuden katkaiseminen.

Oikeudenmukainen ympäristö- ja ilmastopolitiikka lisää ihmisten hyvinvointia ja vähentää yhteiskunnan eriarvoisuutta, mitkä parantavat myös Suomen sisäistä turvallisuutta. Ajankohtaisessa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa keskustelussa on huomioitava nykyistä enemmän perinteisten ulko- ja turvallisuuspoliittisten uhkien lisäksi Suomea uhkaavat ilmastonmuutoksen ja luontokriisin uhat.

Arvoisa puhemies! Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan on oltava kunnianhimoista sen vaikuttaessa vahvasti talous- ja turvallisuuspoliittisiin kysymyksiin. Emme voi ohittaa planeettamme rajallisia resursseja, sillä nämä rajat tulevat vastaan ennemmin tai myöhemmin. Tällä hallituskaudella olemme ottaneet askelia oikeaan suuntaan monin eri keinoin, joista ilmastolain säätäminen on yksi isoimmista. Ilmastotoimia ei kuitenkaan ole riittävästi vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi, ja lisätoimia tarvitaan erityisesti maankäyttösektorille ja taakanjakosektorille. Metsien hiilinielujen romahtaminen ja maankäyttösektorin muuttuminen päästölähteeksi on erittäin surullinen uutinen, johon seuraavien hallitusten on suhtauduttava vakavasti. Suomella on edessään ratkaisun hetket, eikä aikaa ole enää paljon. Päästöjen vähentäminen ei yksinkertaisesti riitä, vaan meidän on pakko vahvistaa hiilinieluja ja pysyviä hiilivarastoja. Avainroolissa ovat metsät ja niiden käyttö. Luonnollisten hiilinielujen vahvistaminen on elintärkeä kysymys. Siksi on oleellista tehdä Metsähallituksen hakkuiden vähentämisestä erillinen päätös ja Metsähallituksen tuloutustavoitteita pitää keventää. On oleellista, että valtio itse on edelläkävijä ja lopettaa vanhojen metsien hakkuut välittömästi. Tarvitsemme myös kestävät ylärajat hakkuille valtakunnalliselle ja maakunnalliselle tasolle.

Sitten, puhemies, lopuksi: Täällä on paljon puhuttu markkinaehtoisesta ilmastopolitiikasta, jopa talouslähtöisestä ilmastopolitiikasta. Me usein perustelemme ilmastopolitiikan tärkeyttä myös yritysten kasvupotentiaalilla ja elinkeinoelämän tarpeilla. On tietenkin tärkeää, että elinkeinoelämä on monella tapaa edelläkävijänä ja tässä vihreässä siirtymässä tosisaan ja mukana, mutta pitää muistaa, että luonto ja ilmaston puolustaminen ovat myös itseisarvoja. Meidän on puolustettava ilmastoa ja tehtävä kaikkemme sen takia, että kyseessä on meidän planeetta. Kyseenalaisisinkin hieman tämmöisen markkinaehtoisen lähestymistavan, sillä nimenomaan meidän elämäntapamme näissä rikkaissa länsimaissa, joka perustuu ja pohjautuu kulutukseen, [Puhemies koputtaa] myös tuhoaa ilmastoa ja luontoa.

— Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt, edustaja Hoskonen, liikettä. [Hannu Hoskonen: Kiitoksia!]

15.19 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Honkasalolle aluksi haluan todeta, että kun teidän mielestänne pitää Metsähallituksen mailla hakkuut lopettaa, niin te puhutte koko ajan itseänne pussiin. Kun me vanhat metsät jätämme lahoamaan, me tuhoamme hiilinielua yhä tehokkaammin. [Petri Huru: Juuri näin!] Metsä happanee pysyyn, tulee hiilidioksidia, ja kasvu on nolla. Minkä tautta te kerrotte eduskunnan puhujapöytästä totuudenvastaista tietoa jatkuvasti, aivan kuin ilmastoprofessori Ollikainen todisti tässä ääni väristen televisiossa iltauutisissa muutama ilta sitten, että meidän tulee ilmastopolitiikan takia hakkuita vähentää ja kieltää, jolloin hiilinielu muka paranee, koska sillä tuhotaan metsiä, ja kun metsiä ei harvenneta, me menetämme lisäkasvun. Ja sitten hän esitti vielä, että ennallistetaan soita. Arvoisa edustaja Honkasalo, eikö teillä ole biologian perusopetus hallussa? Koska kun suo ennallistetaan, niin sen suon ennallistaminen johtaa siihen, että hiilidioksidin tulo toki loppuu, mutta loppuu kyllä puun kasvukin. Elikkä se neutraali tilanne tuhoutuu, ja teidän menetelmällänne tulee ilmakehään valtava määrä metaania, joka on 40 kertaa pahempi kasvihuonekaasu kuin hiilidioksidi. Ei teidän päässä punomisenne auta tässä asiassa yhtään mitään, koska se on biologinen tosiasia. Minkä takia te kerrotte äänestäjillenne totuudenvastaista tietoa? [Pia Lohikosken välihuuto] — Minä puhun Ilmastopaneelista juuri silloin kun haluan, ja se liittyy ilmastopolitiikkaan ja tähän KAISUun ja vaikka mihin. Edustaja, jos saan jatkaa, niin kerron pari esimerkkiä.

Meidän metsiemme kasvun vähenemisen yksi iso syy on se, että meillä on ikääntyvät metsät, jotka menettävät kasvukykyään. Ne on uudistettava, jolloin palautetaan se kasvuintensiteetti, jolla nimenomaan metsä kasvaa ja hiili sitoutuu siihen metsään. Metsä on Suomen ainoa todellinen hiilinielu.

Ja asia, mikä pitää korjata: Professori Ollikainen hellii joka puheenvuorossaan koko ajan totuudenvastaista tietoa. Hän väittää, että meidän pitää ruveta maksamaan yhä enemmän EU:lle rahaa sen takia, että hiilinielut on menetetty. Hänen itsensä pitää korjata ne hänen itsensä tekemät virheet. [Petri Huru: Kyllä!] Meillä suopelloille on laskettu Suomessa kahdeksan miljoonan hiilidioksiditonnin päästö, joka ei pidä paikkaansa. Se on ihan todistettu tosiasia — nimittäin talvella ne suopellot tuottavat nolla prosenttia, ei yhtään mitään, hiilidioksidia ilmaan. Ne pellot ovat jäässä tällä hetkellä, sieltä ei tule mitään.

Ja toinen asia, mikä pitää korjata, on se, että suot, jotka ovat ojittamattomia luonnontilaisia, sitovat viisi miljoonaa tonnia hiiltä, mutta sitä emme saa laskea Suomen eduksi.

Ja kolmantena: Minkä takia me emme saa hyödyntää koko metsien kasvua, kun laskemme taseita esimerkiksi puurakentamisen kautta? Sinne sitoutuu valtava määrä hiiltä pitkäksi aikaa, eikä se rasita ilmakehää. Teidän menetelmänne, se, mitä te, arvoisa edustaja Honkasalo, täällä puolustatte, johtaa siihen, että me ajamme tähän maahan valtavat määrät fossiilipitoisia aineita ympäri maailmaa laivoilla. Tietävästi tähänkin kaupunkiin kivihiili tulee... En tiedä, tuleeko se Australiasta vai Yhdysvalloista vai Etelä-Amerikasta. En tiedä, mistä se tulee. Venäjältä se ei tule, sen me tiedämme. Ja ensi talvena, arvoiset edustajakollegat, tilanne on se, että meiltä puuttuu ensi talven kiinteän polttoaineen laitoksista noin 13–14 terawattitunnin edestä energiaa, sitä energiaa, jolla meidän kotimme lämpiävät — niin tämä talokin lämpiää, kaukolämpöputken päässähän me elämme, suurin osa suomalaisista elää — ja kun sitä turvetta ei ole nyt enää siellä lämmittämässä, me tällä hetkellä poltamme 5–6 miljoonaa mottia kuitupuuta ja tukkipuuta kattiloissa, vaikka hallitusohjel-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

massa se nimenomaan kielletään. Miksi te vaaditte hallitusohjelman rikkomista jatkuvasti? Ja mikä tulee sitten tilalle, kun nämä kotimaiset loppuvat?

Markku Ollikainen sanoi näin, että sinne tulee vetyä. Tulee joskus ensi kesän keskiviikkona, 20 vuoden päästä. Jos vetyä saadaan joskus syntymään, sitä ei ikinä työnnetä kaukolämpöputkeen — sen me kaikki tiedämme. Se on aivan satusedän juttuja.

Toinen asia, mitä Ollikainen väittää, on se, että syvälämmöllä tehdään. Kyllähän te helsinkiläiset, arvoisat pääkaupunkiseudun edustajat, tiedätte paremmin kuin minä. Otaniemeen tehtiin kolme syvää reikää — mitä sieltä tuli? Haaleaa vettä, jolla ei ole mitään tekemistä kaukolämmön tuotannon kanssa. Millä me korvaamme sen kaukolämmön sitten?

No, sitten tehdään kallis — hyvä, että tehdään — biovoimala tuonne Vuosaareen. Se lieinee jo valmis, mutta mitä siitä aiheutuu? Sitten ympäri maailmaa ajetaan rikkipitoista öljyä käytävillä laivoilla tänne Suomeen valtava määrä haketta, joka maksaa valtavan paljon, ja ensi talvena kun niitä laskuja kirjoitellaan — nyt käytössä oleva sähkötukiesitys on muutamia kympejä per asunto per kuukausi, mitä sieltä apua ehkä tulee, kun sitten saadaan laki valmiiksi — niin mitä sitten tapahtuu? Ensi talvena, kun kaukolämmön hinnat nousevat valtavasti, puhutaan useista sadoista euroista pahimmillaan. Kukas sen maksaa? [Petri Huru: Kansa maksaa!]

Kun bioaineita kielletään, se johtaa aina fossiilin voittoon. Syväkaivot, vedyt sun muut [Puhemies koputtaa] ovat vielä hyviä joulupukin puheita, joihin kannattaa uskoa sitten, kun joulupukki käypi seuraavan kerran 24. joulukuuta — ei ennen. [Petri Huru: Hyvä puhe! — Pia Lohikosken välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja al-Tae, olkaa hyvä.

15.25 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Honkasalo olisi kyllä ansainnut nytten vastapuheenvuoron. Hänen nimensä mainittiin varmaan kahdeksan kertaa. [Pia Lohikoski: Kyllä!] Jos ette ole nyt hirveästi pahoillanne, niin voisin kutsua häntä käyttämään omaa mikrofoniani.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Täällä puhutaan puhemiehen ohjeiden mukaan, olkaa hyvä.

Arvoisa puhemies! Avohakkuut ovat ongelma. Meillä on meneillään kuudes sukupuuttoaalto. Meidän tehtävämme tässä maassa on huolehtia siitä, että luonnon monimuotoisuus pysyy kunnossa. Onhan se selvää, että hyvä metsänhoito vahvistaa hiilinielua — onhan se aivan selvää, mutta avohakkuut ovat suuri ongelma.

Arvoisa puhemies! Suomi pärjää, kun sen vienti vetää. Hiilineutraaliustavoite 2035 on hyvä merkki suomalaiselle investointiympäristölle ja markkinoille, että täältä tulee ratkaisuja, joilla voidaan vaikuttaa siihen, miten maailma kehittyy omissa tavoitteissaan vähentää hiilipäästöjä. On suomalaisia keksintöjä, esimerkiksi proteiini, joka valmistetaan tällä hetkellä ilmakehästä käyttäen sähköä: yhtiö nimeltään Solar Foods pystyy parhaimmillaan tuottamaan sellaista proteiinia, joka voi toimia esimerkiksi eläinrehuna jo ensi vaiheessa ja näin ollen säästää ne pellot ihmisruuaksi. Tämä voi mahdollistaa valtavat markkinat ja Solar Foodsista voi tulla suomalainen Supercell, tulevaisuutta ajatellen.

Tämän tyyppisiä ratkaisuja voidaan tukea vain sillä ajatuksella, että tki-panostuksia, tuotekehitys- ja innovaatiopanostuksia nostetaan siihen neljään prosenttiin ja että nousem-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

me OECD-maissa niitten joukkoon, jotka eniten panostavat teknologiseen kehitykseen ja innovaatioihin, ja samanaikaisesti luomalla hyvän investointiympäristön näin ollen myöskin pystymme houkuttelemaan voimakkaammin ulkomaalaista rahaa. Tämä on hyvin pragmaattinen lähestymistapa ilmastonmuutokseen, ja tämä perustuu ajatukselle, että siirtymä voi olla todella reilu, koska niitä veroeuroja tulee nimenomaan tästä kehityksestä ja ne ovat jokaisen suomalaisen onneksi.

Arvoisa puhemies! Olen huolissani kaivosteollisuuden toimista. Olen huolissani siitä näkökulmasta, että me selitämme tällä hetkellä kaivosteollisuuden ongelmallisia kohtia sillä, että haluamme saada aikaan vihreää siirtymää kobolttia, litiumia ja muita neitseellisiä mineraaleja käyttäen. Tämä selitys on osiltaan totta, ja ihan hyvä, kyllä me niitä tarvitsemme, mutta se jättää kuitenkin... [Puhemies koputtaa] — Arvoisa puhemies! 20 sekuntia, niin ei tarvitse tulla pönttöön. — Se jättää kuitenkin huomiotta kiertotalouden merkityksen, ettei näitä samoja neitseellisiä mineraaleja käytettäisi aina uutena, vaan itse asiassa pystyttäisiin kierrättämään. Tämä voisi olla keskipitkän aikavälin Suomen tavoite tässä kysymyksessä, nousta maailman kärkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että yhteiset pelisäännöt liittyen näihin minuuttimääriin on sovittu sen takia, että jokainen voi odottaa oman puheenvuoronsa oikeaan ajankohtaan. Sen takia niitä noudatetaan tässä salissa. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

15.28 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Tähän vaalikauden loppuun on kasaantunut useampi selonteko, jotka liittyvät ilmastopolitiikkaan ja hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen. On varsin hyvä, että valmistelua on koordinoitu yhdessä, ja luontevaa, että myös täällä eduskunnassa nyt käsitellään näitä selontekoja kokonaisuutena, kun linkitykset niiden välillä ovat niin ilmeiset ja samaa yhteistä tavoitetta kohti tietä rakennetaan näitten selontekojen kautta.

Se, mikä haasteeksi tulee ja mikä osaltaan kyllä vaikuttaa siihen, miten näitä selontekoja voidaan jatkossa hyödyntää, on haaste siitä, että toimintaympäristön merkittäviä muutoksia ei ole ollut mahdollista sisällyttää näihin selontekoihin. Suomen hiilineutraaliustavoite vuoteen 2035 pohjaa sellaisiin laskelmiin, jotka nojaavat hyvin keskeisiltä osin meidän hiilinieluihin. Kuten tiedämme, nyt nämä Suomen hiilinielut ovat romahtaneet ja ne luvut, joiden pohjalta tämä tavoite on laskettu ja johon nämä selonteot pohjaavat, eivät enää pidä paikkaansa. Eli käytännössä selontekojen taustalla olevat taustalaskelmat eivät ole enää ajankohtaisia eivätkä vastaa sitä toimintaympäristöä ja tilannetta, mitä tosiasiasa on. Se tarkoittaa sitä, että seuraavalla hallituskaudella tämä kokonaisuus on välttämätöntä katsoa uudessa tilanteessa uudella tavalla ja niin, että meillä on realistisesti oikeiden lukujen pohjalta selkeä reitti kohti tätä hiilineutraaliustavoitetta.

Toinen iso toimintaympäristön muutos, jota ei ole ollut mahdollista huomioida näissä selonteissa siinä määrin kuin syytä olisi, koskee Venäjän aloittaman bruttaalin hyökkäyssodan jälkimainingissa toteutunutta energiakriisiä, joka on muuttanut monella tavalla tätä energiapolitiikan kokonaisuutta.

Joka tapauksessa selvää on, että tämä hiilineutraaliustavoite, jonka Suomi on asettanut ja johon ollaan sitouduttu, on Suomelle iso vahvuus. Elinkeinoelämä ja suomalaiset viennit yritykset ovat hyvin yksituumaisia siitä, että tämä on kilpailuvaltti globaaleilla markki-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

noilla ja tästä halutaan pitää kiinni. Vihreä kasvu on Suomelle miljardiluokan mahdollisuus, ja Suomella on mahdollisuus saada sen kautta merkittäviä investointeja lähivuosina.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.32 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta on osa hallituksen hiilineutraalisuustavoitetta. Suomen pitäisi olla Marinin hallituksen mielestä hiilineutraali yhteiskunta vuoteen 2035 mennessä, eikä siinä vielä kaikki, vaan tavoitteena on tehdä Suomesta hiilinegatiivinen pian neutraalisuustavoitteen oletetun toteutumisen jälkeen.

Me perussuomalaiset arvostamme isänmaan kauniin ja ainutlaatuisen luonnon korkealle. Me perussuomalaiset olemme tyytyväisiä uusiin innovaatioihin, jotka tekevät teollisuustuotannosta tai matkustamisesta ympäristöystävällisempää. Me perussuomalaiset kuitenkin emme kannata liian pitkälle meneviä ja liian nopealla aikataululla toteutettavia ilmastotoimia, jotka hyödyttävät talouttamme ja joiden tahdissa tavallisilla suomalaisilla ei ole varaa pysyä.

On huomionarvoista, että vallitseva maailmantilanne ja synkät pilvet talouden, työllisyyden ja ylipäättään suomalaisten pärjäämisen yllä tekevät ilmastotavoitteista entistä epärealistisempia. Hallitusohjelman kirjaus siitä, että päästöjen vähentäminen toteutetaan sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti, ei kyllä toteudu. Tämän olemme nähneet valitettavasti myös maatalous- ja maankäyttösektorien kohdalla. Kiristyneet ympäristövaatimukset aiheuttavat näillä toimialoilla jatkuvasti haasteita sekä kustannuksia. Esimerkiksi maataloustuottajien tilanne on niin vaikea kustannuskriisin keskellä, ettei lisähaasteisiin ole yksinkertaisesti varaa. Hallituksen jääräpäisyys ja joustamattomuus ilmastotavoitteisiin pyrkimisessä on suorastaan epäisänmaallista. Ukrainan sodan myötä huoltovarmuus on ollut paljon esillä ja sen vahvistaminen vaatisi kotimaisten metsien ja peltojen käytön tehostamista. Hiilinieluihin liittyvät tavoitteet ovat tässä mielessä paha kompastuskivi.

Me perussuomalaiset katsomme, että punavihreän hallituksen maankäyttösektoria koskevat toimet ovat jopa edesvastuuttomia. Turvepeltojen viljelykäyttöön ottamisen vastustaminen on yksi hallituksen maankäyttöön liittyvistä hulluuksista. Turpeen käytöstä olemme muutenkin eri linjoilla kuin hallitus, ja pidämme turvetta tärkeänä niin taloutta kuin huoltovarmuutta silmällä pitäen. Isossa kuvassa pitäisi huolehtia siitä, ettei maa- ja metsätaloussektorin toimintaa hankaloitettaisi ylihuolella päästötavoitteilla. Vesistöjen kohdalla teknologia ja toiminnan kehittäminen ovat vähentäneet maataloudesta johtuvaa ravinnekuormitusta. Yleisesti ottaen Suomi on onnistunut huonosti valvomaan kotimaisen maa- ja metsätaloussektorin etua. Suurin syy tähän on hallituksen tahdon puute. Ei tunnu talous ja työpaikat kiinnostavan. LULUCF-asetus on tästä hyvä esimerkki, ja Suomi ei ole saanut vaikutettua tarpeeksi siihen liittyviin olennaisiin määritelmiin esimerkiksi hiilinielujen suhteen. Enää ei ole varaa nöyristellä EU:n sanelemien ympäristötavoitteiden edessä, saati ylittää niitä, kuten hallitus haluaa. Siksi perussuomalaisten valiokuntaryhmä ehdotti, että valtioneuvosto tarkastelee maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa uudelleen siten, että ilmastotavoitteiden saavuttamiselle otetaan aikalisä. Niinpä, arvoisa puhemies, teen perussuomalaisten maa- ja metsätalousvaliokunnassa tehdyn vastalauseen mukaisen kannanotoehdotuksen maankäytön ilmastosuunnitelmasta.

Vielä, arvoisa puhemies: Sinivalkoinen siirtymä on perussuomalaisten vastine vihreään siirtymään. Tässä perussuomalaisten sinivalkoisessa siirtymässä huomioidaan luonto, ym-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

päristö ja ilmasto ja ymmärretään niiden arvokkuus ja mittaamaton arvo, mutta toimilla, jotka on oikeaoppisella maalaisjärjellä esitetty toteutettavaksi. Ilmastopolitiikka puhuttaa ja on tietenkin nyt ja tulevaisuudessa yksi tärkeimmistä asioista, joka koskee meitä kaikkia ja koko maapalloa. Suomessa ollaan edelläkävijöitä ilmasto- ja ympäristöasioissa. Meidän on ymmärrettävä esittää kuitenkin tavoitteita, jotka eivät sysää maataamme taloudelliseen ahdinkoon ja sitä myötä hyvinvointipalvelujen alasajoon. Omavaraisuus ruoantuotannossa, huoltovarmuudessa ja energiassa on elintärkeää meille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

15.36 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Aluksi kannatan edustaja Elomaan äsken tekemää ehdotusta, joka koskee tämän asian yhteydessä käsiteltävää päiväjäristyksen asiaa 8 eli maankäyttösektoria.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vastalause, jonka edustaja Huru ja myös edustaja Peltokangas esittelivät varsin hyvin, on tehty huolella ja perustuu asiantuntijoiden kuulemisiin. Tältä osin se on aivan käypää tavaraa. Se puolustaa suomalaista veronmaksajaa, viljelijää, metsänomistajaa ja työssäkäyvää suomalaista eli kaikilta osin on vaihtoehto, joka turvaa suomalaisen yhteiskunnan taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen menestyksen tulevana vuosina.

Arvoisa puhemies! Miksi Euroopan unioni on asettanut hiilineutraalisuustavoitevuodeksi vuoden 2050, ja miksi Suomen hallitus ei puolusta sitä aikaa vaan on asettanut Suomen omaksi tavoitteeksi vuoden 2035, eli miksi Euroopan muut maat voivat elää 15 vuotta myöhemmässä aikataulussa kuin Suomi? [Petri Huru: Koska kunnianhimoinen ilmastotavoite!] — Vain kunnianhimoinen ilmastotavoite on tähän perusteena. — Miksi tämä on sitten niin suuri kunnianhimon aihe? Sitä en ymmärrä. Miksi ei muilla mailla ole samanlaista kunnianhimoa, miksi juuri Suomi kurittaa itseään tällaisilla tavoitteilla, joihin ei ole pakko sitoutua? Perussuomalaiset lähtevät siitä, että meidän on syytä edetä samassa tahdissa kuin muutkin EU-maat, tai jos otetaan viisi vuotta, niin ollaan Ruotsin kanssa samassa, eli 45. Tämä mahdollistaa sen, että edetään talouden, tekniikan ja järjen asettamin ehdoin.

On varoitettu, että jos edetään hallituksen esittämällä aikataululla, tehdään huomattavasti nopeasti vanhenevia investointeja, jotka ovat ympäristölle vahingollisia, ja käytetään varoja tarkoituksiin, jotka eivät palvele sitä tavoitetta, joka on asetettu — joka sinänsä on kannatettava ja hyvä, eli ilmastonmuutoksen hillitseminen. Ei ole siis järkeä käyttää varoja vanhenevaan teknologiaan vaan elää sen mukaan kuin teknologia kehittyy.

Sitä, että suomalainen elinkeinoelämä tukee tätä vuoden 35 tavoitetta, en sinänsä ymmärrä. Se on ilmeisesti myös kunnianhimoa, mutta minkä edun se tuo, en pysty ymmärtämään, koska jos meillä on tavoite vuoteen 45 tai 50, niin yhtä hyvin suomalaisen elinkeinoelämän kannattaa panostaa siihen, jos se on kilpailuedun mukaista ja Suomen etujen mukaista mennä siinä aikataulussa tai sitä nopeammin.

Nämä virheet ja ne vaikutukset, jotka tällä ylikireällä kunnianhimoisella aikataululla saadaan, lankeavat suomalaisen maanomistajan, metsänomistajan ja työmiehen ja suomalaisten yritysten riskiksi. Siksi meidän kannattaa tätä harkita, ja perussuomalaiset perustelusta syystä haluavat, että Suomi asettaa tavoitteen tuonne 25 vuoden päähän.

Arvoisa puhemies! Suomen talous on syvässä kriisissä. Meillä on arvaamattoman suuret vaikeudet edessä lähivuosina. Tähänkin pitää paneutua tässä yhteydessä ja asettaa täl-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

laiset tavoitteet siihen valoon, miten ne palvelevat talouskriisimme ratkaisemista. [Puhemies koputtaa] Täällä on puhuttu paljon fossiilisista tuontipolttoaineista luopumisesta, ja me kannatamme sitä. Emme kuitenkaan turvetta halua ajaa alas, koska se on suomalaista, kotimaista, työllistävää ja uusiutuvaakin energiaa tuovaa, mutta totta kai fossiilisista tuontipolttoaineista kannattaa asteittain päästä eroon, ja jopa mahdollisimman nopeasti. [Puhemies: Kiitoksia!]

Arvoisa puhemies! Muut asiakohdat täytyy jättää seuraavaan puheenvuoroon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin, kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

15.42 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Olemme täällä tärkeän asian äärellä. Ilmaston suojeleminen on elämän suojelemista, ja me päätöksentekijät täällä vastaamme ja kannamme vastuuta siitä, että tuleville sukupolville on myös elinkelpoiset olot tällä planeetalla. Nämä suunnitelmat ja niiden perusteella tehdyt mietinnöt avaavat kyllä tosi hyvin sen tilanteen, missä Suomessa ollaan. Kiitos myös valiokunnassa näiden mietintöjen puolesta työskennelleille, ne ovat pitkiä ja runsaita ja niissä on tosi hyviä huomioita.

Tärkeintähän on tehdä siirtymä reilusti ja nopeasti. On todella tärkeää, että ihmiset kokevatsa olevansa mukana siinä siirtymässä. Mitään ihmisryhmää, ketään ihmistä ei saa jättää kelkasta. Ihmisille on tehtävä mahdolliseksi ilmastomyönteisen toiminnan ja elämäntavan eläminen, ja samalla meidän yhteiskuntana täytyy kaikin keinoin vähentää tämän systeemin päästöjä, jotta kuitenkin ihmisten harteille, yksilön harteille se ei liikaa jää.

Moni nostaa esille sen, että me eletään ennenkuulumattoman energiakriisin keskellä ja olisi hyvä laittaa ilmastoasiat tauolle. No, valitettavasti hiiltä vapautuu ilmakehään koko ajan myös energiakriisin aikana, emmekä me sitä valitettavasti tauolle saa. Mutta on tietenkin selvää, että ilmastopolitiikan täytyy myös ottaa huomioon aina kunkin ajan omanlainen tilanne ja sen pitää pystyä myös muovautumaan, ja ajattelen, että me ollaan siinä mielessä pystytty tässä energiakriisin keskellä myös Suomessa joustavasti toimimaan. Jos-sain on ehkä poltettu aiempaa enemmän turvetta tai puuta, mutta pitkällä tähtäimellä meillä on kuitenkin säilynyt selkeä kuva siitä, että polttoon perustuvista lämmitysjärjestelmistä tulee siirtyä puhtaampiin.

Isossa kuvassa tietenkin ilmastopolitiikassa on tärkeintä saada päästöt alas ja nielut ylös, ja näiden molempien asioiden kohdalla meillä riittää Suomessa tosi paljon tekemistä. Tämä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma ei riitä kattamaan sitä romahdusta, minkä maankäyttösektorin hiilinielujen muuttuminen päästölähteiksi on aiheuttanut. Pidän sitä yhtenä tärkeimmistä asioista, mitä meidän pitää nopeasti tehdä. Mutta vaikka me olemme päästöjen vähentämisessä hyvällä uralla menossa kohti sitä hiilineutraalisuuden tavoitetta, niin on selvää, että ne päätökset kuitenkin täytyy tehdä todeksi ja se vastuu on meillä. Se ei tapahdu välttämättä itsestään. Toki osa asioista menee myös nopeampaa kuin mitä me päättäjät aina osaamme kuvitellakaan, mutta meidän täytyy varmistaa, että niin tapahtuu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Adlercreutz poissa, edustaja Eestilä poissa. — Edustaja Sjöblom, olkaa hyvä.

15.45 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035 on tärkeä ja kannatettava asia. Konkreettisia keinoja tarvitaan ja nimenomaan niin, että kan-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

nustamme yrityksiä ilmastoystävällisiin investointeihin, kannustamme yksittäisiä kuluttajia vastuullisiin valintoihin, kannustamme kaikkia yhteisen tavoitteen saavuttamiseen — ei niin, että rankaisemme ihmisten valinnoista.

Haluan tässä nostaa esiin myös julkiset hankinnat, koska ne ovat massiivisuudeltaan 47 miljardia euroa. Tällä hetkellä ainoa lain velvoittama kriteeri julkisissa hankinnoissa on halvin hinta. Jos lain velvoittamia kriteereitä laajennettaisiin koskemaan esimerkiksi hiilijalanjälkeä ja laatua, ohjattaisiin julkisia hankintoja merkittävästi nykyistä enemmän ilmasto- ja ympäristöystävällisempiin valintoihin. Näin myös paikalliset kestäviä valintoja tekevät yritykset pystyisivät osallistumaan ja haluaisivat aiempaa enemmän osallistua julkisiin kilpailutuksiin. Näin julkinen valta näyttäisi esimerkkiä ja osoittaisi aidosti haluavansa ilmasto- ja ympäristöystävällisempiä valintoja. Tämä julkisten hankintojen rahamäärä on niin valtava ja merkittävä, 47 miljardia euroa, että olisi tärkeää, että tällä summalla vauhditettaisiin yhteiskuntaa ja taloutta kohti kestävää kasvua ja hiilineutraalia yhteiskuntaa 2023.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.47 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä jatkoksi edelliseen puheenvuorooni sen verran, että kun puhutaan hiilineutraaliudesta, niin pitäisi olla rehellinen. Meillä perustuslain 29 § määrää, että kansanedustajan tulee noudattaa totuutta ja oikeutta. Eli tässä kun kuulee näitä erilaisia hiilipäästölukuja, niin kyllä kannattaisi pikkusen edustajien tutustua tosiasioihin, eikä pelkillä tunteilla voi täällä elää, koska ne eurot, mitkä me tällä vahingolla teemme, kun ajamme suomalaista energiantuotantoa alas, maksavat meidän veronmaksajat, meidän lapsiperheet, eläkeläiset ja pienituloiset. Isompituloisille ihmisille se ei ole ongelma, mutta miettikääpä, kun ensi talvena lämpölasku nousee vaikka 400 euroa per huoneisto, missä ihminen asuu. Kun se pamahtaa nousseiden korkokulujen ja kalliimman ruuanhinnan päälle ja sitten vielä tulee asunnon vuokralasku tai yhtiövastikelasku paljon isompana, niin siinä ollaan sitten totuuden kanssa.

Ensimmäinen totuus, mikä pitää meidän edustajien tunnustaa, on se, että tällä hetkellä päästöoikeuden hinta hiilipörssissä on 98,76 euroa ja 15 miljoonaa tonnia liikaa on meille päästöjä laskelmissa, semmoisia päästöjä ja vähennettyjä hiilinieluja. Tämän arvo tällä hetkellä rahassa laskettuna on 1 480 miljoonaa euroa eli puolitoista miljardia, ja tämän suomalaiset maksavat ihan turhasta.

Toinen asia: Kun lasketaan päästöjä, niin nyt sitten kun esimerkiksi Helsinkiin ruvetaan laivaamaan ympäri maailmaa haketta, niin siinä on nollapäästöt. Eivät ne laivat kuulemma tuota päästöjä, vaikka ne vanhat laivat, millä hakkeita tänne ajetaan, ovat niitä kaikkein vanhimpia laivoja, jotka työntävät muun muassa valtavat määrät rikkiä Itämereen. Nehän tunnetusti ajavat niin, että pakoputken pää on pinnan alla ja sieltä pumpataan valtava määrä pakokaasua mereen, ja siellä on rikkiä valtavasti. Minkä takia me täällä itsellemme yritämme todistella, että nämä ovat muka totta?

Hiilinielut kasvavat vain kahdella tavalla Suomessa, niin että metsät hoidetaan paremmin ja uudistetaan paremmin, eli taimikot hoidetaan kuntoon, ensiharvennukset tehdään ajoissa ja metsät uudistetaan niin, että kun se satavuotias kuusikko on saanut matkansa pään, se uudistetaan ja laitetaan uusi metsä kasvamaan. Silloin saavutamme sen hiilinielun.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Sitten kun katsotaan, mitä ovat nämä korvaavat keinot, millä nyt ollaan muka hyvittelemässä ihmisten omaatuntoa, että hiilinelut ovat kohdallaan ja olemme jopa hiilinegatiivisia... Sehän on täysin utopistinen juttu. Meillä koko kaukolämpöjärjestelmän, joka on tähän maahan rakennettu vuosikymmenten aikana, jälleenrakennusarvo on kymmenissä miljardoissa euroissa. Lähes kaikki Suomen taajamat ovat kaukolämpöverkon varassa, elikkä siellä on maan alle kaukolämpöputket kaivettu, ja voisin kuvitella, että sen jälleenhankinta-arvo on ainakin 30 miljardia, jopa enemmän. Siihen lämmön saaminen tapahtuu vain kiinteän polttoaineen tavoin. Sitä ei pysty vedyllä, ei syvälämmöllä, ei tuulimyllyllä, ei millään muulla tekemään. Siellä pitää tulen palaa isossa kattilassa, joka parhaimmillaan tuottaa vielä sivutuotteena sähköä. Kun katsoo, mitä sitten sinne tuuttiin työnnetään, niin kaikkein turvallisinta sinne olisi panna kotimaista energiapuuta turpeen säestämänä, jolloin saataisiin maksimiteho ja saataisiin myös maksimimäärä sähköä. Kovalla pakkasella se CHP:n sähköteho, mikä valtakunnanverkkoon syötetään, on yli 3 000 megaa. Elikkä se on kaksi kertaa Eurajoki kolmosen tuottama sähköteho kovalla pakkasella.

Sitten kun katsotaan näitä keinoja, millä me ollaan muka korvaamassa metsien tuotanto, niin ne ovat täysin keinotekoisia, ilmaan heitettyjä lukuja, joilla ei ole mitään tekemistä totuuden kanssa. Kun meillä poltetaan valtavat määrät nyt kuitupuuta ja tukkia jo tällä hetkellä — tälläkin hetkellä palaa arvokasta kotimaista ainespuuta lämpökattiloissa pois, sen takia kun ei muuta enää ole — niin tällä menolla ensi talvena, arvoisat edustajakollegat, kuka teistä käypi sanomassa sahojen ja sellutehtaiden työntekijöille, että sori vaan, nyt pannaan pillit pussiin ja tämä homma loppuu. Mistä löytyy se rohkea vihreä kansanedustaja, joka käypi jättämässä irtisanomisilmoitukset niille työntekijöille? Se on edessä tällä meidän politiikalla. Jos te kuvittelette, että näillä löysillä puheilla ja ihmisten mielistelyllä te teette heille hyvää — ei, te teette valtavaa taloudellista vahinkoa.

Me olemme ottaneet tällä vaalikaudella 42 miljardia lisää velkaa. Koron vaikutus tämän vuoden valtion talousarviossa menoihin on kaksi ja puoli miljardia euroa. Ajamalla meidän kansantalouden selkärankaa, metsäteollisuutta, alas kuvitteleeko joku vihreä kansanedustaja maksavansa edes nämä korot pois? Emme pysty edes siihen. Tällä menolla olemme Kansainvälisen valuuttarahaston huomassa koko valtio, ja sitten on turha puhua enää mistään ilmastonmuutoksesta, [Puhemies koputtaa] ellemme tule järkiimme ja tee tässä maassa niitä päätöksiä, että olemme energiassa kotimaisen energian varassa elävä itsenäinen valtio.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.53 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Edustaja Hoskosen puheenvuorosta on hyvä jatkaa. Olemme olleet aina menossa viimeisten vuosien aikana fossiilitaloudesta kohti biotaloutta. Biotoudesta viime vaalikaudella puhuttiin vähän isommin. Tänä päivänä puhutaan enemmän sitten vihreästä siirtymästä, mutta biotalous on osa sitä, että vähähiilisyys tulee toteutumaan, ja kun Suomi on menossa vähähiiliseen talouteen, se pitää tehdä niin, että koko Suomen ja kaikkien sen alueiden vahvuudet ja potentiaalit otetaan hyötykäyttöön. Strategisten alojen löytäminen ja alueiden vahvuuksien tunnistaminen edellyttää tutkittuun tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja tiivistää vuoropuhelua alueiden, elinkeinoelämän, työmarkkinajärjestöjen, koulutuksen järjestäjien, tutkimuslaitosten ja julkisen sektorin välillä. Strategisiin aloihin lukeutuvat ainakin uusiutuva energia, vetytalous, mineraalien kestävä hyödyntäminen, akkuteollisuus — mitä muun muassa meillä

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Kainuussa Terrafamen kaivosalueella tehdään, siis kyseisellä kaivosalueella tehdään näitä raaka-aineita — kiertotalous ja biopohjaiset materiaalit.

Puhemies! Tavoitteena pitää olla mahdollistaa strategisesti tärkeiden alueiden korkean jalostusasteen työn syntymistä Suomeen, ja tätä voidaan kuvata sanoilla ”suunniteltu Suomessa”, ”valmistettu Suomessa” ja ”omistettu Suomessa”. Näitä korkean jalostusasteen toimintoja on kaivannaisteollisuuden suunnalla, mutta sitä on myös kemiallisen metsäteollisuuden suunnalla. Tässäkin salissa on useampaan otteeseen sanottu, että tehdään bulkkituotteita. Jos puhutaan vaikka sellutuotannosta, niin eihän se ole bulkkituotetta. Se on korkean jalostusasteen tuotantoa, ja se on valmistettu Suomessa, ja kun ajatellaan vaikka metsäteollisuudessa sellutuotantoa, niin tästähän voidaan vieläkin viedä korkeammalle jatkojalostusasteelle useampia eri tuotteita, ja tämä on, arvoisa puhemies, sitä biotaloutta.

No, tässä salissa tuotiin esille, että avohakkuut olisivat ongelma. Eivät ne ole ongelma, kun pidetään huoli jatkossakin, että sille avohakkuualueelle istutetaan uutta metsää. Enemmän se on ongelma siitä näkökulmasta, mistä me saamme niitä metsänistuttajia ja kun se taimikko alkaa kasvamaan, niin mistä me saamme niitä taimikonraivaajia, että saadaan ne hiilinielut asianmukaiselle tasolle.

Niin kuin edustaja Hoskonen tuossa aikaisemmassa puheenvuorossaan totesi, niin olen todella huolissani ainespuusta. Kun se ensimmäinen vähän isompi harvennus tehdään sinne metsään ja siitä kuitupuuta saadaan, niin tällä hetkellä se kuitupuu palaa voimalaitosten kattiloissa, kun sen pitäisi olla siellä sellukattilassa kasvattamassa kansantalouteen lisätuloa, että saamme maksettua nämä velat, mitä me olemme joutuneet usean vaalikauden aikana ottamaan.

Puhemies! Lopetan tämän puheenvuoroni siihen, että tässä maassa ollaan aina menty kestävä kehityksen mukaisesti. Se on se kestävä kehitys, mikä on Suomen keskustalla ollut aina vahva nimike, ja se on perustunut kolmeen pilariin, sille, että ne pilarit ovat olleet samalla tasolla. Siellä on ollut kolme pilaria, jotka ovat olleet ekologinen kestävyys, sosiaalinen kestävyys ja taloudellinen kestävyys. Silloin kestävä kehitys asianmukaisesti toteutuu. Mutta jos nämä pilarit ovat eri muodossa, vaikka esimerkiksi enemmän ekologinen kestävyyspilari nousee ja sosiaalisen kestävyyspilari laskee, niin silloin olemme hyvin pahassa epätasa-arvossa.

Keskustelu on hyvää, ja sitä tulee jatkaa. Halusin tuoda vain nämä asiat huomioon tähän keskusteluun.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Huru, olkaa hyvä.

15.57 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täällä on kommentoitu näitä avohakkuita muutamissa puheenvuoroissa, ja täytyy todeta, että kyllä me niitä avohakkuutakin tarvitsemme. Niitä tarvitaan muun muassa metsätautien ehkäisemiseen ja myös päätehakkuissa, ja nimenomaan niiden tilalle Suomessa istutetaan uutta metsää, kun on tehty avohakkuut, joten metsä sitä myöten uusiutuu. Kummastelen sitä, että ne, jotka näitä avohakkuita kritisoivat, ovat kuitenkin hyväksymässä uusiutuvan energiantuotannon osalta metsän kaatamisen, kun tehdään esimerkiksi aurinkopaneelipeltoja, ja näiden tilallehan ei istuteta uusia puita. Eli siltä osin metsät kaadetaan vain kerran, kun siis avohakkuussa metsätalouden toimesta muuten sinne istutetaan uutta taimistoa, mistä tulee uusi metsä.

Myös kaivosteollisuuteen täällä viitattiin kriittisesti. Näen kyllä, että me tarvitsemme myös kaivosteollisuutta kotimaassa ja meidän pitää hyödyntää kestävästi meidän omia

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

luonnonvaroja. Jos emme niitä hyödynnä, niin sen sijaan tuotamme Afrikassa lapsityövoimalla esimerkiksi kobolttia, joka kiertää Kiinan kautta ennen kuin se tulee Eurooppaan. Tässä on myös kiertotaloudella paikkansa, kun koetamme saada jo kierrossa olevia kriittisiä mineraaleja uudelleen kiertoon. Mutta tämä on syytä tehdä järkevästi maalaisjärki eikä ideologia edellä.

Vielä näihin metsän avohakkuihin liittyen. Kun metsää uudistetaan, niin on kannatettavaa myös metsän kasvun lisääminen esimerkiksi lannoituksella. Ja kuten edustaja Hoskonen mainitsi myös nämä luonnontilaiset suot, niin on eriskummallista, että niitä ei lasketa meidän hiilinieluihin. Tämä vääristää tilastoja.

Täällä mainittiin myös kotimaisen energiapuun ja -turpeen vajeen olevan usean terawattitunnin luokkaa, ja tämä tulee olemaan tulevina talvina todellinen ongelma. Ja kuten edustaja Hoskonen itse asiassa tästä kysyikin, niin kuka se on sitten, joka menee sanomaan sinne teollisuuteen, että nyt ei olekaan töitä, kun ei voi puutuotteita käyttää?

Tässä mainitsen vielä tuohon maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaan liittyen, että kun tosiaan siellä mainitaan ilmastotoimina muun muassa metsän raivaamisen estäminen pelloiksi, niin tämä nimenomaan vetytalouden osalta tulisi selvittää, paljonko uusiutuvan energian lisärakentamisen alle menee metsähehtaareita ja paljonko meillä menee metsähehtaareita suojelun alle ja mikä on jäljelle jäävän talousmetsän osuus, jota meidän metsätalous hyödyntää, joka tuo meille viidenneksen meidän vientituloistamme. Näen erittäin tärkeänä, että turvaamme myös metsätalouden vaatiman kotimaisen puuraaka-aineen saatavuuden.

Lopuksi totean vielä, että tässä niin puhutussa vihreässä siirtymässä perussuomalaiset eivät vastusta tekniikan kehittymistä tai ajattele, että emme saisi siitä kilpailukykyhyötyä, kun viemme kehittyntä tekniikkaa ulkomaille. Mutta me vastustamme sitä, jos tulee päällekkäistä sääntelyä tai hallinnollinen taakka lisääntyy ja kustannukset, jotka lankeavat teollisuuden ja kansalaisten maksettavaksi. Vastustamme myös muun muassa delegoitujen säädösten siirtämää päätösvaltaa, siis sitä, kun päätösvalta siirtyy EU:lle kansallisen päätösvallan samalla kaventuessa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kosonen.

16.02 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä sanoa muutaman sanan ilmastonmuutoksen torjunnan toimien kokonaiskuvasta.

Meillä on ollut täällä käsittelyssä neljä eri näkökannan kautta tähän samaan haasteeseen tulevaa suunnitelmaa, ja moni valiokunta on kiinnittänyt siihen huomiota, että on ehkä myös eduskuntatyölle kuten sitten kokonaistarkastelulle melkoisen haastava asia katsoa näitten neljän eri suunnitelman kautta tätä isoa, tärkeätä asiaa. Sen takia, vaikka tämän sektorikohtaisen tarkastelun tietenkin täytyy jatkua, kokonaisvaikutusten arviointi onkin jatkossa tosi olennaista, myös tavallaan sen kannalta, että tehdään niitä kustannustehokkaimpia toimia ja löydetään ne siitä kokonaisuudesta. Tässä on vielä se, että nämä suunnitelmat ovat tällä hetkellä osittain päällekkäisiä, ja tavallaan senkin takia täällä valiokuntatyössä se suunnitelmien roolin hahmottaminen on saattanut olla vähän haasteellista, joten virtaviivaistaminen on kyllä jatkossa toivottavaa.

Sitten sanon myös sen tosiasian, jota ei ole tässä niin isosti mainittu, että nämä kaikki suunnitelmat tulivat nyt hallituskauden lopulla, ja ehkä toivomuksena seuraavalle hallitukselle sanon, että nämä voisivat tulla mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, koska niitten

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

vaikuttavuus on sitten varmasti paljon parempi, jos ne ovat siinä heti. Toki meillä tällä kaudella on ollut vähän kaikenlaista hommaa.

Sitten vielä: Tässä keskustelussa on puhuttu näistä investoinneista, yleensä siitä, onko tämä vihreä siirtymä liian nopeaa, mitä tämä oikein on, mutta tosiasiahan on se, että kaikki Suomen suurimmat yritykset oikeastaan ovat todella voimakkaasti vaatimassa valtioltakin toimenpiteitä ja sitä, että investointiympäristö on johdonmukainen ja kannustaa tähän oikeaan suuntaan kaikkia yrityksiä. Tämä viesti on kyllä ollut erittäin selvä. Elinkeinoelämä on tämän puolella, ja sehan näkyy myös työ- ja elinkeinoministeriön aloittamista tiekarttoista, jotka tämän vaalikauden alussa tehtiin. Siellä tuli todella kunnianhimoisia tiekarttoja eri elinkeinoaloille, ja nämä elinkeinoalat ovat niihin sitoutuneet, ja lisäksi vielä tavallaan niissä on jo suuri päivitystarve, koska teknologiat, kaikki päästöttömyys, innovaatiot ovat kehittyneet niin nopealla tahdilla eteenpäin, että tavallaan nämä muutama vuosi sitten tehdyt tiekartat ovat jo niiltä osin sitten vanhentuneet.

Haluan sanoa vielä sen, että valiokuntamme korosti vetystrategian laatimista merkittävien investointien saamiseksi vihreään vetyyn sekä panostuksia tki-toimintaan, ja nythän tavallaan tällainen vetystrateginen julistus on olemassa, eli tahtotila siitä on kyllä annettu.

Sitten vielä: Jotta me aidosti saadaan yhdenmukaista EU-sääntelyä, niin se tarkoittaa myös sitä, että nämä seurannat ovat sitten myös yhdenmukaisia eli että laskentatavat olisivat EU:ssa samanlaiset. Tällä hetkellä ne eivät vielä ole, mutta siihen suuntaan ollaan menossa.

Ja ihan viimeiseksi haluan sanoa sen, että kyllä näissä päästöissä on kuitenkin otettava huomioon ihan koko maapallo. Eli me ei voida tehdä semmoisia toimia, jotka vievät esimerkiksi meidän teollisuutta jonnekin muihin maihin. Ja siksi pidän tosi ongelmallisena sitä, että esimerkiksi LULUCF:n, maankäyttösektorin, sääntelyssä on semmoinen valuvika, että tuontipuu EU:n ulkopuolelta ei sisälly tähän kokonaisuuteen. Eli käytännössä sillä tavalla voi sitten livetä vastuusta niin, että ei tarvitse omassa maassa kaataa puita, kun tuo jostain EU:n ulkopuolelta niitä, ja sitten niitä ei tähän LULUCF-kokonaisuuteen lasketa, kun sitten taas EU:n sisäiset puunkuljetukset ja hankinnat sisältyvät osittain ainakin tähän LULUCF:ään. Semmoinen pitäisi kyllä korjata. Tämä on koko maapallon asia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivelä.

16.07 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tällä kaudella ilmastopolitiikka on ottanut historiallisen harppauksen eteenpäin. Me sovimme hallituksen kesken hiilineutraaliustavoitteesta vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiivisuudesta nopeasti sen jälkeen. Me säädimme ilmastolain, jolla sementoimme nuo tavoitteet, sekä mekanismin, jolla riittämättömän ilmastopolitiikan voi haastaa tuomioistuimessa.

Olen näistä tavoitteista edelleen ylpeä ja samoin olen saavutuksista. Suomen päästöt ovat isossa kuvassa vähentyneet, ja me olemme matkalla selvästi vähähiilisempään yhteiskunnalliseen aineenvaihduntaan kuin aiemmin. Mutta ilmastopolitiikka on siitä erityinen politiikan laji, että kompromissit ja sinnepäin otetut askeleet, joiden varaan parlamentaarinen politiikkamme itse asiassa usein rakentuu, eivät riitä. Mikäli ilmasto kuumenee tietyn rajan yli, siitä aiheutuu turvattoman tulevaisuuden kierre, jota ei saada enää poikki. Aikarajat eivät jousta. Samaan aikaan on totta, että jokainen nyt tehty ilmastoteko auttaa meitä 20–30-luvuilla ja sen jälkeen.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Arvoisa puhemies! Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma eli KAISU, maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma eli MISU sekä ilmasto- ja energiastrategia muodostavat ilmastopolitiikkamme kovan ytimen. Näiden suunnitelmien yhteenlasketut ilmastotoimet eivät kuitenkaan vie meitä hiilineutraaliuteen vuoteen 2035 mennessä. Koska suunnitelmat annetaan nyt kauden lopulla, lopputuloksena on oikeastaan to do -lista seuraavalle hallitukselle — tämän verran puuttuu, ja seuraavan hallituksen vastuulla on tuoda lisätoimet. Säättämämme ilmastolain ansiosta tämä ei onneksi ole pelkkä toive vaan velvollisuus. Riittävät ilmastotoimet ovat nyt suomalaisia kohtaan juridinen velvollisuus, joka si-
too jokaista hallitusta.

Meillä ei kuitenkaan ole aikaa viivyttellä enää yhtään. Maankäyttösektorin lisätoimista olisi pitänyt pystyä päättämään jo tällä kaudella, samoin taakanjakosektorin toimista. Maankäytön muutosmaksu, metsien järeyden lisääminen, hiilensidonta ja maaperäpäästöjen hillintä suometssissa ovat esimerkkejä välttämättömistä maankäyttösektorin toimista. Taakanjakosektorilla on pystyttävä vähentämään liikenteen päästöjä, ja sitä voidaan tehdä ruuhkamaksujen, vaihtoehtoisten käyttövoimien ja myöhemmin myös liikenteen päästökaupan avulla. Ruokajärjestelmä on muutettava kestäväksi siirtymällä tuottamaan kasvi-pohjaista ruokaa, laajentamalla luomuviljelyn käytänteitä ja ottamalla käyttöön hiiliviljelymalli, jossa tuottajalle maksetaan ruoantuottamisen lisäksi hiilen sitomisesta. Päästökauppasektorilla suunta on hyvä, kunhan pidetään huolta siitä, että kivihiilen polttamista ei korvata puun polttamisella enää yhtenäkkään talvena. Vaikka se voisi hinnan puolesta kannattaa ja olla hetkellisesti perusteltavissa huoltovarmuuden kannalta, puun polttaminen ei kokonaiskuvassa ole eikä voi olla ilmastotoimi. Tämä on selvää hiilinielun romahduksen myötä.

Arvoisa puhemies! Olen tässä salissa puhunut kulutuksen päästöjen hillitsemisestä, energiatehokkuudesta ja energiansäästöstä monesti aiemminkin, ja puhun myös tänään. On sopeutumista ilmastokriisin aikaan, että sopeutamme energiankulutuksemme vastaamaan sitä, mikä on mahdollista tuottaa kestävästi. Tähän saakka me olemme eläneet yli luonnonvarojemme. Ekokriisin pysäyttäminen edellyttää meiltä ihmisiltä myös sopeutumista. Pait-si teollisuutemme myös kulutuspuolen käyttäytymisemme on muututtava. Tämä on sitä helpompaa mitä suuremmat tulot ihmisellä on, sillä suuria tuloja seuraa myös ilmastoras-kas elämäntapa. Kääntäen meidän on varmistettava, että siirtymä on oikeudenmukainen ja reilu niitä kohtaan, joiden tulot eivät ole suuret. Hyvinvointi kuuluu kaikille myös ilmas-totoimien aikakaudella. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

16.12 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä aikaraja, josta täällä nyt paljon puhutaan, on mielenkiintoinen asia. Tuossa äsken käyttämässäni puheenvuorossa pohdin sitä, miksi Euroopan unionissa ilmastokatastrofi laukeaa vuonna 2050 mutta Suo-messa vuonna 2035, ja Suomi kuitenkin on yksi maailman puhtaimmista maista niin teol-lisuuden, metsätalouden, maatalouden, rakentamisen, liikenteen kuin muidenkin osalta.

Tämä on aivan käsittämätöntä. Täällä pelotellaan jopa lapsia ja nuoria katastrofilla, jos me emme tee valtavia toimenpiteitä vuoteen 2035 mennessä, ja kuitenkin Eurooppa elää sen mukaan, että tehdään vuoteen 2050 mennessä. Ei tätä voi ymmärtää, miksi tällainen ero pitää olla — miksi juuri Suomen pitää olla tässä kunnianhimoisin, ja minkä palkinnon siitä saamme. Kuitenkin maapallon ilmaston lämpenemisen avaimet tai estämisen avaimet ovat

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

kiinalaisilla, intialaisilla, brasilialaisilla ja monilla muilla, eivät niinkään suomalaisilla, joilla päästöt ovat hyvin vähäiset.

Arvoisa puhemies! EU on jo ottanut tämän ilmastopolitiikan varsin vahvasti haltuunsa ja sitä kautta kaapannut myös metsäpolitiikan, joka Suomelle on aivan elintärkeä kysymys, ilmastopolitiikan kautta haltuunsa jo varsin pitkälle. Se on katastrofaalista Suomen tulevaisuudelle, erittäin vaarallista, ja tämä pitää jyrkästi torjua. EU on luonut taksonomian, Fit for 55 -ennallistamisasetuksen, metsäkatoasetuksen, LULUCF:n rahastoja ja niin edelleen. Ja kaikki nämä ovat enemmän tai vähemmän vahingollisia Suomelle, joka on EU:n puhtaimpia, voisin sanoa, puhtain maa tässä mielessä, eniten tehnyt tämän ilmastomuutoksen torjumiseksi. Nyt on aika ottaa jo ihan rehellisesti tosiasiat huomioon ja panostaa Suomessa niin, että teemme vastuullisesti päätökset mutta emme tuhoa suomalaista yhteiskuntaa, elinkeinoelämää ja työntekijöitä, perheitä, sille alttarille, jolle tällä tiellä joudutaan.

Arvoisa puhemies! Edustaja Huru käytti äsken hyvän puheenvuoron, jossa hän puhui päällekkäisestä sääntelystä, hallinnollisesta taakasta, josta aiheutuu isoja kustannuksia, ja delegoiduista säädöksistä, jotka ovat siirtäneet päätösvaltaa EU:lle. Nyt meidän on katsottava tosiasioita silmiin ja todettava, että tällä tiellä ei ole viisasta jatkaa, vaan meidän on tässä salissa ajettava Suomen etua, joka on myös koko Euroopan ja koko maapallon etu, kun sen järkevästi hoidamme. [Jari Myllykoski pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Myllykoski.

16.15 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen samaa mieltä monestikin esittämistänne asioista, edustaja Toimi Kankaanniemi, mutta pitää myöskin muistaa se, että me ollaan teknologisesti niin kehittynyt kansa, että meidän pitää olla rohkeita edelläkävijöitä eikä pidä pidättäytyä siinä, että jos missään muualla ei ole mitään tehty, niin meidän ei pitäisi tehdä. Tästä meillä on mahdollisuus tehdä menestystarina meidän omalle kansantaloudelle, jotta me voimme uusien teknologioiden kautta hakea niitä meille kansantalouden kannalta järkeviä menetelmiä, joilla voidaan edistää koko maailman ilmastoprosessien kannalta hyviä menetelmiä. Argumentit olivat oikeat, mutta johtopäätökset ovat mielestäni hieman vinossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Kankaanniemi.

16.17 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä myös pysyn johtopäätöksessä, eli meidän ei tarvitse lyödä kiinni tällaista vuosilukua eikä pitää siitä kiinni, vaikka me pyrimme samoihin päämääriin, samoihin tavoitteisiin kuin mitä on kansainvälisesti lyöty yhdessä lukkoon. Suomi on ottanut 15 vuotta nopeamman aikataulun aivan turhaan. Me voimme mennä normaalissa teknologian kehittymisen mukaisessa aikataulussa kohti sitä tavoitetta, että päästään hiilineutraaliin Suomeen ja hiilineutraaliin muuallakin, mutta sen täytyy tapahtua talouden, tekniikan kehittymisen ja järjen määräämässä aikataulussa eikä jonkun mukaan kunnianhimoisemman tavoitteen saavuttamiseksi, josta meille ei mitään palkintoa tule.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Myllykoski.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

16.18 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan nyt tavallaan vielä kysyä: Onko edustaja Kankaanniemi todellakin sitä mieltä, että jos meillä on jo jotakin, niin pitäisi pidättäytyä sen tuomisesta esiin? Eli olisi järjen köyhyyttä olla tekemättä ja esittämättä, mitä meillä on jo valmiina. Mutta pidättäydyt siinä, että määräykset ja säädökset olisivat tulossa vasta 15 vuoden päästä, kun meillä olisi ne välineet jo nyt valmiina, jolloin me voitaisiin kehittää omaa kansantalouttamme näillä omilla teknologisilla innovaatioilla. Kysyn nyt tästä aivan rehellisesti: oletteko sitä mieltä, että kannattaa pitää ässäkorttia hinnassa, kun sen voisi laittaa nyt jo pöytään?

Puhemies Matti Vanhanen: Ja Kankaanniemi.

16.19 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei sitä ässäkorttia tarvitse hihassa pitää, vaan meidän kannattaa mennä eteenpäin, mutta ei jonkun kunnianhimoisen, älyttömän tavoitevuoden mukaan, vaan sen mukaan, miten teknologia kehittyy, miten pystymme huolehtimaan siitä, että maatalous, metsätalous, valtiontalous, koko julkinen sektori ja työmies pärjäävät tässä kaikessa, että emme ajaudu sellaiseen tilanteeseen, että huomaamme niin kuin toimitusjohtaja Anttonen sanoi valtiovarainvaliokunnassa jokin aika sitten — siitä on nyt jo pari kolme vuotta, muistaakseni — että tällä aikataulun kiinni lyömisellä Suomi ottaa suuren riskin siitä, että se panostaa nopeasti vanhentuviin teknologioihin ja aiheuttaa ilmastolle karhunpalveluksen. Katsomalla siihen, miten teknologia kehittyy, voimme käyttää niitä hihassa olevia kortteja aivan oikein Suomen ja kokonaisuuden hyödyksi, ja silloin emme tee näitä virheitä, mihin nyt olemme menossa tällä vihreällä ideologialla.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Kosonen.

16.20 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on tosi oleellista, että tehdään tämä siirtymä kustannustehokkaasti ja oikeudenmukaisesti ja myös sillä tavalla, että me emme täältä päästä sitä, mikä teknologia voittaa, vaan että tämä meidän sääntelymme on teknologianeutraalia, kunhan se johtaa päästöttömyyteen ja siihen, että aidosti pääsemme ilmastomuutosta torjumaan niillä toimilla ja sääntelyllä.

Mutta minusta äärimmäisen hyvä esimerkki on nyt todella tämä käänne maailmanpolitiikassa, jota emme kukaan kyllä olisi toivoneet, eli Venäjän sotaa Ukrainassa, ja se, että meidän todella nyt oli nopealla aikataululla irrottauduttava fossiilisesta energiasta ja myös Venäjä-riippuvuudesta, ja se meidän, Suomen, Venäjä-riippuvuudesta irrottautuminen on huomattavan paljon helpompaa kuin monella muulla maalla juuri siksi, että olemme tehneet näitä toimia uusiutuvan energian puolesta, [Toimi Kankaanniemi: Nimenomaan!] kotimaisen päästöttömän energian puolesta, ja sen takia tavallaan minusta se on jo niin vahva todiste siitä, että ollaan oltu aikaisemminkin jo hyvällä tiellä ja oikealla tiellä, ja on ollut hyvä, että me ollaan ollut pioneereja tässä asiassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Pitko.

16.22 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä varmasti voi olla montaa mieltä, onko tämä hiilineutraalisuustavoite kunnianhimoisin. Itse ajattelen, että se on järkevä. Se vastaa siihen, mitä olemme olleet sopimassa Pariisin ilmastosopimuksessa

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

puolentoista asteen lämpenemisestä. Me teemme oman osamme sen edistämiseksi, että maapallo ei kuumu niin paljon, että täällä pystyy elämä jatkumaan entisellään.

Ajattelen myös, että teollisuus on jo lähtenyt tekemään vihreää siirtymää. Ei ole oikeastaan enää edes väliä, mitä Suomi siinä varsinaisesti tekee, vaan muutos on jo käynnistetty, ja pitkälti siinä on ollut taustalla Suomen korkeat ilmastotavoitteet. Esimerkiksi omassa kotimaakunnassani Pohjois-Pohjanmaalla nähdään hyvin laajasti jo vihreän siirtymän mahdollisuudet: tuulivoimaa rakennetaan ennätyspaljon, suunnitellaan hiilivapaata terästä, jota voidaan viedä ympäri maailman, koska kysyntä hiilivapaille ratkaisuille on tällä hetkellä valtavan suuri. Tämä on enemmänkin teollisuudelle mahdollisuus kuin uhka.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Mäkelä.

16.23 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Armeijassa olleet tietävät sellaisen sanonnan, että mitä nopeammin, sen enemmän. Eli jos saat jonkun asian valmiiksi liian nopeasti, se tarkoittaa sitä, että tulee lisätehtävää. Aivan samalla logiikalla tämä ilmastopolitiikka toimii Euroopan unionissa, eli jos me Suomessa teemme jotain etupainotteisesti, sen seurauksena tulee luultavimmin olemaan se, että me maksamme sen saman asian tekemisen muissa EU-maissa myöhemmin kasvaneina maksuosuuksina, koska EU toimii sillä periaatteella, että se maksaa, joka on hoitanut asiansa kunnolla, niille, jotka eivät ole hoitaneet asioitaan kunnolla. Esimerkki tästä toiminnasta oli tämä niin sanottu oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, joka käytännössä tarkoitti sitä, että me asiamme hyvin hoitaneet, niistä fossiilisista polttoaineista ajoissa etupainossa luopuneet maat, maksoimme Puolan kaltaisten maiden kivihiilestä luopumisen, miljardiluokalla rahaa Puolaan ja vastaaviin maihin Itä-Eurooppaan. Näin toimii EU, ja tämän hölmöyden Suomi tässä tekee, jos tekee etupainoisesti näitä toimia.

Puhemies Matti Vanhanen: Puhujalistaan. — Edustaja Pitko.

16.24 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Täällä äsken kuultiin, että Suomen päästöt olisivat niin pienet, ettei niitä kannattaisikaan vähentää. Jos me katsomme päästöjä suhteessa asukaslukuun, niin ei Suomi kieltämättä ole siellä ihan kärjessä lukuisista maista, mutta kyllä meillä ihan merkittävät päästöt per asukas on. Se on suunnilleen samaa luokkaa kuin Kiinassa, jossa — toki tiedetään — esimerkiksi hiilivoimaa poltetaan tosi paljon. Ei pidä sulkea silmiä siltä, mitä me itse teemme. Kyllä me olemme tehneet asioita oikein ja voidaan monella tavalla sanoa, että meillä on puhdasta teollisuutta ja paremmin menee kuin monilla muilla, mutta meidän elintasomme on sellainen, että päästöjä syntyy todella paljon. Niistä maista, mitä monesti mainitaan, esimerkiksi Kongolla on todella paljon vähemmän päästöjä kuin meillä, ihan murto-osa siitä. Kyllä meidän täytyy myös pystyä kriittisesti katsomaan meidän omia päästöjämme, ja siksi me olemmekin tähän työhön ryhtyneet.

Minä ajattelen, että kuten tässä ympäristövaliokunnan mietinnössä oli hyvin painotettu tätä toimien kustannustehokkuutta, niin se on todella tärkeä asia. Samalla kannattaa edistää niitä toimia, millä on myös muita positiivisia vaikutuksia esimerkiksi luonnon monimuotoisuuteen, teollisuudelle, ihmisten hyvinvoinnille. Jos ajatellaan vaikka liikennettä, niin parhaimmillaan fossiiliton liikenne lisää myös terveyttä. Se vähentää lähipäästöjä ja parantaa ilmanlaatua, mutta se voi myös liikuttaa ihmisiä ja saada meitä istumaan vähem-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

män, kun otetaan alle pyörä tai lähdetään liikkeelle jaloin tai kiiruhdetaan bussille. Ne ovat toimia, mitä kannattaa tehdä pelkästään terveyden edistämiseksi, mutta niillä on myös merkittävät ilmastohyödyt. Ajattelen myös, että esimerkiksi maataloudessa turvemaiden tarkastelu on tällainen. Meillä on paljon vähän tuottavia turvemaita, jotka kannattaisi siirtää kosteikkoviljelyyn tai poistaa kokonaan käytöstä ja vettä, ja sen sijaan tukea niitä tuottavia maita, olivat ne sitten turvemaita tai muita maita, mutta kannattaa tukea niitä, missä on korkeampi ruuantuotannon potentiaali, eikä näitä vähän tuottavia.

Jos taas ajatellaan ilmastomuutokseen sopeutumista, niin moni luontopohjainen ratkaisu lisää ihmisten hyvinvointia. Esimerkiksi viherpinta-alan lisääminen kaupunkeihin lisää viihtyvyyttä. Tulvaratkaisut lisäävät luonnon monimuotoisuutta, ja metsätaloudessa monimuotoisuusratkaisusta voi olla sitten sekä ilmasto- että monimuotoisuushyötyjä mutta hyötyjä myös ihmisten virkistyskäytölle, ja siksi meidän kannattaa ensiksi ottaa käyttöön ne keinot, joilla on moninaisia hyötyjä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

16.27 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme ilmastopolitiikan suunnitelmia kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa vuonna 2035, mutta ehdottomasti kyllä kannattaisi tätä vuosilukua lykätä, kun tilanne on muuttunut siitä, kun hallitusohjelmat on tehty. Tilanne on muuttunut aika paljon. On tullut sotaa ja on tullut energiakriisiä ja monta muuta asiaa, mitkä vaikuttavat tähän tulevaisuuteen.

Tämä turve — turvetta tosiaan tarvitaan jatkossakin, ja kaikki turvevaranto pitäisi nyt Suomessa oikeasti ottaa käyttöön. Sitä oikeasti tarvitaan.

Tämä metsätalous — tuntuu ihan kauhealta, kun metsätaloudesta on tullut tämmöinen niin kuin uhka, tämmöinen niin kuin riski ja haitta meille, vaikka sehän on meidän vahvuutemme. Tosiaan ne metsät ovat meidän vahvuksiamme. Jotenkin se on kääntynyt hullunkurisesti ihan toisinpäin. Näinhän sen ei missään nimessä pitäisi olla, ja se tuntuu hyvin oudolle. Hyvin oudolle tämä tuntuu.

Kun puhuttiin kunnianhimoista, niin jotenkin tuntuu, että kaikki on mennyt yltiökunnianhimoiseksi. Mutta mitä se kunnianhimo nyt oikeastaan tarkoittaa sitten tässä, mitä sillä oikeasti saavutetaan, miten se määritellään, kuka sen määrittelee? Tämä sana ”kunnianhimo” — jos saisin päättää, niin vetäisin sen pois hallitusohjelmasta, yliviivaisin kokonaan. Ei voi olla liian yltiökunnianhimoisia tavoitteita.

Nyt pitää miettiä, että metsiä me tarvitaan käyttää, tarvitaan niitä hakatakin. Ei niitä voi suojella kaikkia, vaan tarvitaan hakata ja tarvitaan käyttää turvetta. Jonkunlaista semmoista arkijärjenkäyttöä pitäisi vahvistaa, niin että sen kunnianhimon pitäisi enemmän olla arjessa pärjäämisessä. Siihen me suomalaiset tarvitaan nyt tätä kunnianhimoa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

16.29 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuosta edustaja Reijosen puheesta on hyvä jatkaa, eli olen aivan samaa mieltä siitä, että kunnianhimo sinänsä sanana on hyvä, kunhan se kunnianhimo keskittyisi siihen, että me hoitaisimme suomalaisten asiat kunnolla ja suomalaiset ulos näistä kriiseistä hyvinvoivina ja toimeentulevina emmekä keskittyisi näihin ilmastoasioihin ihan näin paljon kuin tämä hallitus keskittyy — erityisesti tällaisena aikana. Ne toimet olivat liioiteltuja jo ennen näitä kriisejä.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Tämän iltapäivän keskustelu täällä eduskunnassa on eräänlainen kuvajainen tästä kaudesta. Meillä on täällä peräjälkeen keskustelussa toinen toistaan turhempia selontekoja, jotka kuormittavat eduskunnan koneistoa ja päätöksentekoa aivan järjettömällä tavalla tällaisessa tilanteessa, kun meidän pitäisi saada eteenpäin asioita Suomen ja suomalaisten parhaaksi. Esimerkiksi kansalaisaloite turpeen uusiutuvaksi määrittelemisestä makaa valiokunnassa hallituspuolueiden enemmistön päätöksellä, myös keskustapuolueen tukemana, ja me täällä salissa keskustelemme pykälä toisensa perään näistä ilmastaselonteista, joilla on kuormitettu virkamiehiä ja eduskuntaa.

Tässä Suomen ilmastopolitiikassa se kaikkein traagisin virhe on, että me otamme tavoitteen 15 vuotta etupainoisena muuhun EU:hun verrattuna — siis keskeisiin kilpailijamaidemme verrattuna 15 vuotta etupainoinen hiilineutraaliustavoite. Se ei ole missään tapauksessa järkevää. Me voisimme mennä samassa tahdissa kuin muut, ehkä samassa tahdissa kuin muu maailma, mutta etupainossa meidän ei näitä asioita kannata lähteä tekemään.

Täällä on monesti mainittu yritykset, että yritykset haluavat näitä ilmastotoimia. Väittäisin, että tämä on kohtuullisen naiivi näkemys, että yritykset näitä toimia haluaisivat. Väittäisin, että yritysjohto on päinvastoin laskenut, että useimmilla toteutuvilla hallituspohjilla tämä pelleily nyt vain on tosiasia, mitä täällä Suomessa harjoitetaan, ja heidän täytyy sopeuttaa liiketoimintaansa sen kyseisen pelleilyn mukaiseksi. Siitä seuraa se, että he sanovat näitä ilmastotoimia tukevansa, taka-ajatuksenaan, että otetaan pois kaikki veronmaksajien tukiraha näistä hankkeista. Veronmaksajien tukirahaanhan tämä kaikki perustuu, ja veronmaksajien tukiraha perustuu pohjimmiltaan velkarahaan, koska ei meillä tulojakaan ole, ja vielä vähemmän on, jos me näihin toimiin lähdemme.

EU on tässä asiassa keskeinen ongelma, eli se, että komissio on tällä kaudella lähtenyt täysin poikkeuksellisella tavalla työntämään putkessa meille pakottavia ilmastotoimia. Meille tulee ennallistamisasetusta, meille tulee päästökauppaa, meille tulee LULUCF:ää, meille tulee kaikkea vastaavaa lisärasitetta sen päälle, mitä me teemme kansallisesti. Kyllä meille pitäisi riittää ne EU:n pakottamat toimet, niin ettemme enää kansallisesti tiukentaisi lisää näitä asioita.

Suomi on hyvin riippuvainen metsäteollisuudesta. Me tarvitsemme puuraaka-ainetta. Sitä puuta ei enää voi tuoda tässä tilanteessa Venäjältä, eikä olisi ekologisesti kestävää tuoda Venäjältä missään tilanteessa. Suomessa joka tapauksessa hoidettaisiin metsää paremmin kuin Venäjällä. Käsitykseni mukaan, jos olisimme puhtasoppisia ympäristönsuojelijoita, luonnon moninaisuus on sellainen asia, joka pitäisi suojata myöskin Venäjällä, eli emme voisi ulkoistaa näitä ongelmia Venäjälle. Suomalainen metsäteollisuus on ympäristötetko. Suomalainen puunhakkaaminen on ympäristötetko. Suomessa on jo suojeltua metsää enemmän kuin missään muualla Euroopassa, ja tämän tilanteen tulee riittää. Meidän täytyy säilyttää oman elinkelpoisuutemme ja kilpailukykyämme edellytykset.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hassi.

16.33 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Suurin piirtein kaikkia merkittäviä ympäristönsuojelun edistysaskeleita on vastustettu väittäen, että ne tuhoavat talouden ja työllisyyden, ja kerta toisensa jälkeen, vuosikymmen toisensa jälkeen, käytäntö osoittaa, että nämä pelottelut ovat turhia. Esimerkiksi kun 60—70-luvuilla vaadittiin tehtaiden jätevesien puhdistamista, väitettiin, että se tuhoaa talouden, teollisuuden, työllisyyden — toisin kävi, onneksi jätevedet puhdistettiin. 80-luvulla väitettiin, että tehtaiden ja voimalaitosten rikki-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

päästöjen puhdistaminen ja happosateiden suitsiminen tuhoaisi talouden — ne päästöt puhdistettiin, eikä talous tuhoutunut. Aivan sama keskustelu on nyt käynnissä tämän ilmastomuutoksen suhteen, vaikka taloustiedekin on jo kolmisenkymmentä vuotta sitten osoittanut, että kun ympäristövaatimukset tiukkenevat, niin sen maan, jossa ympäristövaatimukset tiukkenevat, kilpailukyky paranee eikä heikkene. Mutta tämä väite on joku ihme zombi, joka aina vain pomppaa, että kunnianhimoinen ympäristöpolitiikka haittaisi taloutta, vaikka jopa Elinkeinoelämän keskusliitto sanoo tänä päivänä toisin.

Vielä totean sen, että minusta on erinomainen asia, että ympäristövaliokunnan mietinnössä todetaan myöskin tämmöinen käsite kuin hiilikädenjälki, mikä on nimenomaan teollisuuden puolelta lanseerattu ja joka tarkoittaa sitä, kuinka paljon päästövähennyksiä saadaan aikaan niillä ilmastoratkaisuilla, mitä suomalainen teollisuus maailmalle myy, ja se hiilikädenjälki on tosiaan merkittävä.

Muutamia lukuja: Ensinnäkin Kiina mainitaan erittäin usein. Edustaja Pitko totesi, että henkeä kohti kiinalaisen päästöt ovat suurin piirtein samat kuin suomalaisen. Kiina on jo monta vuotta ollut maailman suurin uusiutuvaan energiaan investoija. Kaiken kaikkiaan maailman energiajärjestö ennustaa, että vuoteen 2025 maailman sähkönkulutus kasvaa noin 2 500 terawattituntia ja samainen maailman energiajärjestö ennustaa, että siitä valtaosa, eli yli 2 400 terawattituntia, katetaan uusiutuvalla energialla. Suomessa tuulivoiman nopea kasvu on pelastanut meidät energiakriisiltä, pelastanut suomalaisten sähkölaskut. Samalla on kuitenkin pidettävä huoli myöskin siitä, että myös uusiutuvaa energiaa koskevat ympäristövaatimukset. Eli maankäytön muutosmaksun, joka on mielestäni tarpeen metsäkadon hillitsemiseksi, pitäisi koskea myös tapauksia, joissa metsää kaadetaan aurinkopaneelien alta. Mielestäni aurinkopaneeleja ensisijaisesti pitää laittaa sellaisille pinnoille, jotka on jo otettu luonnolta pois, vaikkapa parkkipaikoille ja katoille.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Kun täällä puhutaan tekniikan kehityksestä, sitä varmasti kaikki kannatamme. Haluan nyt kuitenkin tekniikan ammattilaisena todeta, että tekniikka kehittyy sillä, että sitä käytetään. Ei auta, jos kehitetään laboratoriossa, jossain tutkimus- ja kehityslaitoksessa, teknologioita. Sitten vasta, kun sitä myydään ja käytetään, se kehittyy. Esimerkiksi tämä on tapahtunut tuulivoimalle. Vielä kymmenen vuotta sitten työ- ja elinkeinoministeriö teetti ulkomaisella asiantuntijalla arvion, jonka lopputulos oli, että tuulivoimasta ja aurinkovoimasta ei koskaan tule kaupallisesti kilpailukykyisiä. Tänä päivänä ne ovat olleet jo monta vuotta edullisin vaihtoehto uuden sähköntuotannon rakentamiseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen.

16.37 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Yhteinen tehtävämme on viljellä ja varjella luontoa. Olemme osa tätä hienoa luomakuntaa. Elämme maasta ja metsistä. Luonto on meille suomalaisille myös tärkeä paikka liikkua ja harrastaa. Pidän tärkeänä, että hyödynnämme luonnonvaroja kestävällä ja vastuullisella tavalla — huolehdimme samalla luonnon monimuotoisuudesta ja suojelemme luontoa tuleville sukupolville.

Keskkipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma nostaa esille tarpeellisen biokaasuohjelman. Meidän tulee edistää ja kehittää biokaasun tuotantoa, jotta siitä tulee kannattava osa maatalouden elinkeinoa. Se on kiertotaloutta parhaimmillaan. Tarvitsemme kotimaista ruokaa, jonka kannattava viljeleminen on osa isänmaamme huoltovarmuutta ja ko-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

konaisturvallisuutta. Voimme vähentää esimerkiksi työkoneiden polttoöljyn käyttöä lisäämällä biokaasun käyttöä.

Arvoisa puhemies! Suomessa on 41 kansallispuistoa, jotka ovat laajoja luonnonsuojelualueita. Niiden tärkeänä tehtävänä on turvata luonnon monimuotoisuutta ja antaa ihmisille mahdollisuus nauttia ja rentoutua luonnossa. Emme voi museoida kuitenkaan kaikkia metsiämme. Jatkossa on tarpeen perustaa ennemminkin retkeilyalueita, joissa metsien hoito, kestävä käyttö, metsästys, kalastus ja muu virkistyskäyttö ovat kaikki samaan aikaan mahdollisia. Retkeilyalueet ovat monien mahdollisuuksien virkistysalueita, jotka tukevat myös alueen matkailutoimintaa.

Kun keskustelemme ilmastomuutoksesta, ongelman juurisyyt tahtovat unohtua. Luonnon luoma viherhiukkanen sitoo hiiltä, kun puu ja kasvi yhteyttää ja kasvaa. Kaikki muu on kuluttamista, joka vapauttaa hiiltä. Ilmastomuutos ei johdu metsien käytöstä vaan siitä, että käytämme fossiilisia polttoaineita, jolloin hiiltä vapautuu oikein reilusti ilmakehään. Niistä pitää päästä eroon. Silloin vihreä siirtymä toteutuu ja kuljemme fossiilitaloudesta kohti biotaloutta. Sen sijaan kasvava metsä sitoo parhaiten hiiltä. Mitä enemmän se kasvaa, sitä enemmän viherhiukkanen tekee uutteraa työtään ja sitoo hiiltä. Siksi metsät ja taimikot tulee hoitaa, harventaa ja aikanaan myös uudistaa.

Kestävä metsätalous tuo paljon hyvinvointia isänmaahamme. Suomalainen metsänhoito oikeastaan kelpaa vastuulliseksi esimerkiksi maailmalle. Metsien hakkuista ei tule vähentää: harvennetaan risukoituneet metsät niin, että ne kasvavat vielä enemmän. Jalostetaan puu omassa maassa mahdollisimman pitkälle. Puolet puun määrästä on puhdasta hiiltä, tehdään siitä kestäviä, pitkäaikaisia tuotteita. Rakennetaan myös taloja puusta, jolloin hiiltä sitoutuu niihin hyvin pitkäksi aikaa.

Arvoisa puhemies! Meillä on valtavat mahdollisuudet jalostaa ja valmistaa tuotteita biopohjaisista materiaaleista, kuten edustaja Kettunen täällä aikaisemmin sanoi. Niitä voimme viedä myös ulkomaille. Vihreään siirtymään liittyvässä teknologiassa meillä on paljon osaamista, jota tulee ottaa käyttöön. Meillä on tässä monia mahdollisuuksia Suomen kestäväälle kasvulle tulevana, taloudellisesti haastavana, vuosina.

Täällä on puhuttu monella tapaa myös turpeesta. Turvetta tarvitaan edelleen huoltovarmuuspolttoaineena, kasvuturpeena ja kuivikkeena. Vihreä siirtymä kohti päästöttömyyttä tulee tehdä oikeudenmukaisesti ja järkevästi, kuten edustaja Kosonen sanoi. Meidän tulee panostaa kotimaiseen uusiutuvaan energiaan. Tarvitsemme lisää tieteellistä tutkimusta ja kehittämistä, tarvitsemme investointeja. Teollisuudelle avautuu tässä aivan uusia mahdollisuuksia. Niin on saanut tapahtua myös meillä tuolla pohjoisessa. Meidän tulee turvata luonnon monimuotoisuutta ja suojella luontoa tuleville sukupolville huolehtimalla luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Siinä arkijärjen käyttö ei ole kiellettyä.

Elämme monella tapaa arvaamatonta aikaa. Me emme tiedä, mitä huomina tuo tullessaan. Jos isänmaamme tilanne sitä edellyttää, näidenkin suunnitelmien aikatauluja tulee voida arvioida tarpeen mukaan uudelleen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari.

16.43 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja siitä, että Suomen ei pidä ampua itseään nilkkaan. Se ei toki tarkoita sitä, ettemmekö määrätietoisesti etenisi kohti ilmastoneutraaliutta, mutta esimerkiksi maa- ja metsätalouseliikunnan lausunnossa otimme hyvin vahvasti esille, että meidän tulee huolehtia huolto-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

varmuudesta ja kilpailukyvyistä. Eritoten nyt, kun kansainväliset kriisit osoittavat, miten haavoittuvainen voi olla sellainen maa, jossa esimerkiksi polttoon perustuvaa energiaa ei ole, niin olisi suoranainen kauhistuttava virhe, jos pyritäisiin polttoon perustuvasta energiasta vuoteen 35 mennessä kokonaan eroon. Se olisi järkyttävä asia.

Kuitenkin me nostimme esimerkiksi hiilikädenjälkeä siinä omassa lausunnossamme, ja hiilikädenjälki on jo tuottanut, tai Suomen vientitoiminta maailmalla tuottaa, päästövähennyksiä 63 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Sen päästövähennykset ylittävät jo nyt Suomessa syntyvät kansalliset päästöt. Tämä on erittäin merkittävä asia huomioida, ja tätä vientitoimintaa tulee edelleen tukea niin, että saamme siitä sitten aikanaan tuloja.

Mitä tulee sitten metsän käyttöön, niin aika usein yhdistetään, aivan virheellisestikin, monimuotoisuus ja hiilensidonta. Usein ne kulkevat aivan päinvastaisiin suuntiin. Molemmat ovat tärkeitä, mutta siksi meidän onkin syytä tasapainottaa näitä asioita. Tällainen loppuun kasvanut metsä ei enää sido hiiltä. Hiilensidonta on parasta siinä 30–40 vuoden tie-noilla. Itse asiassa, jos me olisimme toimineet niillä opeilla, mitä täälläkin monet yltiövih-reät julistavat, tällaista metsien museointia, niin meillä ei olisi tämän päivän hiilinieluja. Eli metsiä pitää käyttää, niitä pitää hoitaa, ne pitää saada kasvamaan, ja silloin me saamme myös hiilinielut tulevaisuudessa kasvamaan. Metsien museointi ei ole lääke hiilinielun kasvattamiseen. Metsiensuojelu on lääke monimuotoisuuteen silloin, kun se kohdistetaan oikein, mutta ilmastonmuutosta se ei paranna.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kettunen.

16.45 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu puhemies! Olin unohtanut, että otin puheen-vuoron tähän vielä, mutta kun...

Puhemies Matti Vanhanen: Voi jättää käyttämättäkin.

...puhemies, muistutitte minua, niin haluan vain todeta, että maa- ja metsätalousvalio-kunnan puheenjohtaja käytti niin ansiokkaan puheenvuoron, että minulla ei kyllä ole muu-ta lisättävää kuin se, että myös ympäristövaliokunnan mietinnössä on tuotu esille biokaasu ja sen edistäminen — varmasti tämä oli se minun alkuperäinen ajatukseni tämän puheen-vuoron pitämiseksi. Biokaasun tuotantoon liittyvää tukeahan on tällä vaalikaudella edistet-ty. Haluankin muistuttaa, että biokaasu ja sen tuottaminen tulevaisuudessa maataloilla luo huoltovarmuutta ja omavaraisuutta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

16.47 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tästä ilmastopolitiikasta. Sitä äsken tässä pohdiskelin ja mietin, että kun näitä ilmastotekoja tehdään, niin tämä tuulivoima ai-heuttaa aika paljon semmoista kritiikkiäkin, että onko se hyvä vai huono asia. Totta kai on tärkeitä, että sitä energiaa meillä saadaan. Mutta tuulivoimassa on myös se asia, että siinä ei ole sitten semmoista... Kun ei tuule ja on pakkasta, niin silloinhan ei tosiaan tätä tuuli-voimaa saada. Se vaan on näin. Ja harmittaa tavallaan se, että aika paljon, kun tehdään niitä tuulivoimalajuttuja, meidänkin alueella aina pohditaan, mitenkä paljon sitä metsää joudu-taan kaatamaan tuulivoiman tieltä. Jotenkin tavallaan sekin, että metsä joudutaan kaata-maan, että saadaan vihreätä energiaa, on vähän semmoinen kaksipiippuinen juttu. Onko se

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

hyvä, että sitä tuulivoimaa on siellä merellä, vai onko se hyvä, että kaadetaan metsät sitten ihan isolta alalta ja laitetaan siihen tuulivoimapuistoja? Tämä on vähän semmoinen kaksi-piippuinen juttu. Tuulivoimasta myös toivoisin sen verran, että sitä selvitetäisiin aina vähän paremmin ja myös paikallisten asukkaiden huomiot otettaisiin paremmin huomioon. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

16.48 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Täällä vähän arvioitiin näitä menneitä päätöksiä.

Voin todeta, että itse olin jo 1980-luvun alussa Päijänne puhtaaksi -kansanliikkeessä, jota silloinen laukaalainen opettaja Martti Muurikainen veti. Saimme sillä kansanliikkeellä aikaan sen, että Äänekosken tehtaiden kloorivalkaisusta luovuttiin ja siellä otettiin käyttöön happivalkaisu, minkä seurauksena Äänekosken alapuoliset vesistöt puhdistuivat hyvin nopeasti, ihan muutamassa vuodessa, ja ovat nyt hienoja alueita, siellä on Leppävesi ja nämä muut seudut. Kannattaa muuten kesällä mennä sinne matkailemaan, siellä on todella kaunista ja puhdasta eikä haise enää, ja kalatkin siellä elävät jo — toisin oli silloin 80-luvun alussa vielä.

Ydinvoimaa kannatin. No, myönnän sen, että 80-luvulla täällä eduskunnassa vastustin ydinvoimaa Tšernobylin onnettomuuden jälkeen, ja sitten 90-luvun alussa — taisi olla silloin edustaja Vanhanen, joka teki kuuluisan lausumaesityksen — äänestin sen puolesta, mutta sitten jo 2000-luvulla, kun ministeri Pekkarinen esitteli ydinvoimalupia, kannatin niitä. [Tuomas Kettunen: Hyvä!] Silloin vihreät olivat jyrkästi vastaan ja lähtivät hallituksestakin monta kertaa. Myös sitä risupakettia, joka silloin tehtiin ydinvoimapäätöksen yhteydessä, kannatin hyvin lämpimästi, sitä, että uusiutuvaa käytetään. [Tuomas Kettusen välihuuto] Nyt olen viime aikoina sitten tehnyt ympäristötekoja sikäli, että hankin maalämmöllä lämpiävän asunnon, sähköhybridiautolla ajelen, polkupyöränkin hankin taas ja junalla kuljen ja kierrätystä harrastan ja niin edelleen, ja nämä ovat tärkeitä asioita yksilön tasolla. Tehkäämme kaikki näin.

Sitten näistä virheinvestoinneista, joista tuossa aiemmin puhuin: Kyllä meillä on kokemusta siitäkin. 70-luvulla hallitus päätti rakennuttaa Valcon kuvaputkitehtaan Imatralla. Se oli selvä virheinvestointi. Kyllä niitä tulee. Ja varoitin edelleen, että tällä ilmastovouhotuksella, joka on ideologinen järjettömyys monilta osin — ei siis tavoitteen osalta mutta toiminnan osalta — saatetaan kyllä tehdä taas virheitä, ja niitä ei ole varaa tässä talouden tilanteessa tehdä. — Arvoisa puhemies, taitaa mennä vähän pitkäksi. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Niin, herra puhemies, sitten täällä puhuttiin Kiinasta ja muista maista. On ihan selvää, että avaimet ovat tässä ilmastopolitiikassa kiinalaisten ja näitten muiden suurten kansojen käsissä, jotka valtavasti saastuttavat. Täällä joku mainitsi myös Kongon ja vertasi Kongoa ja Suomea päästöjen määrässä. Täytyy kyllä todeta, että Kongosta tuskin viedään pitkälle jalostettuja tuotteita maailmalle. Siellä lapset taitavat tehdä töitä ja kaivoksissa kaivetaan malmeja ja muita rikkauksia, jotka sitten viedään raakana maailmalle, jalostamattomina pitkälti. Se ei ole oikea vertailukohta päästöjen arvioinnissa. Suomessa jalostetaan — metsäteollisuus, metalliteollisuus, moni muu ala — hyvin pitkälle, korkealle tasolle tuotteet, ja ne viedään kulutettaviksi muihin maihin. Eli tuotannossa syntyy päästöjä, jotka kuitenkin ovat tietyllä tavalla muiden päästöjä eli niiden, jotka ne tuotteet käyttävät ja kuluttavat lop-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

puun. Ei niitä pidä laskea sillä lailla meidän omaksi synniksi, niin kuin nyt helposti tehdään näitä lukuja arvioitaessa.

Toisaalta meillä on todella laaja maa, etäisyydet ovat pitkiä. Meillä on kylmä talvi, joka vaatii paljon erilaista energiaa ja kaikenlaista tuotannossa, liikkumisessa, asumisessa, maataloudessa ja niin edelleen. Emme me voi ajaa Suomea tällaiseen umpikujaan, johon hallitus nyt on ajamassa politiikallaan ja tällä EU-nöyristelyllään. Meidän täytyy tunnustaa tosiasiat ja todeta, että me emme voi tällä tavalla jatkaa. Vihreä siirtymä ei edellytä sitä, että meillä on vuosi 2035 tähtäimessä. Vihreää siirtymää ja biotaloutta ja muuta voidaan edistää ilman tämmöistä mahdotonta vuosilukua. Pannaan tavoite 50 ja edetään sen mukaan järkevällä tavalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari. — Mikrofoni.

16.53 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Tosiaan näistä mittasuhteista muutama sana: Jos mietimme, että Indonesia on siirtämässä pääkaupunkinsa eli Jakartan, missä on monta kymmentä miljoonaa ihmistä, keskelle sademetsää, niin se nyt on meille aivan sama, ajameko me täällä vähäpäästöisillä diesel- tai polttoaine-, bensa-autoilla. Ja mitä Suomi voisi tehdä tämän asian eteen, niin parasta meille olisi viedä kotimaisen teollisuuden vihreää teknologiaa maailmalle, saada siitä tuloja ja työpaikkoja Suomeen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

16.54 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tänään on pitkään keskusteltu näistä ympäristö- ja ilmastotavoitteista, ja on erittäin hyviä esityksiä ja puheenvuoroja ollut, mutta täytyy ottaa ne faktat esille, kun puhutaan teknologian kehityksestä ja siitä, mitkä mahdollisuudet meillä on edelleen kehittää ja miksi me olemme niin kunnianhimoisia näissä tavoitteissamme, meillä on mahdollisuus vielä parantaa. Täytyy ottaa ne faktat.

Otetaan nyt tämä turve, ja sen turpeen nostossa tulee sivutuotteena kuivike ja kasvuturve. Todellisuus on se, että niille ei ole mitään korvaavaa tällä hetkellä, millä viljelijä, tuottaja voisi korvata tämän kuivikkeen tai puutarhaviljelijä saisi sitten kasvuturvetta, kun ei ole korvaavaa. Tarkoittaako se sitä, että sanotaan, että laittakaa pillit pussiin, kun ei löydy korvaavaa, mikä olisi hyvä ja myös taloudellisesti kannattavaa? Ja tämä on sama eläinten kohdalla. Niitä tuottajia, joilla on eläimiä, on syyllistetty, että lehmien pito on suunnilleen katastrofi. Tämä tuottajien syyllistäminen on mennyt liian överiksi.

Pitäisi olla hyvin rehellinen myös, mitä tarkoittavat nämä kunnianhimoiset ilmastotavoitteet, mitä Suomi nyt ajaa. Elikkä me ollaan melkein maailman ykkösiä, mutta se ei riitä, kun pitäisi vielä nostaa paljon enemmän niitä tavoitteita. Mitä se merkitsee tavalliselle kuluttajalle? Se merkitsee hyvin paljon sitä hyvinvointia alentavasti, että tarvitsisi olla myös rehellinen, mitä se tarkoittaa, koska se teknologia ei ole vielä sillä tasolla, joka kompensoi nämä asiat.

Sitten tähän lasten ja nuorten jopa pelotteluun asti menevään ilmastohysteriaan pitäisi saada kyllä joku stoppi, että ei se saisi mennä näin pitkälle. On tärkeää, että lapset, nuoret, kaikki suomalaiset kunnioittavat ilmastotoimenpiteitä, luontoa, ympäristöä, mutta se ei saa mennä näin överiksi, että pelotellaan. Se on mennyt liian pitkälle.

Perussuomalaisten sinivalkoinen siirtymä esittää realistisen ohjelman näihin tärkeisiin ilmastotavoitteisiin, kuinka päästään eteenpäin ja missä tasossa meidän pitää olla, jotta me

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

selviämme myös kansakuntana tästä, sekä huoltovarmuuden ja omavaraisuuden pitämiseen hyvällä tasolla. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Huomautan, että meillä on yhteinen keskustelu päiväjärjestyksen kohdista 7, 8 ja 9, eli myös ne puheenvuoropyynnöt, jotka on pyydetty kohtiin 8 ja 9, käytetään tässä yhteydessä. — Edustaja Puisto.

16.58 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Liittyen aluksi edustaja Elomaan puheenvuoroon haluan myös muistuttaa, että meillä on täällä eduskunnassa vieläkin käsiteltävänä kansalaisaloite ”Turve on luokiteltava uusiutuvaksi luonnonvaraksi”, mitä on valiokunnassa pöydytty ja lykätty jo aika monta kertaa. Pidän hyvin tärkeänä, että se käsitellään asianmukaisesti.

Mutta mitä tulee tähän vihreään siirtymään, niin kyllähän näissä toimintatavoissa on paljonkin kritisoitavaa ja korjattavaa. Yksi liittyy viherpesuun eli vihreän siirtymisen käyttämiseen liiallisesti ja perusteettomasti esimerkiksi erilaisissa sijoitustuotteissa, ja tästähän on suorastaan syntynyt kansainvälinen kohu, kun erilaiset tahot ovat brändänneet omia sijoitustuotteitaan vihreiksi niin kutsutun ESG-brändin alle, mutta todellisuudessa siellä ei ole oikeastaan mitään eroa havaittavissa — ne tuotteet ovat ehkä kalliimpia sitten vaan kulluttajille. Tässä on yksi ongelmakohta.

Mutta toinen asia, mihin olisi myös korkea aika kiinnittää huomiota: Kun täällä usein sanotaan, että pitää tarkastella asioita teknologianeutraalisti, niin se teknologianeutraalihan tarkoittaa sitä, että joku tietty asia tehdään, ja se ei ota sinänsä kantaa, tehdäänkö se tavalla A vai B. Mutta kun tätä vihreätä siirtymää tuodaan nyt niin ylikorostetusti joka paikassa ja niin ideologisesti, niin kyllä se asettaa myös kysymyksen tähän koko teknologianeutraliteettiin siitäkin näkökulmasta, että meillä osa teknologioista, teknologia-alueista, tekniikan aloista, pystytään brändäämään ikään kuin tämän vihreän siirtymän alle. Ja sitten meillä on aloja, millä tehdään hyvin merkittäviä asioita — todellisia ratkaisuja, fiksua, parempia ratkaisuja, taloudellisesti kannattavampia järjestelyitä yhteiskunnalle, julkiselle sektorille ja yksityissektorille — mutta mitkä eivät suoranaisesti tai niin selvästi kuulu tähän vihreään siirtymään. Ja tässä on yksi näistä sivuvaikutuksista, mitä tällaisella liian pitkälle viedyllä ideologisella ajattelulla on ja mikä ei välttämättä palvele enää kaikkien etua. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kettunen.

17.00 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Maankäyttösektoristakin kun keskustellaan, ja on tässäkin keskustelussa tullut esille kaivannaisteollisuus, niin kyllähän Suomen malmivarat ovat merkittävät ihan koko EU:n mittakaavassa. Ja monet kaivoksethan ovat tärkeässä roolissa muun muassa nyt, kun yhteiskunnat sähköistyvät ja sitä kautta myös sähköautot yleistyvät ja sähköautot kehittyvät eteenpäin. Nykyisessä akkuteknologiassahan litium ja koboltti ovat tärkeitä alkuaineita.

Akkuteollisuus on tärkeä tulevaisuuden yhteiskunnissa sekä liikenteen päästöjen vähentämisessä että sitten uusiutuvan energian varastoinninkin kannalta. Omassa kotimaakunnassani Kainuussa olen siitä tyytyväinen, että 2016 silloista Talvivaaran kaivosaluetta ei laitettu kiinni. Sitä ei ennallistettu, päinvastoin: Laitettiin panostuksia sen suhteen, että tänä päivänä nykyisellä Terrafamen kaivosalueella on 1 500 suoraa työpaikkaa — 1 500

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

suoraa työpaikkaa ja siihen vielä 500 välillistä työpaikkaa, ja nämä ovat niitä tulevaisuuden toimintoja. On hyvä muistaa, että Suomessa kuitenkin kaivosteollisuus on edistynyt, ja ennemmin täällä Suomessa tuotetaan niitä mineraalivarantoja kuin että niitä tuotetaan semmoisisissa maissa, missä esimerkiksi sosiaaliset tai ekologiset asiat ovat vähän vähemmän hyvin otettu esille kuin meillä Suomessa.

Puhemies! Täytyy muistuttaa siitä, että kun me teemme Suomessa maailman vastuullisinta mineraalisektorin toimintaa, niin täytyy muistaa, että tähän tulee kehittää ja vaikka seuraavalla vaalikaudella luoda tähän maahan ihan mineraalistrategia. Kun näitä kaikkeneköisiä selontekoja on tuotu pöytään, niin varmaan tällainen mineraalistrategia-selontekokin jossain vaiheessa on hyvä tuoda myös eduskunnan käsittelyyn.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kosonen.

17.02 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä nousi tuulivoima äsken keskustelussa esiin, ja oikeastaan viisi kohtaa haluaisin tästä kokonaisuudesta ottaa puheenvuorosi esille.

Eli ensinnäkin, minkä takia meillä on tänä talvena ollut hyvinkin halpaa sähköä tarjolla, ja sehän on juurikin riippunut siitä, onko meillä tuullut vai ei. Kiitos tuulivoiman rakentajille ja niille kunnille ja maanomistajille ja koko sille ketjulle, että tämä on saatu tehtyä ja että meillä on ollut tätä tuulivoimaa, jotta meillä on ollut tänä talvena myös sitä halpaa sähköä tarjolla.

Sitten toinen asia on ihan todellinen, mitä täällä edustaja Huru ja Reijonenkin taisivat ottaa esiin, eli juuri tämä maankäyttö tuulivoiman rakentamisen suhteen. Kyllä olen samaa mieltä siitä, että kyllä näissä pitää ottaa kokonaisuus huomioon, että minkälaisille alueille tuulivoimaa tai aurinkovoimaa rakennetaan. Ei ole järkevää hakata metsiä tällaisten alueitten tieltä. Täytyy löytyä semmoisia maita, joissa ei tavallaan sitten taas nieluja lähdetä syömään.

Ja sitten myös tämä sähkölinjakysymys on kyllä tosi tärkeä. Eli tällä kaudella emme saaneet tätä lunastuslakia kuntoon, ja kyllä se on saatava hoidettua, jotta niistä saadaan järkevät korvaukset maanomistajalle, myös sähkölinjojen lunastuksista.

Sitten vielä neljäntenä otan esiin sen, että tässä on valmistumassa Itä-Suomen tuulivoimaselvitys, että voitaisiinko sinne myös tuulivoimaa enemmän rakentaa. Toki turvallisuudesta on pidettävä huolta. Venäjän raja siinä sen estää. Tutkateknologia ei ole vielä niin pitkällä, että tuulivoimaa voitaisiin rakentaa. Mutta kyllä minä katson, että nämä ovat ihan ihmisten ratkaistavia asioita, ja on oltava heti valmius vaihtaa tutkat, kun teknologia riittävän pitkälle kehittyy, koska koko Itä-Suomea ei voi tästä energiamuodosta jättää paitsi, erityisesti, jos mietitään tätä vetynäkymää, mikä meillä on nyt vahvasti myös Suomessa esillä.

Viidentenä, vielä viimeisenä asiana otan esiin tämän hyväksyttävyyden. Kyllä se on tietysti elinehto tuulivoimalle, että nämä projektit tehdään hyvässä yhteistyössä asukkaiden kanssa ja semmoisille alueille, että ne eivät sitten todellakaan häiritse ketään. Mutta toki meillä Suomessa on siinä asenneilmapiirissä tekemistä, koska me ollaan totuttu siihen, että ei meillä missään mikään häiritse eikä mitään kuulu eikä näy, kun on vain tätä avaraa luontoa, mikä on hieno asia. Näihin tuulimyllyihinkin kyllä sitten tottuu aikanaan. Siihen kannattaa tottua, koska se on tärkeä energiamuoto.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari.

17.06 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee tuulivoimaan, niin Suomi tarvitsee ehdottomasti tuulivoimalain. Siellä tulisi huomioida suojaetäisyydet, lunastusasiat, purkurahastot, johtokäytävien kustannusten jaot, haittakorvaukset, ympäristöluvut ja melumallinnusten ohjeitten päivitykset. Tällä hetkellä tuulivoiman rakentaminen on kuin villi länsi: koetellaan kepillä jäätä ja tehdään tuulimyllyjä vaikka keskelle kylää, jos sitä vastustavat ihmiset eivät saa tarpeeksi ääntään kuuluviin. En hyväksy minkäänlaisia ohi-tuskaistoja ja ihmisten oikeuksien polkemista, vaikka olen sitä mieltä, että Suomi tarvitsee tuulivoimaa. Mutta juuri tämän lainsäädännön avulla voisimme näihin ongelmakohtiin puuttua ja huolehtia siitä, että metsäkato vähenisi, omaisuudensuoja paranisi ja haittavai-kutukset saataisiin minimoitua. Tällä olisi monia hyviä vaikutuksia.

Tällä hetkellä esimerkiksi Fingrid rakentaa noin 5 000 kilometriä kantaverkkoa Suomeen, koska sähkö tuotetaan eri paikassa kuin kulutetaan — ja niiden pakkolunastuskorvaukset ovat minimaalisia. Tanskassa kerätään maksua tuulivoimayhtiöiltä jopa kantaverkkoon. Mutta kaikista epäoikeudenmukaisinta ja vääristyneintä on se, että nämä miljoonia tahkoavat yritykset eivät maksa korvauksia omista siirtolinjoistaan juuri minkään vertaa — ne ovat muutaman satasen luokkaa tällä hetkellä — ja tästä on tultava loppu. Se myös parantaisi tuulivoiman hyväksyttävyyttä ilman muuta, kun nämäkin korvaukset olisivat asianmukaisia. Samoin meillä ei makseta korvauksia, kuten muissa maissa, myöskään avomerelle rakennetusta, rantaviivasta kauemmaksi rakennetusta tuulivoimasta. Voisimme saada ihan miljarditulotkin siitä, niin kuin muutkin maat tekevät. Meillä on vähän niin kuin tällainen kehitysmaamentaliteetti nyt tällä hetkellä menossa. Mielestäni ei pitäisi antaa näille yhtiöille edes mahdollisuuksia huseerata ilman, että pelisäännöt ovat kunnossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pitko.

17.08 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tuulivoimasta puheen ollen — itse olen huolestunut siitä, miten me pystymme kehittämään meidän teollisuutta niin, että kaikki hyöty tästä puhtaasta energiasta saadaan irti. Emmehän halua olla Suomessa vain tällainen energiantuottaja vaan myös jalostaja ja teollisuuden vihreän siirtymän edelläkävijä. Näkymät ovat hyvät sen suhteen, mutta on myös niin, että meidän täytyy sitä myös tarkasti miettiä. Jos ajatellaan vaikka metsäteollisuutta, niin siinäkin tavallaan meidän osuutemme jalostuksesta on vähentynyt, ja yhä enemmän me vain viemme matalan jalostusarvon tuotteita Suomen rajojen ulkopuolelle. Toivottavasti energian ja esimerkiksi vedyn suhteen näin ei tapahdu.

Mutta tässä aikaisemmin puhuttiin vesistöistä ja kuinka meillä Suomessa on puhdas teollisuus. Paperitehtaista ja metsäteollisuudesta kun puhutaan, niin me voidaan todella sanoa niin, että ollaan menty kovin paljon eteenpäin. Helsingin Sanomissa oli tässä ihan viime päivinä tai jopa kenties tänään juttu siitä, miten Suomessa teollisuuden vesistö päästöt ovat muuttuneet ihan radikaalisti. Vielä 50-luvulla järviä käytettiin jätealtaina ja kaatopaikkoina ja lähijärvet, mökkijärvet tuoksuivat rikille ja kalat siellä sairastuivat. Se oli todella nopea muutos, mikä tämän jutun perusteella kymmenessä vuodessa tapahtui. Tapahtui muutos parempaan, ja se lähti ihmisistä ja vaatimuksesta siitä, että meidän vedet eivät voi olla näin huonossa kunnossa. Voidaan olla todella kiitollisia sille ympäristölainsäädän-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

nölle, mitä Suomessa ollaan tehty aikoinaan, jotta tilanne on näin hyvä. Siinä samassa teollisuus, erityisesti paperiteollisuus, on kehittänyt aivan maailmanluokan prosesseja tämän suljetun kierron järjestämiseksi.

Nyt on kyse siitä, että myös ilmastonmuutoksen suhteen me tarvitaan tämä sama muutos. Se ei tapahdu sillä, että me kielletään sen olemassaolo tai että me tyydytään vähempään — että kun jossakin toisessa paikassa tapahtuu vielä huonompaa, niin ei meidän tarvitse tähän reagoida. Ajattelen, että me tarvitaan semmoinen yhteinen liike, missä ovat mukana teollisuus ja suomalaiset ja valtio, ja mietitään ne parhaat ratkaisut ilmastonmuutoksen taklaamiseksi. Sitten kymmenen, parinkymmenen vuoden päästä tulevat sukupolvet voivat olla ylpeitä ja onnellisia siitä, miten Suomi teki etunenässä näitä ilmastotoimia ja miten suomalainen teollisuus on maailman puhtainta ja ilmastoystävällisintä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

17.11 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä tuulivoiman rakentaminen on todella, niin kuin täällä on todettu, varsin villiä tällä hetkellä. Esimerkiksi meillä Keski-Suomessa Keski-Suomen liitto laatii maakuntakaavaa, tuulivoimamaakuntakaavaa. Se on nyt vuoden verran sitä laatinut, ja se saadaan ilmeisesti maakuntavaltuustoon tämän vuoden lopulla, jos silloinkaan. Sitten siinä voi tulla valituskierron, ja näin lainvoimainen maakuntakaava tuulivoimaa koskien saattaa tulla parin kolmen vuoden päästä. Rakentaminen kuitenkin jatkuu kovaa vauhtia. Saksalaiset ja muut yhtiöt rakentavat ja keräävät voitot, ja nämä haitat jäävät sinne sitten, kun niitä varmasti syntyy.

Tiedämme, että tuulivoiman tieltä joudutaan kaatamaan metsiä melkoisesti. Usein ne viedään kauas asutuksesta, niin kuin tietysti järkevää toisaalta on. Siellä ne häiritsevät luonnon eläimiä, vähentävät luonnon monimuotoisuutta, aiheuttavat monenlaista haittaa. Tätä ei ollenkaan lasketa nyt tänä päivänä, ei juuri mitenkään oteta huomioon. Ja sitten usein kunnat näyttävät osoittavan tai löytävän ne paikat tuulivoimaloille naapurikunnan rajalta. Kun ne rakennetaan meidän kunnan puolelle, vaikka raja on ihan vieressä, ne haitat ulottuvat myös sinne naapurikunnan puolelle, mutta se kunta, jonka maaperällä ne voimallat ovat, saa kaiken kiinteistöveron. Eli tämä kiinteistöveron jakokin pitäisi ottaa huomioon. Jos tästä ruvettaisiin nyt puhumaan, niin kunnat pelästyisivät aivan varmasti, ja varmaan jo ehkä tästä minunkin puheenvuorostani saattaa joku pelästyä, kun olen kuitenkin Kuntaliiton hallituksessa, ja joku voi ajatella, että Kuntaliitossa nyt mietitään tällaisia, että jaettaisiinkin se kiinteistövero, joka mahdollisesti on hyvinkin suuri, useammalle kunnalle, jotka kärsivät tuulivoiman haitoista siellä alueellaan.

Tein kirjallisen kysymyksen syksyllä näistä korvauksista maanomistajille, metsänomistajille. 250—300 euroa hehtaarilta pysyvästä monen kymmenen vuoden haitasta on aivan kohtuuttoman pieni. Ministeri Henriksson, jolle nämä lunastuspykälät kuuluvat, hyvin ympäripyöreästi totesi, ettei mitään ongelmaa ole ja että jos on, niin seuraava hallitus katsoon, mitä tehdä.

Todellakin me tarvitsemme tämän tuulivoimalain, jossa myös se loppuhomma ja niiden purkaminen aikanaan otettaisiin huomioon ja vaadittaisiin vaikkapa takuusummat tällaisia toimenpiteitä varten, kun näitä konkurss ejakin voi tulla.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

8. Valtioneuvoston selonteko maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta

Valtioneuvoston selonteko VNS 7/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 31/2022 vp

Ainoa käsittely

Ainoaan käsittelyyn otettiin maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön MmVM 31/2022 vp pohjalta kannanotto selonteon johdosta.

Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 7. asiakohdassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ilmeisesti on tulossa lausumaehdotuksia. Ne pitää nyt tehdä.
— Edustaja Elomaa.

Keskustelu

17.15 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Varmistaakseni tämän esityksen teen vielä uudestaan perussuomalaisten maa- ja metsätalousvaliokunnassa tehdyn vastalauseen mukaisen kannanottoehdotuksen maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari.

17.15 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! En tiedä, meneekö tämä nyt oikein, nimittäin minulla oli ihan normaali puheenvuoro nimenomaan tästä maa- ja metsätalousvaliokunnan maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta...

Puhemies Matti Vanhanen: Siitä keskustelu käytiin äsken.

Okei, sitten keskustelu on käyty siitä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

17.16 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Elomaan tekemää esitystä ja totean, että on todella iso asia tämä maankäyttöön liittyvä kysymys ja siinä on hyvät lausumat, jotka on syytä hyväksyä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Valtioneuvoston selonteko kansallisesta ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030 Hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa

Valtioneuvoston selonteko VNS 15/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 32/2022 vp

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 15/2022 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 7. asiakohdassa]

10. Hallituksen esitys eduskunnalle rakentamislaki ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 139/2022 vp

Lakialoite LA 49/2020 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 27/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 27/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kosonen.

Keskustelu

17.17 Hanna Kosonen kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valiokunta puoltaa hallituksen esitystä rakentamislaki ja siihen liittyviksi laeiksi eräin muutoksin. Valiokunnan mietintö ei ole yksimielinen.

Rakentamislain uudistus on laaja kokonaisuus, johon liittyvät myös eduskunnan käsittelyssä olevat lait rakennetun ympäristön tietojärjestelmän kehittämisestä sekä rakentamisen suunnittelu- ja työnjohtotehtävissä toimivien henkilöiden pätevyyksien osoittamisesta. Maankäyttö- ja rakentamislain uudistusta valmisteltiin pitkään parlamentaarisesti, ja lausuntokierroksen jälkeen lait päätettiin eriyttää ja ottaa käsittelyyn rakentamista koskeva osuus. Tämä pohja valmistelulle oli toki haastava, koska maankäyttöpuoli liittyy kiinteästi rakentamislakiin.

Esityksestä ei järjestetty varsinaista lausuntokierrosta sen jälkeen, kun säännökset oli jaettu kahteen lakiehdotukseen. Puutteellinen lausuntokierros ja sidosryhmien heikko osallistaminen lainvalmistelun aikana johti siihen, että lakiehdotukseen on tehty valiokuntakäsittelyssä lukuisia muutoksia ja korjauksia.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan, että maankäyttö- ja rakennuslaista kumotaan rakentamista koskevat luvut ja lain nimike muutetaan alueidenkäyttölaiksi. Rakentamislain tavoitteena on parantaa sääntelyn vaikuttavuutta sekä mahdollistaa rakentamisen päätösten ja tietosisällön digitalisaatio. Suomi tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiivisuutta 2040-luvulla. Rakennettu ympäristö tuottaa noin kolmannuksen ihmisen aiheuttamista kasvihuonekaasupäästöistä Suomessa. Tämä ehdotus tuo ilmastomuutoksen torjunnan ensi kertaa kattavasti osaksi rakentamislainsäädäntöä. Rakennusten on jatkossa täytettävä vaatimukset rakennuksen vähähiilisyydestä ja elinkaaresta. Ja näitä vaatimuksia tarkennetaan asetuksilla, jotka koskevat rakennuksen ilmastaselvitystä, materiaaliselostetta ja hiilijäljen raja-arvoja. Ja lakiin sisällytettäisiin velvoite ottaa nykyistä laajemmin huomioon rakennusten koko elinkaaren aikaiset päästöt sekä kestävä laatu.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Esityksen tavoitteena ei ole edistää rakennusten purkamista. Jatkossakin lähtökohtana pitää olla vanhan säilyttäminen ja korjaaminen. Lakiehdotuksessa mahdollistetaan ja kannustetaan korjaamaan rakennuksia aikakautensa mukaisesti ja välttämään eri aikakausien rakennustekniikoiden sekoittamista. Esityksessä purkumateriaali- ja rakennusjätteen selvityselvoite nostetaan lain tasolle.

Arvoisa puhemies! Esityksessä on luvitusta sujuvoittavia ja byrokratiaa vähentäviä kohtia. Päävastuullisen toteuttajan vastuuta koskevilla säännöksillä parannetaan rakentamisen laatua ja luvitusta sujuvoitetaan. Lakiesityksessä ehdotetaan säädettäväksi päävastuullisen toteuttajan vastuusta. Jos rakennushankkeeseen ryhtyvä ei nimeä päävastuullista toteuttajaa, hän vastaa itse päävastuullisen toteuttajan tehtävästä. Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa, noudattaako päävastuullinen toteuttaja tehtäväänsä olennaisten teknisten vaatimusten täyttymisen suhteen.

Arvoisa puhemies! Rakennuslupa ja toimenpidelupa korvataan yhdellä rakentamisluvalla. Lisäksi lupaa edellyttävien rakentamishankkeiden kynnystä nostetaan. Rakentamislakiehdotuksessa asetetaan rakentamisluvulle yhteinen, koko Suomea koskeva pinta-alaraja, ja alle 30-neliöisen rakennuksen tai alle 50-neliöisen katoksen saa rakentaa ilman rakentamislupaa. Rakentamislupa ja toimenpidelupa korvattaisiin yhdellä lupamuodolla, rakentamisluvalla.

Arvoisa puhemies! Käyn nyt vielä läpi osan muutoksista, joita valiokunta teki runsaasti rakentamislain käsittelyn aikana.

Ensinnäkin valiokunta ehdottaa, että ehdotetut lait tulevat voimaan vuoden 2025 alusta eli vuotta myöhemmin kuin hallituksen esityksessä ehdotetaan. Tämä voimaantulon siirtäminen antaa ministeriölle paremmin aikaa valmistella huolellisesti, eri toimijoita kuunnellen näitä asetuksia, jotka tulevat vaikuttamaan aika paljonkin tämän lain käytännön toteutukseen.

Rakentamislaisissa täsmennetään rakennetun kerrosalan ylittämistä tietyissä tilanteissa, ja ehdotamme säännöstä täsmennettäväksi siten, että siitä käy ilmi yksiselitteisesti, että rakennettavaksi sallitun kerrosalan saa ylittää muun momentissa mainitun perusteen lisäksi väestönsuojan tai taloteknisten järjestelmien edellyttämän kuilun, hormin ja yleisiin tiloihin avautuvan teknisen tilan rakentamiseen tarvittavan pinta-alan verran. Tarkoituksena on, että jatkossakin sallittu rakennusala voidaan rakennushankkeessa ylittää jokaisen edellä mainitun tilan, ei pelkästään niistä jonkin, osalta.

Ympäristövaliokunta myös katsoi, että rakentamislaisissa voi olla joustoa tilojen käyttötarkoituksiin, jotta tilat voisivat yleensä olla käytössä, onpa sitten kyseessä liike- tai asuin-tila. Jäykät määräykset tilojen käyttötarkoituksissa pitävät tiloja pahimmillaan tyhjillään. Rakentamislakia ei sovelleta Puolustusvoimien kohteisiin miltei osin, eikä julkiseen valtakunnalliseen digitaaliseen tietojärjestelmään voida sisällyttää Puolustusvoimien rakennuskohteiden tietoja.

Valiokunta ei kannata hallituksen esitykseen sisältyvää oikaisuvaatimuksesta luopumisesta viranhaltijoiden tekemissä päätöksissä. Hallituksen esityksen mukaisesti suunnatusta oikaisuvaatimuksesta luovuttaisiin ja valitus suunnattaisiin suoraan hallinto-oikeuteen, mutta näin ei siis tule käymään. Erityisesti oikeusministeriö suhtautuu esitettyyn muutosehdotukseen erittäin pidättyvästi, koska tämä voisi lisätä taakkaa eri oikeusas-teissa ja pidentää käsittelyaikoja.

Arvoisa puhemies! Käyn sitten vielä lausumaehdotukset läpi.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Lausunnoissa on ehdotettu, että kunnan tulee antaa rakentamislupaprosessia koskeva ajallinen palvelulupaus. Kunnat eivät tätä puoltaneet. Viranomaisella on hallintolain mukaan velvollisuus käsitellä asia ilman aiheetonta viivytystä. Valiokunta ehdottaa, että palvelulupauksen käyttöä kuitenkin pilotoidaan yhteistyössä kuntien kanssa ja saatujen kokemusten perusteella tehdään johtopäätöksiä palvelulupauksen laajemmasta käytöstä. Lausumaehdotuksena meillä on, että eduskunta edellyttää, että palvelulupauksen käyttöä pilotoidaan yhteistyössä kuntien kanssa ja saatujen kokemusten perusteella tehdään johtopäätöksiä palvelulupauksen laajemmasta käytöstä.

Sitten perustuslakivaliokunta korostaa tarvetta lakiehdotuksen vaikutusten ja toimeenpanon seurantaan sekä mahdollisten korjaavien lainsäädäntötoimien hallittua toteutusta. Ja perustuslakivaliokunta on lausunnossaan korostanut tarvetta seurata huolellisesti nyt ehdotetun sääntelyn vaikutuksia erityisesti perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Perustuslakivaliokunnan tavoin ympäristövaliokunta pitää välttämättömänä, että valtioneuvosto ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin mahdollisesti havaittavien epäkohtien korjaamiseksi — tämä on siis sitä toista lausumaa. Ja lisäksi valiokunta katsoo talousvaliokunnan tavoin, että ehdotetun sääntelyn vaikutuksia lupaprosessien kestoon ja sujuvuuteen tulee seurata. Saatujen kokemusten pohjalta tulee poistaa lupaprosessista mahdollisia päällekkäisiä sääntelytaakkaa aiheuttavia selvityselvöityksiä. Ja tämä oli todellakin se toinen lausuma. Kaksi meillä näitä oli valiokunnassa.

Arvoisa herra puhemies! Vielä lopuksi haluan valiokuntamme puolesta todeta, että ympäristöministeriön tulee kiinnittää huomiota lainvalmistelun laatuun ja lainvalmisteluprosessia koskevan ohjeistuksen noudattamiseen. Ministeriöllä on valmisteluvastuu, jonka ei pitäisi hallituksen esityksenä siinä laajuudessa siirtyä valiokunnalle kuin tässä tapauksessa toteutui. Valiokunta pitää välttämättömänä, että alueiden käyttöä koskevien säännösten uudistus ja rakentamislain nojalla annetut asetukset valmistellaan huolellisesti ja osallistamalla siis sidosryhmät aidosti valmistelutyöhön.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski poissa. — Edustaja Kivelä.

17.26 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Kun tämän kauden alussa hallitusneuvotteluissa neuvoteltiin maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksesta, me halusimme tuolloin viedä uudistuksen valmiiksi kokonaisuutena ja siten, että se rakentaa hiilineutraalia yhteiskuntaa ja parantaa rakentamisen laatua. Näitä tavoitteita halusimme toteuttaa pienentämällä rakentamisen, maankäytön ja liikenteen hiilijalanjälkeä ja tukemalla kestävästä yhdyskuntarakennetta. Lisäksi halusimme parantaa rakentamisen laatua sekä selkeyttää rakentamisen vastuita ja vähentää sisäilmaongelmia sekä niistä aiheutuvia terveyshaittoja. Energiatieteiden ja vähähiilisyyttä sitouduimme parantamaan olemassa olevassa rakennuskannassa. Uudistuksen päätavoitteiksi kirjattiin hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, rakentamisen laadun parantaminen ja digitalisaation edistäminen, yhdyskuntarakenteen sosiaalisen ja taloudellisen kestävyys ohella.

Näitä tavoitteita halusimme toteuttaa käytännössä niin, että kuntien kaavamonopoli ja kaavahierarkia säilytetään, kaavaprosessin sujuvuutta edistetään ja kuntien maapolitiikkaa vahvistetaan. Kaavoituksen olisi perustuttava kattaviin vaikutusarvioihin. Alueidenkäytön laillisuuden valvonta säilyisi viranomaistoimintana vähintään nykytasolla. Ilmastokriisin torjunta huomioitaisiin niin kaavoituksessa, rakentamisessa kuin rakennuskannan ylläpidossa. Yhdyskuntarakenteen halusimme tukevan ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

suosivan kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä, erityisesti pääkaupunkiseudulla. Halusimme myös vaalia kulttuuriympäristöjä ja vahvistaa luonnon monimuotoisuutta myös kaupunkiympäristössä, kuten ekokriisin ratkaiseminen ja kestävän kaupunkielämäntavan luominen nykytiedon valossa vaativat.

Arvoisa puhemies! Maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen on ollut pitkä prosessi. Yli puolet tästä kaudesta MRL:ää yritettiin uudistaa kokonaisuutena hallitusohjelman kirjausten mukaan, sovittaen alueidenkäyttöä, rakentamista ja suunnittelua paremmin luonnon ja ilmaston asettamiin rajoihin. Vasemmisto olisi halunnut vahvistaa kunnan maapolitiikkaa, parantaa saamelaisten oikeuksia, vahvistaa viherrakennetta ja palauttaa ely-keskuksille mahdollisuuksia valvoa yleistä etua ympäristöasioissa, kuten hallitusohjelmaan-kin kirjasimme. No, porvaripuolueille tämä osoittautui vääräksi suunnaksi, ja valitettavasti se tarkoitti sitä, että ihmisten ja luonnon etua ei saatu edistettyä maankäytössä. Toisaalta meille oli selvää, että me emme tingi omista tavoitteistamme eikä ihmisten, julkisen vallan ja luonnon asemaa tulla heikentämään meidän vuorollamme. Näin ollen maankäytön uudistamisesta luovuttiin ja pystyimme jatkamaan ainoastaan rakentamispuolen kanssa.

Arvoisa puhemies! Uuden rakentamislain tavoitteena on parantaa sääntelyn vaikuttavuutta erityisesti ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi, kiertotalouden edistämiseksi sekä rakentamisen päätösten ja tietosisällön valtakunnallisen digitaalisuuden mahdollistamiseksi. Päävastuullisen toteuttajan vastuuta koskevilla uusilla säännöksillä tähdätään rakentamishankkeen laadukkaaseen toteutukseen. Rakentamista varten tarvittavien lupien rajausta täsmennetään ja lupavelvoitetta supistetaan esityksessä niin, että rakennuslupa ja toimenpidelupa korvataan yhdellä lupamuodolla, rakentamisluvalla, ja lupaa edellyttävien rakentamishankkeiden kynnystä nostetaan.

Rakentamisen ilmastopäästöjä hillitään esityksessä seuraavasti: Rakentamislupavaiheessa laadittaisiin ilmastaselvitys rakennuksen vähähiilisyydestä käyttäen hyväksi rakennuksen vähähiilisyyden arviointimenetelmää ja kansallista päästötietokantaa. Kiertotaloutta edistettäisiin korostamalla rakennukselta vaadittavia elinkaariominaisuuksia. Rakennus- ja purkumateriaalien hyödyntämistä vahvistettaisiin purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksellä. Toivon, että näillä uudistuksilla rakentamista ohjataan hallitusohjelmatavoitteidemme suuntaan, ympäristön kannalta kestäväksi elinkaari- ja purkumateriaalin hyödyntämissääntelyllä ja ihmisten etua puolustavaksi päävastuullisen toteuttajan vastuuta tarkemmin säätelemällä.

Rakentamisen päästöt ovat myös niin suuret, että ilmastotavoitteiden takia rakentamisen sääntely tulee päivittymään nähtävissä olevan lähitulevaisuuden aikana varmasti. Samoin rakentamisen ja asumisen yhteiskunnallinen ja sosiaalinen merkitys on niin suuri, että sääntelyä ja sen toimivuutta on tärkeä seurata siltäkin kantilta tarkoin.

Arvoisa puhemies! Vaikka kokonaisuudessa ja prosessissa on paljon parantamisen varaa, me saimme valiokunnassa vielä korjattua muutamia keskeisiä kohtia lakiesityksestä, ja itse toivon, että se palvelee tarkoitustaan ja ohjaa rakentamista kestävämpään suuntaan. Korjasimme esimerkiksi muutoksenhakua niin, että oikaisuvaatimusmenettely on ensisijainen tapa hakea muutosta. Tämä on viime vuosien oikeudenhoidon politiikan mukaista ja turvaa ihmisen oikeutta saada asiassaan viranomaisen toinen käsittely nopeasti. Ilman oikaisuvaatimusmenettelyä olisimme pelkästään ruuhkautuneiden tuomioistuinten varassa.

Tarkensimme myös purkamisen sääntelyä valiokuntakäsittelyvaiheessa. Purkamista alueella, jonka rakennuksista suurin osa on menettänyt arvonsa, rajoitetaan valiokunnan

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

tahdon mukaan niin, että purkamisen edellytyksenä on tällöin, että purkaminen johtaa merkittävään purkumateriaalien uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen.

Myös poikkeamista muusta rakentamisen ja alueidenkäytön sääntelystä helpotettiin, mikäli rakennuksen tai sen osan käyttötarkoituksen muuttamisen poikkeamalla tarkoituksena on edistää vähähiilisyttä tai kiertotaloutta.

Arvoisa puhemies! On tärkeää varmistaa, että uusi rakentamislaki ja alueidenkäyttölaki toimivat yhteen. Myös uuden lain vaikutuksia ja toimivuutta on ehdottomasti tarpeen seurata nyt tarkkaan, jotta sitä voidaan edelleen korjata alan tarpeiden mukaan. Suunta kohti ympäristön kannalta kestävästä rakentamisesta on kuitenkin nyt otettu, eikä se tule muuttumaan mihinkään. Päinvastoin rakentamisen ja asumisen on kehityttävä jatkuvasti ympäristöä säästävämpään suuntaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Multala.

17.33 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus aloitettiin Sipilän hallituksen kaudella, ja silloin sen tavoitteena oli edistää maankäytön suunnittelun sujuvuutta, yksinkertaistaa lainsäädäntöä ja helpottaa luvitusta, jotta erilaisia rakennushankkeita, myös vihreän siirtymän mukaisia investointeja, saataisiin vauhditettua. Valitettavasti tällä hallituskaudella näistä alkuperäisistä tavoitteista luovuttiin ja tilalle tuotiin monia, sinänsä aivan erinomaisia, tavoitteita luonnon monimuotoisuuden vaalimisesta ja ympäristön huomioimisesta, mutta samanaikaisesti on todettava, että lainsäädäntö mutkistui merkittävästi. Sitä ei myöskään enää juuri kukaan ymmärtänyt, millä tavalla se on lopulta uudistumassa, ja sitten päädyttiin pirstomaan tämä lainsäädäntö kahteen osaan.

Nyt meillä on siis käytettävissämme täällä ja käsittelyssä rakentamislaki, joka siis käsittelee nyt tätä rakentamisosiota — alueiden käyttö jäi nyt tällä kertaa uudistusta odottamaan. Alueiden käytön uudistaminen olisi kuitenkin tarpeen, jotta näihin lainsäädännön alkuperäisiin tavoitteisiin voitaisiin päästä. Nyt kun ympäristövaliokunta aikamoisella kiireellä tässä loppuvaiheessa tätä laajaa asiaa käsitteli ja mietinnön valmiiksi sai, on todella tarpeen, että tästä, kuten valiokunnan puheenjohtaja totesi, lähetetään myös terveiset ministeriön suuntaan. Tämän lain valmistelu ei todellakaan täyttänyt hyvälle lainsäädäntövalmistelulle asetettuja tavoitteita ja kriteereitä. Sen lisäksi, että tämän ensimmäisen lausuntokierroksen jälkeen, jolloin kyse oli vielä myös alueiden käytöstä, tuli täysi tyrmäys ja iso osa lausunnonantajista pyysi valmistelemaan koko lainsäädännön uudestaan, niin sen jälkeen, kun tästä päätettiin tämä alueiden käyttö irrottaa ja jättää uudistamatta, oli kommenttikierros vain muutamien viikkojen pituinen, ja käytännössä tämä sidosryhmäkuuleminen jäi siis kokonaan tekemättä. Sen vuoksi on ymmärrettävää, että valiokunnan jäsenten ja myös varajäsenten saamat yhteydenotot ovat olleet hyvinkin runsaita ja huoli on ollut suurta, kun on pohdittu sitä, mitäköhän sieltä valiokunnasta nyt lopulta ulos tulee.

Arvoisa puhemies! Se on sanottava valiokunnan eduksi, että kovasti yritettiin tehdä töitä, että edes ne pahimmat virheet sieltä poistettaisiin. Muun muassa poistettiin yritys poistaa oikaisuvaatimuksen käyttö kunnilta, mikä olisi johtanut aivan varmasti hallinto-oikeuksien ruuhkautumiseen, ja kun tiedämme, että nyt jo hallinto-oikeuksissa on aika kovat käsittelyjonot, se olisi ollut aivan hölmöä suoraan sanottuna, jos tähän olisi päädytty, ja tämän valiokunta onneksi korjasi. Sen sijaan valiokunta ei korjannut sitä, mikä viime kaudella muutettiin, eli nyt tässä laissa palautetaan lisää valitusmahdollisuuksia, mikä siis voi hidastaa merkittävästikin erilaisia rakentamishankkeita.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Arvoisa puhemies! Se, minkä vuoksi myös tämän lain uudistaminen kokonaisuutena olisi ollut hyvin tärkeää, on se, että nyt jää todennäköisesti melko paljon sellaisia kohtia, joissa tällaiset viittaukset ja laintulkinnat saattavat aiheuttaa melkoista päänvaivaa, kun tätä nyt ensimmäistä kertaa lähdetään soveltamaan. Kuitenkin on hyvä huomata se muutos, jonka valiokunta myös tähän lainsäädäntöön teki, eli tämän lain voimaantuloaikaa pidennettiin siitä alun perin tavoitellusta, ja nyt onneksi on myös tulevilla hallituksilla aikaa korjata niitä mahdollisia puutteita — ei vain mahdollisia vaan hyvin selkeitä puutteita, joita tähän lainsäädäntöön jäi.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti enää jatkossa emme näe näin laajoissa lainsäädäntöuudistuksissa tällaista valmistelua, jossa jätetään myös huomiotta ja kuulematta sidosryhmiä, ja toisaalta kun tätä uudistusta valmisteltiin parlamentaarisesti, silloin olisi toivottavaa myös, että parlamentaarisesti sitä vietäisiin eteenpäin. Nythän näin ei käynyt, ja itse asiassa se lausuntokierrokselle silloin lähtenyt versio oli myös hallituspuolueiden sisäisesti riittävä, niin sanottu virkamiesversio. Tämän lain valmistelussa ollaan siis nähty hyvin poikkeuksellisia käytäntöjä, mitä normaalisti ei tapahdu, ja tästä eduskuntaan tulleesta päätöksuudistuksesta nyt sitten jää nähtäväksi, kuinka hyvin sitä voidaan soveltaa. Hyviä tavoitteita, mutta saa nähdä, toimiiko tämä laki nyt niiden tavoitteiden suuntaisesti vai jopa niitä tavoitteita vastaan.

Arvoisa puhemies! Tulemme myöhemmässä vaiheessa esittämään tämän lain hylkäämistä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Sirén.

17.38 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Lähtökohtana oli kokonaisuudistus maankäyttö- ja rakennuslakiin, ja se aloitettiin viime kauden puolella parlamentaarisesti. Parlamentaarinen työskentely oli huolellista, mutta hallitus päätti olla hyödyntämättä tämän työskentelyn aikaansaannoksia ja toi ihan oman esityksensä, jossa oli erilainen sisältö tavoitteista lähtien. Tämä hallituksen esitys sai poikkeuksellista murskakritiikkiä ja kaatui, kuten aikaisemmissa puheenvuoroissa kuultiin.

Mutta tästä murskakritiikkiä saaneesta ja kaatuneesta esityksestä hallitus päätti irrottaa rakentamista koskevan osan omaksi ehdotukseksi, jonka se toi eduskuntaan. Lisäksi, niin kuin valiokunta mietinnössään toteaa, olisi ollut tarkoituksenmukaista käsitellä kaavoitusta koskevat säännökset ensin ja uudistaa vasta sen jälkeen rakentamista, koska rakentaminen perustuu tälle kaavoitukselle. Joka tapauksessa hallitus toi oman esityksensä ilman sidosryhmäkuulemisia eduskuntaan. Näin ollen tässä valmistelussa hallitus ei siis noudattanut lainvalmisteluprosessin ohjeistusta. Puutteelliset kuulemiset ja myös puutteelliset vaikutusarviot — nämä eivät ole hyvät lähtökohdat asianmukaiselle lainsäädäntötyölle.

Esitys on siis valmisteltu puutteellisesti ja ilmeisellä kiireellä. Sitä on täällä eduskunnassa jouduttu parantelemaan, muuttamaan, korjaamaan poikkeuksellisen paljon. Ympäristövaliokunnassa on tehty poikkeuksellinen määrä pykälämuutoksia tähän hallituksen esitykseen. Näiden valiokunnassa tehtyjen muutosten myötä esitys on parantunut jonkin verran ja sisältää myös hyviä ja perusteltuja asioita, mutta koska lähtökohdat tälle lainsäädännölle olivat niin heikot, ei kovallakaan työllä täällä eduskunnan päässä ole mahdollista saada hyvää ja tarkoituksenmukaista, laadukasta, toimivaa lainsäädäntöä aikaiseksi.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Arvoisa puhemies! Rakentamislaki lisää velvoitteita kunnille, se lisää niin hallinnollista kuin taloudellista taakkaa kunnille. Esitys ei myöskään huomioi sitä, miten kunnat voivat tulla näistä lain myötä tulevista uusista velvoitteistaan selviämään. Eduskunnassa todellakin tehtiin merkittävä määrä muutoksia hallituksen alkuperäiseen esitykseen, mutta esimerkiksi valitusoikeutta koskevia tulkinnanvaraisia pykäläiä eduskuntakäsittelyssä ei muutettu. Tämän johdosta valitusoikeus tulee laajenemaan ja tulemme näkemään lisääntyviä määriä valituksia. Tämä uhkaa hidastaa rakennuslupien käsittelyä ja viivästyttää hankkeiden käynnistymistä — päinvastoin siis kuin mikä lainsäädännön tavoitteena tulisi olla. Huomionarvoista on, että viime kaudella, pääministeri Sipilän johtamalla hallituskaudella, tehtiin lupaprosessien sujuvoittamiseksi sellaisia muutoksia, joissa tämän hallituksen toimesta tällä esityksellä nyt otetaan taka-askeleita.

Arvoisa puhemies! Tämä lainsäädäntö ei ole valmisteltu asianmukaisesti, sen vaikutuksia ei ole arvioitu asianmukaisesti, lain toimeenpanoon ja tulkintoihin liittyy merkittäviä epävarmuuksia. On vaikeaa nähdä, miksi hallitus halusi kiireellä vielä näin tämän vaalikauden loppumetreillä näistä lähtökohdista viedä tämän lakiesityksen läpi. Lainsäädäntö tulisi valmistella tarkoituksenmukaisessa järjestyksessä ja aikataulussa sekä luonnollisesti olemassa olevia lainsäädäntöprosessin ohjeistuksia noudattaen ja kunnioittaen, huolellisesti, sidosryhmiä kuullen ja vaikutukset asianmukaisesti arvioiden.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä esittää näiden lakiehdotusten hylkäämistä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

17.43 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Nykyinen rakentamisen tapamme ei ole kestävä. Rakennettu ympäristö tuottaa yli kolmanneksen Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Rakentaminen kuluttaa valtavasti luonnonvaroja ja tuottaa suuria määriä jätettä. Aivan liian moni rakennus päättyy ennen aikojaan purkuun heikon kunnon, huonon sisäilman tai sen takia, että rakennus ei vastaa alkuperäistä käyttötarkoitusta ja purkaminen tulee halvemmaksi kuin rakennuksen käyttötarkoituksen muutos — uusi purkujäte kuskataan kaatopaikalle.

Uusi rakentamislaki tuo ilmastonmuutoksen torjunnan ensi kertaa kattavaksi osaksi rakentamislainsäädäntöä ja vastaa näihin nykyisiin ongelmiin. Rakentamista ohjataan vähähiiliseksi, ja ilmastovaikutukset huomiodaan koko elinkaaren ajalta, aina suunnittelusta rakentamiseen, käyttöön, ylläpitoon ja purkamiseen, ja tämä on se syy, miksi tätä esitystä nyt viedään eteenpäin.

Ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta laissa on uutena merkittävänä vaatimuksena rakennusten hiilijalanjäljen ja -kädenjäljen eli haitallisten ja hyödyllisten ilmastovaikutusten raportointi. Tavoitteena on ohjata rakennusten hiilijalanjälkeä määrittelemällä sille raja-arvot, jotka eivät saa ylittyä. Kiertotalous otetaan vahvasti kaiken rakentamisen lähtökohdaksi. Rakennukset on suunniteltava pitkäikäisiksi, muunneltaviksi ja korjattaviksi. Kun rakennus tulee elinkaarensa päähän, tavoitteena on pitää rakennusmateriaalit kierrossa mahdollisimman pitkään. Näin säästetään luonnonvaroja ja energiaa sekä vähennetään syntyvän jätteen määrää. Kiertotalouden edistämistä tukevat lain sisältämät uudet vaatimukset rakentamisen vähähiilisyydestä, rakennusten elinkaariominaisuuksista sekä rakennus- ja purkumateriaaliselvityksestä — nämä sitä siis jo tukevat.

Arvoisa puhemies! Vaikka rakentamislaki ohjaa purkujätteen hyötykäyttöön, se ei kannusta rakennusten purkamiseen. Purkamisen edellytyksenä on, että purkaminen ei saa hai-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

tata kaavoitusta, kaavan toteuttamista tai alueiden käytön muuta järjestämistä. Tähän tehtiin valiokunnassa yksi poikkeus, eli alueilla, joilla rakennuksille ei välttämättä löydy enää käyttöä yksittäiselle rakennukselle, olisi mahdollista saada purkamislupa, jos purkaminen johtaa merkittävään materiaalien uudelleenkäyttöön, mutta olennaista on, että rakennetun ympäristön suojelemistavoitteet eivät näissä poikkeustilanteissakaan saa vaarantua. On tärkeää, että tällä hallituksen esityksellä kulttuuriperinnön ja vanhojen rakennusten suojelua vaalitaan. Uuden rakentamislain myötä kulttuuriympäristöt on huomioitava myös haja-asutusalueilla, kun nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää niiden huomioimista vain suunnittelutarvealueilla.

Vihreille on ollut tärkeää rakentamisen laadun parantaminen lain tasolla. Tästä saimme kirjauksen hallitusohjelmaan, ja tätä on myös tässä laissa viety eteenpäin. Rakentamisen laatua parannetaan selkiyttämällä vastuukysymyksiä siten, että vastuu rakentamishankkeen toteutuksen kokonaisuudesta osoitetaan päävastuulliselle toteuttajalle. Hankkeeseen ryhtyvä voi nimetä rakennusvalvonnalle päävastuullisen toteuttajan tai kantaa vastuun itse. Näin pyritään varmistamaan, että virheiden sattuessa löytyy vastuunkantaja. Hankkeen osapuolten on tehtävä yhteistyötä rakentamisen laadun parantamiseksi ja luotava edellytykset hankkeen laadukkaalle toteuttamiselle. Tätä kohtaa on kyllä hiottu valmistelun kuluessa myös sidosryhmien kanssa.

Arvoisa puhemies! On paljon kritisoitu sitä, että rakentamislaki tuodaan hyväksyttäväksi irrallaan alueiden käytöstä, ja täytyy todeta, että olin itsekkin pettynyt siihen, että tähän ratkaisuun päädyttiin. Kuitenkin oikeusministeriö piti kaavoitus- ja rakentamislakia liian suurena kokonaisuutena vietäväksi eteenpäin kerralla, ja tämä oli yksi syy, miksi tähän ratkaisuun päädyttiin.

Se, että rakentamisen lain puolta nyt viedään eteenpäin, on tärkeää, koska rakentamisen päästöjen vähentämiseksi nyt esitettävät parannukset on kriittistä saada vietyä lainsäädäntöön. Tietopohja ja menetelmät puuttua rakentamisen päästöihin ovat kehittyneet paljon viime vuosien aikana, ja nämä kehityskulut on tarpeen huomioida myös lainsäädännön tasolla.

On tärkeää, että lainsäädännön uudistukset valmistellaan avoimesti ja laajasti eri intressitahot osallistaen. Tästä on täällä käytetty puheenvuoroja, ja täytyy todeta, että tämän prosessin osalta se ei valitettavasti kaikilta osin onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla. Ja valiokunnalle myös jäi tässä kohtuuttoman suuri työ lain korjailuun, mikä näkyi tänä haasteena tässä viime metreillä. Valiokunnan puheenjohtajakin tätä kyllä tässä osaltaan kuvasi. Mutta tämä laki on tärkeää nyt viedä maaliin nimenomaan, jotta me saadaan rakentamisen ilmastovaikutuksia pienennettyä, ja sitä tällä lakiesityksellä selkeästi tehdään.

On totta, että tässä oli rajapintaa tähän alueiden käytön puoleen liittyen, ja onkin tärkeää seurata nyt ja tehdä huolellista arviointia tämän lain osalta. Pidän myös tärkeänä, että on sitten mahdollisuutta ja valmiutta tarkastella tehtyjä ratkaisuja, jos ne siinä alueiden käytön rajapinnassa osoittautuvat haastaviksi. Toivon, että tätä alueiden käytön puolta myös sitten osaltaan uudistetaan — toki niiden tavoitteiden pohjalta, joita hallitusohjelmaan kirjattiin ja jotka olivat hyviä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.49 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Rakentamislaki on tärkeä lakipaketti rakentamisen hallinnon modernisoinniksi. Tätä lakia on verrattu jopa sote-uudistukseen, niin mer-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

kittävä se on kokoluokaltaan, ja tästä mietinnön pinkasta näkeekin, kuinka ison työn myös valiokunta on sen eteen joutunut tekemään.

Rakentaminen on päästöjä, taloutta, omistamista ja kulttuurihistoriaa, mutta se on myös keskeinen osa jokaisen meidän ihmisen elämää. Rakennetulla ympäristöllä on vaikutus elämänlaatuun, ja se myös ohjaa meidän elämäntapavalintoja. Tätä kaikkea ei säädellä vain rakentamislaitilla, vaan kiinteä yhteys siihen on myös muun muassa maankäytöllä ja liikenteen suunnittelulla. Olen hieman huolissani ja vähän pettynytkin siitä, että nämä kaksi lakia, maankäyttö- ja rakennuslaki, on nyt erotettu, ja toivon syvästi, että ne eivät kuitenkaan ala elämään omaa elämää, jossa toinen johtaa toiseen suuntaan ja toinen vie toiseen.

Tässä laissa on onnistuttu ottamaan hyviä askeleita erityisesti hallinnon sujuvoittamiseksi, ilmastovaikutusten tunnistamiseksi ja myös digitaalisuuden ja rakentamisen vastuuden osalta. Merkittävä uudistus on myös rakennusten elinkaariominaisuuksien huomioiminen. Paljon on esitetty kritiikkiä erityisesti rakentamisen purkamisen helpottamiseksi. Siihen valiokunta on kuitenkin mietinnössään pyrkinyt vastaamaan. Pidän tärkeänä, että näitä muutoksia seurataan ja tarvittaessa eduskuntaan tuodaan myös korjauspaketti, jos jokin pykälä ei toteuta tarkoitustaan.

Purkamisen laajuuteen ja rakennusten lyhyeen elinikään on viime vuosina havahduttu suuresti. Törmään kuntapäättäjänä harva se valtuuston kokous siihen, että ehdotetaan asemakaavassa korvattavaksi uudisrakennuksella rakennushistoriallisesti merkittävää, reilusti alle 100-vuotiasta rakennusta. Syynä on aina se, että uuden rakentamisen hinta on edullisempi kuin vanhan korjaaminen, vaikka teknisesti se olisikin tehtävissä. Tämä on aivan kestävämpi, kun mietimme meidän kulttuurihistorian säilymistä tai tavoitetta vähentää neitseellisten materiaalien käyttöä. Rakennusosien kiertotaloutta ei Suomessa juuri ole, ja rakennustenkin ikä on varsin lyhyt. Toivon, että saamme tällä lailla parannuksia tähän. Mutta olen kyllä vakuuttunut, että myös lisäohjausta sen suhteen tullaan tarvitsemaan, jotta me pystytään säilyttämään niitä rakennushistoriallisesti merkittäviä kohteita mutta myös lisäämään rakennusten kiertotaloutta, niin rakennusosien kuin kaikkien materiaalien ja rakennusten elinkaarta.

Haluan tuoda esille huoleni osajapulasta rakentamisen alalla. Hyvät tavoitteet tarvitsevat toteutuakseen ammattilaisia, kiinteistöalan osaajia, insinöörejä ja arkkitehtejä. Haluan huomauttaa, että Suomessa on itse asiassa varsin vähän arkkitehtejä. Hyvä vertaus on Tanskaan, jossa on lähes kolme kertaa enemmän arkkitehtejä kuin Suomessa. Suomessa arkkitehteistä on jo nyt suuri pula, ja eläköitymisen myötä tilanne on vain pahentumassa. Myös monista erikoissuunnittelijoista, kuten rakennesuunnittelijoista, on huutava pula. Tällä kaudella lisätyt aloituspaikat eivät ratkaise kuitenkaan tätä tilannetta, vaan siihen tarvitaan suurempia ratkaisuja. Tanskassa esimerkiksi on lisätty merkittävästi arkkitehtikoulutusta, ja silti edelleen siellä arkkitehteillä on käytännössä täystyöllisyys, kuten Suomesakin tällä hetkellä. Näen, että meillä olisi varaa ja velvollisuuskin lisätä arkkitehtien lukumäärää todella reilustikin. Arkkitehtuuri voi olla muutakin kuin perinteistä rakentamisen suunnittelua Suomessa, kuten Tanska on tehnyt siitä myös merkittävän vientituotteen.

Arvoisa puhemies! Rakentamisella on suuri merkitys laaja-alaisesti ihmisten hyvinvointiin. Erityisesti asuntorakentamisessa olemme nähneet viimeisen vuosikymmenen aikana merkittävän muutoksen, ja harva se viikko myös lehdistä saamme lukea kritiikistä uutta asutosuunnittelua kohtaan, kuten ikkunattomista makuuhuoneista ja syvistä yhteen suuntaan avautuvista huoneistoista. Pidän tärkeänä, että meillä olisi Suomessa jonkinlainen laaja-alainen asumisen ja rakentamisen asiantuntijapaneeli, joka voisi meille tutkimustietoa

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

keräten arvioida näiden ratkaisuiden toimivuutta, jotta emme arvostelisi tai arvioisi niitä pelkästään omien asumispreferenssiemme mukaan, mitkä ovat hyvin henkilökohtaisia ja myös eroavat toisistaan, vaan olisi myös sellainen asiantuntijapaneeli, joka voisi antaa myös politiikkasuosituksia lainsäädännön parantamiseksi.

Arvoisa puhemies! Tämä laki on tosiaan iso paketti, ja itse olen sitä mieltä, että se kannattaa laittaa toteutukseen. Se on parannus, mutta myös sen vaikutuksia tulee seurata tarkasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sjöblom, olkaa hyvä.

17.54 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Rakentamista rajoittavia ja vaikeuttavia määräyksiä ja sääntelyä tulisi keventää ja järkevöittää, ei hankaloittaa eikä lisätä byrokratiaa ja sääntelyä entisestään. Nyt jatkossa esimerkiksi jokaisesta rakennuksesta, myös omakotitalosta, tulee tehdä luvanhakuvaiheessa ilmastaselvitys. Kuitenkaan selvitykselle ei ole selkeitä mittareita. On selvää, että rakentamisessa tulee huomioida kestävyys ja laadukkuus, ja ideaali olisi rakentaa mahdollisimman pitkäikäisiä ja kestäviä rakennuksia. Lisäksi kiertotalouden edistäminen ja hiilineutraaliustavoitteet ovat erittäin tärkeitä, mutta kaikenlainen byrokratian lisääminen jo valmiiksi byrokraattisissa ja hankalissa lupahakemusprosesseissa on todella huono kannustin. Lisäksi kaikki byrokratian lisääminen lisää sekä luvanhakijan taakkaa että myös kuntien ja kaupunkien taakkaa, eikä esityksessä ole huomioitu, miten kunnat ja kaupungit tulevat näistä uusista velvoitteistaan selviytymään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen Mari, olkaa hyvä.

17.55 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Rakentamislaki on varsin iso kokonaisuus, ja todellakin seurasimme tarkkaan myös alueiden käyttöä koskevaa kokonaisuutta, jonka aiemmin piti myös edetä tämän yhteydessä.

On selvää, että tässä on ollut myös puolueiden välisiä intressiristiriitoja. Minä en ole kuullut esimerkiksi kokoomukselta, minkälaisia tavoitteita sisällöllisesti teillä olisi ollut lain osalta, vaan olen kuullut enemmän kritiikkiä tätä prosessia kohtaan. Se prosessikritiikki varmasti on monilta osin ihan paikallaan, mutta tässä on tuotu esiin, että byrokratiaa on Sipilän kaudella helpotettu. Itse en pidä näitä tavoitteita, jos oikein ymmärrän tavoitteenne, välttämättä aina hyvinä. Meillä on jo nyt paljon esimerkkejä siitä, kuinka itse asiassa rakentamista ei riittävästi ohjata kestäväan suuntaan. Meillä on esimerkkejä, joissa rakentamisen laatu on luokattoman huonoa ja korjauksia joudutaan tekemään uudisrakennukseen hyvin nopeasti.

Me tarvitaan kestävämpään ja myöskin laadukkaampaan rakentamiseen ohjaavaa lainsäädäntöä. Meidän tulee tunnistaa paremmin, että rakentaminen ja arkkitehtuuri ovat myös Suomen etu ja kilpailuvaltti. Sillä, kuinka viihtyisä ympäristö meillä on, on aivan suora taloudellinen vaikutus myös kaupunkeihin. Rakennushistoriaa pitäisi kunnioittaa. Meillä on hyvin vähän suojeltuja rakennuksia Suomessa, ja nyt on todella kiireellistä arvioida tätä isoa rakennuskantaa, jota on rakennettu 60-luvulta lähtien. Tässä ovat ne pahimmat ongelmakohdat nyt. Näyttää siltä, että monessa kaupungissa ovat toteutumassa purkuvirheet, jollaisia on harmiteltu jälkikäteen, kun niitä on aiemminkin tehty. On vaikeampi nähdä sen rakennuskannan arvoa, joka on meitä lähempänä, mutta kuitenkin tässäkin jo puhutaan monesta vuosikymmenestä taaksepäin, ja silti näitä purkupäätöksiä tehdään. Uusi arkkiteh-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

tuuripoliittinen ohjelma lähti siitä, että korjaamisen pitäisi aina olla ensisijainen vaihtoehto. Olen hieman pettynyt tähän rakentamislakiin juuri tästä näkökulmasta, että me ei ohjata siinä riittävästi huomioimaan kulttuuriperintöä, ei ehkä tehdä heikennyksiäkään, mutta olisi voinut vielä paremmin huomioida sen, että meidän kannattaa kannustaa korjaamaan ja ylläpitämään myös arvokasta rakennuskantaa. Vaikka se ei aina olisi sen rakennuttajan intressi, [Puhemies koputtaa] se voi olla yhteiskunnan intressi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

17.59 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä vaalikaudella ympäristöministeriössä valmistellut lakiesitykset ovat olleet erittäin huonosti valmisteltuja kautta linjan. En ole ympäristövaliokunnan jäsen, mutta olen sitten näihin valmisteluihin sen verran perehtynyt eri näkökulmista, että näin voi sanoa.

Tässäkin rakentamislain uudistuksessa johtava ajatus on ilmastomuutoksen vastustaminen ja sitä kautta byrokratian lisääminen ja rakennuskustannusten kasvattaminen ja hankkeiden liikkeelle saannin hidastaminen. Tuntuu, että ne ovat jopa tarkoituksellisia, eli hanke on puhtaasti ideologinen. Maankäyttö- ja rakennuslaki, joka on 90-luvun lopulta voimassa ollut — olin silloin ympäristövaliokunnassa, kun sitä käsiteltiin, ja siinä käytiin kovaa väantöä sisällöstä ja sinne jäi kohtia, jotka olisi pitänyt silloin jo tehdä sujuvammaksi ja sellaiseksi, että kustannuksia olisi voitu hillitä ja rakentajia palvella paremmin, mutta näin ei käynyt, eli tarvetta uudistamiselle on. Tämän hallituksen esityksen — se taisi olla rakentamis- ja kaavoituslaki, millä nimellä lähdettiin liikkeelle — Kuntaliiton hallituksessa jouduimme tyrmäämään aivan täydellisesti, koska se oli todella huonosti valmisteltu, ja niin se sitten jaettiin kahtia, ja nyt meillä on tämä rakentamisosuus tässä, ja varmaan on niin kuin tässä edellä on todettu, että olisi pitänyt mennä se kaavoitus edellä ja tämä sitten vasta jäljessä. No, tässä olemme nyt kuitenkin. Meillä on tämä paketti — tässä taitaa olla 61 lainmuutosta eli valtava paketti, toki suuri osa on ihan teknisiä muutoksia, mutta kuitenkin valtava paketti — joka on äärettömän tärkeä monella tavalla rakentajille ja kunnille erityisesti, ja tässä jossakin määrin lisätään byrokratiaa tämän ilmastopolitiikan takia tai siitä näkökohdasta, ja sitten myös muutetaan valitusmahdollisuuksia ja niin edelleen.

Perussuomalaisten ympäristövaliokunnan valiokuntaryhmä on jättänyt vastalauseen, jossa tämä esitetään hylättäväksi, ja sille on todella perusteluita eli nimenomaan tämä kustannusten nousu ja muutamat muut tekijät.

Hyvin mielenkiintoinen on, herra puhemies, tämä tänään Kuntaliiton asiantuntija Paula Mäenpään Kuntaliiton nettisivuilla julkaisema arvio tästä. Otsikko on: ”Rakentamislain mietintö sujuvoittaa kaavan vastaista asumista” — siis sujuvoittaa kaavan vastaista asumista. Ja hän tässä kirjoituksessaan toteaa: ”Ympäristövaliokunnassa on tehty muutos lakiesityksestä poikkeamista koskevaan säännökseen. Muutoksen tarkoituksena on helpottaa asumisen käyttötarkoituksimuutoksia asemakaava-alueilla. Käytännössä kunnan harkintavaltaan poikkeamisasioissa puututaan, kun kyse on asumisen sijoittamisesta kaavan vastaisesti. Kunta voisi määrätä poikkeamislupaan ehtoja, mutta ei voisi oikeusharkintaperusteella evätä haettua käyttötarkoituksen muutosta koskevaa poikkeamishakemusta kaavoitukselle aiheutuvan haitan tai rakentamisen merkittävyyden perusteella.” Hän ottaa esimerkin tässä: ”Esimerkiksi Helsingin keskustan toimisto- ja myymälätilat voisi muuttaa poikkeamisluvun asuinkäyttöön. Keskustojen lisäksi käyttötarkoituksen muutos olisi mahdollinen missä tahansa. Muuten erilaisilla työpaikka-alueilla sekä teollisuus- ja varas-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

toalueilla, kunhan asuinrakennusta koskevat rakentamismääräykset ja muut lupaedellytykset täyttyvät.” Edelleen Paula Mäenpää toteaa: ”Muutos romuttaa kaavoituksen tehtävän eri toimintojen yhteensovittajana asemakaava-alueilla. Kuntien kannalta säännös olisi tullut kirjoittaa toisin. Jos käyttötarkoituksen muutos asumiseen on tarve käsitellä poikkeamislavin nykyistä sujuvammin, säännökseen tulisi kirjoittaa vähintään vaatimus alueen soveltuvuudesta asumiseen.” Sitten hän käy muutamia muita asioita läpi ja toteaa tästä 30 neliön luparajasta, kynnyksestä, että kun sitä ei ole, ”alle 30 neliön toimisto-, majoitus- ja saunarakennuksista puuttuisivat jatkossa tiedot. Todennäköisesti näiden rakennusten tiedot tulisivat puuttumaan myös kiinteistöverotuksen piiristä.” Tällaisia vaikutuksia valiokunta ei ole ottanut huomioon. Se kertoo siitä, että valmistelu, vaikka valiokunnassa tämä oli lähes puolitoista vuotta, on ollut puutteellinen, ja ehdotus lähtökohdiltaan oli kelvoton.

Sitten Paula Mäenpää vielä toteaa tästä oikaisuvaatimuksesta: ”Oikaisuvaatimuksen säilyminen lainsäädännössä oli tavoiteltu muutos sillä edellytyksellä, että oikaisuvaatimuksen aika olisi nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain mukainen 14 vuorokautta. Nyt mietintöön muutetussa esityksessä noudatetaan hallintolain määräaikoja, jolloin oikaisuvaatimus tulee tehdä 30 päivässä. Tämä tulee hidastamaan rakentamisen aloittamista. Sujuvoittamisen sijaan asiat pitkittyvät.” Positiivisena hän näkee, että tämä esitetään tulevaisuuteen voimaan vasta 1.1.2025, mutta sehän ei paljon muuta tämän puutteita ja virheitä ja hankaluuksia, jotka ovat sekä rakentajille että kunnille konkretiaa, jos tämä esitys menee läpi. Siksi, puhemies, tulemme toisessa käsittelyssä esittämään mietinnön hylkäämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

18.06 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme tosiaan rakentamislain muutosta. Alkuun hieman historiaa, millä pohjalla tähän lähdettiin viime kaudelta, sitten asiaa valiokuntakäsittelystä ja valiokunnan yhteisistä toteamuksista, muun muassa oikaisuvaatimusmenettelyn poistosta ja muutamista pykälistä, ja sitten perusteluja siitä, miksi tämä lakiesitys olisi ollut parempi hylätä:

Arvoisa puhemies! Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus käynnistettiin parlamentaarisesti keväällä 2018. Uudistuksen tavoitteet lähtivät sujuvoittavuudesta ja selkeyttämisestä, kasvun edellytyksistä ja mahdollisuuksien luomisesta. Rinteen—Marinin hallitusohjelman myötä tavoitteet muuttuivat. Sääntelyn sujuvoittamisen uudistus vaihtui lisäsääntelyyn, ja lausunnoilla ollut ehdotus sai murskakritiikkiä, ja itse asiassa se esityshän, joka oli lausunnoilla, kaatui. Se ei edes eduskuntaan edennyt. [Toimi Kankaanniemi: Näin kävi!] Esitys oli huonosti valmisteltu ja tehtiin sivuuttaen sidosryhmien näkemykset. Tämä on ollut hallinnollisesti kallis prosessi: satoja ellei tuhansia suomalaisia asiantuntijoita on ollut erilaisissa verkostotilaisuuksissa ja Teamseissa ja muissa, ja miten Marinin hallitus tähän suhtautui, niin tämä kokonaan sivuutettiin ja tehtiin aivan erilainen esitys.

Suunnan piti olla siis aivan päinvastainen kuin se tästä oli. Hallitus päätti edistää tätä kokonaisuutta irrotetuin osin, eli rakentamisen sääntelyn kokonaisuus on meillä tänään käsittelyssä, ja alueidenkäytöstä me emme tiedä, minkälainen hallituksen esitys siitä olisi ollut edes valmisteilla, ja on valitettavaa, että käsittelemme rakentamislakia niin, että emme edes tiedä, minkälainen alueidenkäytön laista tulee.

Täällä on paljon lisävelvoitteita, esimerkiksi jokaisesta rakennuksesta on tehtävä ilmasoselvitys. Tämä tarkoittaa myös omakotitaloja. Sille ei ole mitään tutkimustietopohjaa eikä mittareita, mutta se kaikilta vaaditaan. Paljon on myös asioita, joita asetuksilla käy-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

tännössä tullaan vasta sitten viitoittamaan, miten ne asiat etenevät. Valiokunta totesikin, että tämä asetuksien valmistelu on nyt aidosti ja oikeasti tehtävä sidosryhmien kanssa yhteisesti, niin että alan asiantuntijoita kuullaan.

Hallitus esitti siis oikaisuvaatimusmenettelyn poistamista kokonaan. Tämä olisi siis tarkoittanut sitä, että oikaisuvaatimuksen sijaan hankkeeseen ryhtyvä joutuisi valittamaan suoraan hallinto-oikeuteen ilman että tämän tarvitsee odottaa oikaisuvaatimukseen annettavaa päätöstä. Tällä hetkellä meillä on kunnissa ja kaupungeissa tuhansia oikaisuvaatimuksia käsittelyssä, ja ne käsitellään 14 vuorokaudessa, ja suurimmaksi osaksi henkilöt tyytyvät siihen päätökseen, minkä he saavat sen parin viikon kuluessa, eivätkä lähde valittamaan hallinto-oikeuteen. Tietenkin osa päätöksistä myöskin muuttuu oikaisuvaatimuksen perusteella. Jos tämä hallituksen esitys olisi pysynyt voimassa eli valiokunta ei olisi sitä muuttanut, tämä olisi siis käytännössä ruuhkauttanut meidän hallinto-oikeudet, ja kun tarkoitus oli lupia sujuvoittaa ja lupakäsittelyä nopeuttaa, niistä olisi saattanut tulla vuosien ja vuosien odotuksia. Hallinto-oikeuksissa on tällä hetkelläkin muistakin asioista johtuen merkittäviä jonoja. Valiokunta tosiaan totesi, että oikaisuvaatimusta ei poisteta, ja kuitenkin valiokunta päätti sitten pidentää oikaisuvaatimuksessa käsittelyaikaa, joka on siis tällä hetkellä ollut 14 vuorokautta. Nyt sitten mietintöön tuli, että noudatetaan hallintolain määräaikoja, jolloin oikaisuvaatimus tulee tehdä 30 päivässä. Oletan, että se ei ehkä ollut kuitenkaan tarkoitus ja että siinä vähän vahingossakin valiokunta oli sitä mieltä.

Sitten, arvoisa puhemies, tästä lainvalmisteluprosessista yleisesti ottaen valiokunta totesi, että hyvään lainvalmisteluun kuuluu sidosryhmien kuuleminen siten, että näille varataan tosiasiallinen mahdollisuus perehtyä kuulemisen kohteena olevaan materiaaliin ja lausua asiasta. Lausuntokierroksen laiminlyönti on valiokunnan käsityksen mukaan myötävaikuttanut siihen, että hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta rakentamislainsiksi jouduttiin korjaamaan monin paikoin. Valiokuntahan korjasi noin 40—50:tä pykälää, ja esityksen johdosta tehdään eduskuntakäsittelyssä myös teknisiä korjauksia useisiin lakeihin, jotka eivät sisältyneet hallituksen esitykseen. Valiokunta katsoo, että ympäristöministeriön tulee kiinnittää huomiota lainvalmistelun laatuun ja lainvalmisteluprosessia koskevan ohjeistuksen noudattamiseen, ja valiokunta pitää välttämättömänä, että alueidenkäyttöä koskevien säännösten uudistus ja rakentamislain nojalla annettavat asetukset valmistellaan huolellisesti ja osallistamalla sidosryhmät aidosti valmistelutyöhön. — Arvoisa puhemies, jatkan puheenvuoroa toisessa puheenvuorossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tämä on teidän oikeutenne. — Edustaja Multala, olkaa hyvä.

18.12 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Holopainen epäili, etteikö tämä meillä olisi sisältökritiikkiä. Valitettavasti sisältökritiikkiä on niin paljon, että se olisi mahdotonta käydä edes viiden minuutin puheenvuorossa läpi kokonaisuudessaan. Valiokunta teki kymmeniä pykälämuutoksia, ja se kritiikki, mitä tässä salissa myös hallituspuolueiden taholta on esitetty lainsäädännön valmistelua kohtaan, on täysin aiheellista ja mielestäni hyvin lievää siihen verrattuna, kuinka luokatonta oli se lainsäädäntö, mitä me saimme valiokunnan käsiteltäväksi.

Ei ole mitenkään kohtuullista että valiokunnan jäsenet ja myöskään valiokuntaneuvokset — jotka toki ovat lainsäädännön kirjoittamisen ammattilaisia — kuitenkaan sorvaavat niitä pykäläiä siellä, ja niiden tulkinnat tulevat siis jäämään nyt hyvinkin epäselviksi. Edus-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

taja Talvitie otti tässä muutaman esimerkin esimerkiksi kuntien näkökulmasta. Eli käytännössä tässä nyt hyvänä asiana on toki se, että voidaan viedä esimerkiksi käyttötarkoituksen muutoksia helpommin eteenpäin, mutta toisaalta jos se edistää kaupan vastaista rakentamista — muuttamalla isoja taloja vaikkapa kokonaan toiseen käyttötarkoitukseen ilman, että kaavaa tarvitsee uudistaa — se ei välttämättä ole sen lain hengen mukaista, mitä me tässä tavoiteltiin ja ehkä edes hallituspuolueet tavoittelivat.

Arvoisa puhemies! On tosi harmillista, että tälle lain käsittelylle ei ollut enemmän aikaa, ja kun yritettiin taas loppuvaiheessa tuoda erilaisia muutostarpeita, niin valitettavasti nyt oli niin kova kiire, että tämä haluttiin ehdottomasti saada nyt voimaan puutteineen päivineen. Sen vuoksi on ollut pakko myös kritisoida tätä prosessia aika voimakkaasti. Yksi niistä puutteista, minkä noston vielä esiin — mistä en tiedä, huomasiko tätä asiaa hallituspuolueista kukaan siellä valiokunnassa — on tämä oikaisuvaatimus, joka siis nyt jäi ja palautettiin takaisin tähän lakiin ympäristöministeriön ja hallituksen esityksen vastaisesti. Sen käsittelyaikaa, antoaikaa, pidennettiin, mikä tulee siis hidastamaan esimerkiksi kaavoitusprosesseja. Ennen se oli 14 vuorokautta, nyt se tulee olemaan 30 vuorokautta, mikä on siis hallintolain mukainen menettelytapa. Sinällään hyvä, että pahin puute jäi nyt toteutumatta, eli se oikaisuvaatimus todella jäi sinne, mutta tämä käsittelyajan pidennys ei ole hyvä asia kaavoituksen ja rakentamisen varmuuden näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Otan vielä yhden asian tähän. Tällä hetkellä me tiedetään, että rakentamisen suhdanne on todella alhaalla. Uusia aloituksia edes täällä pääkaupunkiseudulla ei oikeastaan tapahdu, ja sen vuoksi tämmöisen epävarmuuden ja lisäsääntelyn tuominen rakentamiseen tässä tilanteessa ei ole hyvä asia. Onneksi lain voimaantuloa lykättiin pidemmälle, jotta alalla on aikaa valmistautua niihin muutoksiin, mitä tässä nyt säädetään, ja mahdollisesti tulevalla hallituksella on aikaa korjata niitä puutteita, mitä tähän lakiin väistämättä jäi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

18.15 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Kuntaliiton asiantuntija Paula Mäenpää kirjoitti tänään blogissaan, että rakentamislain mietintö sujuvoittaa kaavan vastaista asumista. Nyt kun näihin poikkeusasioihin halusi valiokunta tehdä vielä muutoksia, niin käytännössä kunnan harkintavaltaan poikkeamisasioissa puututaan, kun kyse on asumisen sijoittamisesta kaavan vastaisesti — keskustelussa on siis nimenomaan tämä, että halutaan käyttötarkoitusta muuttaa. Kunta voisi nyt tällä ympäristövaliokunnan esityksellä — jota siis en tue ja kannata, vaan teimmekin hylkäsesityksen — määrätä poikkeamislupaan ehtoja muttei voisi oikeusharkintaperusteella evätä haettua käyttötarkoituksen muutosta koskevaa poikkeamishakemusta kaavoitukselle aiheutuvan haitan tai rakentamisen merkittävyyden perusteella. Tämä siis tarkoittaisi esimerkiksi Helsingissä sitä, että jos Helsingin keskustassa toimisto- ja myymälätilat haluaisi muuttaa asuinkäyttöön, sen voisi tehdä nyt sitten tämän esityksen poikkeamisluvilla, ja kunta voisi siis määrätä näitä poikkeuslupan ehtoja, mutta se ei voi evätä sitä poikkeuslupan hakemusta.

Tämähän ei tue kaavoitusta. Jos me ajatellaan, että kunnalla on kaavoituksen puolella monopoli, ja kunta määrittää alueita, missä on teollisuuskäyttöä, asuinkäyttöä, liiketiloja ja niin edelleen — joissakin kaavoissa tietenkin samassakin rakennuksessa on asuinkäyttöä ja liiketiloja, mutta kunta on kuitenkin arvioinut, että esimerkiksi tuo on pienteollisuusaluetta ja sinne ei haluta asuinkäyttöä — mutta nyt sitten kun tämän poikkeamisluvan, tämmöisen

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

hakemuksen, voisi tehdä, niin ainakin nyt tämän tulkinnan mukaan, tämän Kuntaliiton asiantuntijan mukaan, kunta ei voi enää evätä sitä haettua poikkeamishakemusta vaan korkeintaan määrätä näitä poikkeamisluvan ehtoja. Tämä ensinnäkin kaventaa kunnallista itsehallintoa, on täysin nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain vastainen eikä mitenkään edistä myöskään niitä ilmasto- ja muita tavoitteita, jotka tälle laille oli. Tässä oli nyt yksi kohta.

Arvoisa puhemies! Nostin esiin valiokunnassa ihan ensimmäisten pykälien osalta muun muassa tämän asian, rakentamisen ohjauksen lähtökohdat, josta täällä lukee, että ”rakennuksen on sovellettava rakennettuun ympäristöön ja maisemaan sekä oltava arkkitehtuuriltaan korkeatasoinen tai sopusuhtainen”, ja tässä varmaan olisi ollut parempi, että tässä olisi ollut ja-sana. Meillä nyt tämän uuden rakentamislain mukaan rakentamisen ohjauksen lähtökohtana on se, että rakennuksen on sovellettava rakennettuun ympäristöön ja maisemaan sekä oltava arkkitehtuuriltaan korkeatasoinen tai sopusuhtainen. [Puhemies koputtaa] Täällä lakiesityksessä on, arvoisa puhemies, useita kohtia, joissa ja-, tai-sana tai sekä-sana puuttuu tai pilkku puuttuu, ja se vaikeuttaa todella paljon tämän lain soveltamista.

Arvoisa puhemies! Rakentamislakia on varmaan kokonaisuutena yritetty uudistaa jo useampi vuosikymmen, ja nyt tietenkin koko ala ajatteli, että nyt kun se uudistetaan, niin sitten myöskin niistä vanhoista laeista ne väärät kohdat ja vaikeat soveltavuuskohdat korjataan. Valitettavasti niin ei käynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

18.19 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Pidän itse asiassa todella tärkeänä, että tässä salissa käydään keskustelua myös tästä prosessista. Koska se kritiikki on täysin oikeutettua, perusteltua, ja se ei ole ainoastaan opposition näkemys, vaan se on koko valiokunnan näkemys yhteisesti ja läpi niiden kuulemisten, mitä täällä eduskunnan päässä käytiin — joita ei siis käyty tämän lain valmistelun yhteydessä niin kuin olisi kuulunut. Asiantuntijat hyvin laajalti olivat sitä mieltä, että esitys on niin poikkeuksellisen heikosti valmisteltu ja niin täynnä epäkohtia, että sitä ei voi korjata, vaan se tulisi valmistella uudelleen. Eli tämä kritiikki on täysin perusteltua ja oikeutettua eikä rajoitu ainoastaan opposition, mutta on varmaan kohtuullisen luonnollista, että oppositio haluaa tämän tuoda ilmi.

Näistä sisältökysymyksistä kollegat ovat nostaneet esimerkkejä. Mutta koska laki on niin iso ja niitä epäkohtia on paljon, lyhyissä puheenvuoroissa ei voi kauhean kattavasti niitä käydä läpi, joskaan se ei myöskään ole opposition tehtävä, vaan hallitus ja vihreät — vielä nimenomaisena puolueena, jonka ministerin johdolla tämä valmistelu on tehty — vastaavat osaltaan siitä, minkälaisen hallituksen esityksen te olette tuoneet tänne eduskuntaan. Ja opposition rooliin kuuluu esittää kritiikkiä niin sitä valmistelua kohtaan silloin, kun syytä on — ja nyt on — kuin myös osaltaan näihin pykäliin ja sisältöön.

Mehän esitämme tämän lain hylkäämistä, eli meidän vastalauseemme lähtee siitä, että tätä ei tulisi hyväksyä.

Sisällön osalta ne keskeisimmät kritiikit liittyvät esimerkiksi tähän kuntien hallinnollisen ja taloudellisen taakan kasvattamiseen ja siihen, että valitusprosessit, jotka monelta osin ovat meillä nyt jo haasteena, tulevat laajenemaan. On todennäköistä, että tullaan näkemään enemmän valituksia ja pidempiä lupaprosesseja. Ja kun otetaan huomioon, millaisessa tilanteessa me tällä hetkellä olemme, minkälainen toimintaympäristö tällä alalla tällä hetkellä on, niin on hyvä kysymys, miksi juuri nyt näistä lähtökohdista valmisteltu laki halutaan välttämättä kiireellä vielä viedä lävitse viimeisinä päivinä, viimeisinä tunteina, tätä

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

eduskuntakautta. Eli tilanteessa, jossa kunnat ovat monilta osin nyt jo haasteissa, lisätään kuntien velvoitteita, lisätään taakkaa — tilanteessa, jossa valitusprosessit jo nyt ovat monilta osin ongelma, lisätään valituksia ja pidennetään näitä lupaprosesseja. Se on se keskeinen kritiikki tästä sisällöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen Mari, olkaa hyvä.

18.22 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Mielestäni tässä todellakin on myös kritisoinnin paikka, kuten itsekkin toin tässä aiemmassa puheenvuorossani esiin. Osin varmaan kokoomuksen kritiikki kohdistuu erilaisiin asioihin kuin mitä itse painottaisin. Ajattelen, että meidän pitäisi olla yhteisesti huolissamme siitä, että rakentamisen laatu on liian heikkoa, ja meidän täytyisi luoda joku suunta sille, miten me saadaan arkkitehtuurin roolia vahvistettua Suomessa. Tällä hetkellä se ei valitettavasti toteudu, ja tällä lainsäädännöllä olisi ollut mahdollisuus vielä vahvemmin vahvistaa suomalaista rakentamista ja arkkitehtuuria. Valitettavasti näin ei kaikilta osin kyllä käynyt.

Olen itsekkin huolissani siitä, että me ei tarvita enää uusia poikkeuslupia. Poikkeuslupien tekeminen ja toteuttaminen on nyt jo hyvin helppoa, ja purkaminen on jo nyt helppoa monissa kunnissa — myös lakia tulkitaan, nykyistäkin lakia, hyvin löysästi. Sen sijaan esimerkiksi velvollisuutta pitää kiinteistöään kunnossa ei valvota riittävästi kunnissa, mutta tämäkin kuuluu kyllä kiinteistönomistajan velvollisuuteen. Välillä tulee vastaan tapauksia, joissa asuntojen omistajat ovat täysin eri viivalla kuin kiinteistösijoittajat. Kiinteistösijoittajat voivat rakennuksen huonoon kuntoon vedoten joissain kunnissa hyvinkin helposti saada purkulupia myös tämmöisistä kiinteistöistä, joiden on arvioitu olevan arvokkaita. Tässä täytyisi nyt kunnissa skarpata.

Aika paljon jää kuntien vastuulle rakentamisen ja kaavoituksen osalta, joten kyllä kunnat voivat myös toteuttaa sitä lain tulkintaa siinä hengessä, että meidän rakennusperinnöstä pidetään parempaa huolta ja korjaamista edistetään. Tätä myös meidän talousvaliokunta korosti omassa lausunnossaan. Täytyy olla mahdollista korjata. Se on myös luonnonvarojen kannalta kestävä. Välillä tässä valmistelussa tuntuu, että on vain yksi työkalu kädessä eikä nähdä sitä kokonaisuutta. Usein on myös monien tavoitteiden kannalta viisasta korjata — se on viisasta sen kannalta, että vaikkapa niitä vanhoja ikkunoita ei heitetä pois, kuten myös sen kannalta, että me työllistetään ihmisiä, jos me saadaan korjaamista lisättyä. Ja usein myös näistä hankkeista tulee paljon kiinnostavampia.

Minustakin vaikuttaa siltä, että tässä valmistelussa on välillä se käytännön kaavoitus aika kaukana. Sitä me kuitenkin kuntapäätäjänäkin olemme nähneet. Mutta jos väitetään, että esimerkiksi poikkeamishakemuksia ja poikkeamislupia on jotenkin vaikea nykyään tehdä [Puhemies koputtaa] tai että niitä valvotaan ja pystytään puuttumaan, niin eivät kunnat ainakaan näin toimi. Kyllä siellä usein maanomistajat ja rakennusten omistajat vievät kuntia, ja pidän itse tärkeänä, että tästä kaavoitusmonopolista pidettäisiin kiinni kaikissa kunnissa. Ja sitä en ymmärrä, että kokoomus on taas usein tuntunut kannattavan erilaisia kumppanuuskaavoitusmalleja, [Puhemies: Aika!] jotka vievät sitä valtaa kunnilta pois.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

18.26 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Pari sanaa tästä prosessista ja tulevaisuudesta sen kannalta. Olen kyllä kuullut myös itse sitä kritiikkiä, mitä tähän lain prosessiin on yh-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

distetty. Ehkä erikoisena osana tässä on ollut se, että tätä on tehty tosi pitkään, tosi monta vuotta. Jo viime kaudella aloiteltiin, mutta siltikään moni toimija ei kokenut tulleeensa kuuluksi. Varmasti tässä on tutkimisen varaa.

Toiseksi ajattelen, että koska on näin iso lakipaketti, niin väistämättä jää myös korjattavaa tulevaisuudelle, ja näenkin tärkeänä, että tämän lain vaikutuksia ja ihan yksityiskohtaisesti pykälien toimivuutta tarkastellaan säännöllisesti ja mahdollisesti tuodaan jonkinlainen korjauspaketti.

Tämä käyttötarkoituksen muutoksen helpottaminen on mielenkiintoinen kysymys siinä mielessä, että täällä on vaadittu nimenomaan tätä hallinnon keventämistä, ja sitähän tämä on. Sitähän tämä on puhtaimmillaan, että ei tarvitse asemakaavamuutosta hakea, jos haluaa muuttaa käyttötarkoituksen, vaan se voidaan poikkeuspäätöksellä tehdä. Ja ne, jotka ovat vaatineet tätä sääntelyn keventämistä, kuitenkin näkevät tämän kritiikkinä, ja monesti näin käykin ehkä siinä, että kun ajatellaan, että sääntelyn keventäminen on sinänsä hyvä, mutta loppujen lopuksi sillä sääntelyllä on ollut joku tarkoituskin, eikä ihan kaikkea sääntelyä siksi välttämättä kannatakaan... Näen, että tätäkin kannattaa seurata, miten tämän pykälän kanssa sujuu. Sinänsä pidän ihan tervetulleena, että käyttötarkoituksen muutosta helpotetaan jollakin tavalla, jotta rakennukset saavat lisää ikää sen uuden käyttötarkoituksen myötä, mutta ihan kaikkiin tilanteisiin tämä ei välttämättä sovi.

Minä haluaisin lyhyesti vielä kommentoida tätä ilmastaselvitystä, jota kokoomuksen suunnalta rankasti kritisoitiin. Itse ajattelen, että rakennusalan täytyy myös osallistua päästöjen vähentämiseen ja että rakennusalan tulee ottaa käyttöön kaikki mahdolliset keinot ilmaston lämpenemisen hidastamiseksi. Tämän ilmastaselvityksen pohjanahan käytetään ympäristöministeriön kehittämää, EN-standardeihin pohjautuvaa rakennuksen vähähiilisyiden arviointimenetelmää, eli se kyllä perustuu dataan, toisin kuin väitettiin, että se ei perustuisi millekään tiedolle. No, tämä ei varmastikaan ole täydellinen, mutta sen kehittäminen on tosi tärkeää ja sen käyttöönotto on siksi tosi hyvä. Muun muassa Ruotsissa ja Norjassahan tällainen on otettu jo käyttöön 2022 ja Tanskassa myös tämän vuoden alusta, ja myös EU kehittää tätä rakennuksen hiilijalanjäljen laskentaa. Minä ajattelen itse, että jos me voidaan hallita niitä päästöjä, niitä ilmastovaikutuksia, niin meillä täytyy olla tieto ja erityisesti suunnittelijat ja rakennuttajat, jotka ovat siinä käytännössä vastuussa. Jos ei ole sitä välinettä laskea, tunnistaa ja sitten myös muuttaa niitä suunnitelmia tarpeen mukaan, niin sellaista syvällistä ymmärrystä [Puhemies koputtaa] ei myöskään voi sitten syntyä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

18.29 Mari-Leena Talvitie kok: Kiitos, puheenjohtaja! Ihan alkuun edustaja Pitkolle: Jos seuraa rakennusalan toimijoiden erilaisia innovaatioita ja muita, niin on huomannut, että viimeiset viisi vuotta rakennusala on lähtenyt siihen päästövähennystavoitteiden laskuun ja erityisesti viimeiset pari vuotta rakennuslalle on tullut paljon toimijoita, jotka ovat nimenomaan muuttaneet toimintatapoja ja sitoutuneet päästövähennyksiin. [Jenni Pitko: Siellä on tiekartta!] — Siellä on tiekartta, se on ihan totta. Mutta se, että ympäristöministeriö tekee omat laskennat siihen ilmastaselvitykseen, on tietenkin eri asia, koska monet CE-merkinnät ja muut ovat Euroopan tasoisia, vähintään pohjoismaisia, rakennuslalla.

Talousvaliokunta totesi lausunnossaan, että on epävarmaa, sujuvoituuko rakentaminen tämän rakentamislain myötä. Tässä rakentamislaisissa tosiaan lupakynnys korotettiin 30 neliömetriin. Osassa kaupungeista ja kunnista se on ollut 20 neliömetriä, osassa ei ole sitä ai-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

kaisemmin ollut. Mutta nyt on sitten huoli siitä, että kun se ei ole siis luvanvaraista toimintaa, niin miten kunnat saavat jatkossa tiedot näistä alle 30 neliömetrin erilaisista toimisto-, majoitus-, saunarakennuksista. Myöskin tulisijallinen rakennus vapautettiin nyt tästä rakennusluvasta, ja jos me mietitään, mitä se tarkoittaa pelastustoimen osalta ja meidän turvallisuustoimijoiden osalta, niin on todella tärkeää, että pelastusviranomaisilla on jatkosakin tieto meidän rakennetusta ympäristöstä ja rakennuksista, vaikka ne olisivatkin alle 30 neliömetriä elikkä ne eivät olisi luvanvaraisia, ja erityisesti siitä, että niissä on tulisija — mennään kohteeseen pelastamaan henkilöä ja ei tiedetä, onko siellä kohteessa siis tulisijaa. Tässä on jo pelkästään tieteenkin se, että pelastettavan henkilön mahdollisuudet pelastautua vähenevät, mutta tämä on sitten myöskin pelastushenkilökunnan ja pelastuspuolen toimijoiden osalta tärkeä näkökulma. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Multala, olkaa hyvä.

18.31 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Ihan yksi virhe on pakko korjata täällä: Kylä joo, kokoomus kyllä kannattaa kumppanuuskaavoitusta, mikä onneksi nytten tämän lain nojalla ei muutu mahdottomaksi. Kumppanuuskaavoitushan ei todellakaan romuta tai poista kunnan valtaa päättää kaavoituksesta, päinvastoin. Se kumppanuuskaavoitus edelleen jatkossakin, niin tämän lain mukaan kuin myös kaikissa ehdotuksissa, mitä tässä pöydällä on ollut, tarkoittaisi sitä, että kaavaa voidaan valmistella ja viedä eteenpäin tai kaavaaloitteita voi tehdä ulkopuolinenkin toimija mutta kunnalla on aina kaavamonopoli, eli kunta hyväksyy — käytännössä silloin kunnanvaltuusto tai kaupunginvaltuusto hyväksyy — sen kaavan. Tähänhän kukaan ei ole missään vaiheessa tuonut muutosesitystä. Sen sijaan sitä, että pystyttäisiin vielä vahvemmin menemään tämmöisen kumppanuuskaavoituksen suuntaan ja tuomaan ikään kuin sitä kautta valmisteluresursseja kuntiin, joissa kaavoitus monesti on yksi pullonkaula, ehdottomasti kannatan ja kannattamme.

Arvoisa puhemies! Vielä on myös mainittava siitä, että tässä valiokunnan puheenjohtaja esitellessään mietintöä totesi, että tähän ei tullut niin sanottua palvelulupausta mutta siitä tuli kyllä lausuma, että sitä lähdetäisiin pilotoimaan. Voin ilokseni kertoa, että ainakin kotikunnassani Vantaalla tämmöistä yleistä yritysten palvelulupausta on nyt lähdetty kokeilemaan. Se tarkoittaa siis sitä, että 48 tunnin kuluessa yritys, on se sitten rakennuttaja tai joku muu toimija, saa vastauksen siihen, millä tavalla sen asiaa kunnassa edistetään. Toivottavasti tätä voidaan edistää myös kaavoituksen puolella jatkossa tämän ympäristövaliokunnan lausuman pohjalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

18.33 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Rakennus- ja kiinteistöalalla on itse asiassa kaksikin tiekarttaa. Olen ne lukenut, ja ne ovat tosi hyviä.

Se, että me otetaan käyttöön tämä ilmastaselvitys, nimenomaan luo sen markkinan niille vähähiilisille tuotteille, rakennusosien uudelleenkäytölle ja kiertotaloudelle. Siitähän on kyse, kun me tätä systeemistä muutosta tehdään, että me tehdään näkyväksi erilaisten ratkaisujen vaikutukset, jotta me voimme sieltä valita ne parhaimmat. Kuten tässä edustaja Talvitie sanoi, tälle alalle on syntynyt tosi paljon markkinoita ja uusia tuotteita ja itse asiassa ihan todella urauurtavaa tutkimusta, mitä tehdään tällä alalla. Niitä ei vielä niin vahvasti kuitenkaan ole otettu käyttöön, mutta olen aivan varma, että kun tämä ilmastosuunnitel-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

ma tulee, niitten markkina lisääntyy. Toivon, että vielä tulevaisuudessa, kun näistä päästö-
rajoista tehdään asetus, ne ovat myös tarpeeksi tiukkoja, jotta voimme saada huimaan kas-
vuun niitten hyvien ratkaisujen markkinat ja kaikki parhaat ratkaisut käyttöön, ja tehdään
ilmastoystävällisestä rakentamisesta aina kannattavinta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

18.34 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Ainakin kotikaupungissani Helsingissä
asukkailla on enemmän huoli siitä, pääsevätkö he itse vaikuttamaan tarpeeksi siihen, min-
kälaiseksi heidän elinympäristönsä muuttuu, kuin siitä, pitäisikö meidän vielä enemmän
antaa mahdollisuuksia vaikuttaa kaavoitukseen erilaisille tahoille, jotka tekevät rakennut-
tamista. Tälläkin hetkellä on monenlaisia kiistakohteita, joissa nimenomaan kumppanuus-
kaavoitustyyppinen malli on yksi, joka aiheuttaa ongelmia ainakin asukkaiden näkökul-
masta, koska eivät he samalla tavalla välttämättä pääse silloin osallistumaan kuin sitten sil-
loin, jos kyseessä olisi kuitenkin enemmän riippumaton viranomaistaho. Jokaisella yrityk-
sellä, jolla on suunnittelualuevaraus tai muu hanke aloitettuna, on kuitenkin oma intressin-
sä, ja siihen aika haastavasti sopii se, että asukkaat saavat myös riittävästi äänensä kuulu-
viin. Näin ainakin helsinkiläiset kokevat.

Olisikin tärkeää vahvistaa nimenomaan asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa omaan
elinympäristöönsä. Usein ihmiset haluavat edistää niitä tavoitteita, joita moni meistä täällä
pitää hyvänä, kuten että rakentaminen olisi kestävä ja laadukasta, että lähiviheralueet säi-
lyisivät myös ja että meille tulisi monipuolista ja kiinnostavaa kaupunkirakennetta. Asuk-
kaat tai kansalaisaktivistithan ovat myös usein olleet ne tahot, jotka ovat viime hetkellä pe-
lastaneet joitakin arvorakennuksia purkamiselta, niin että kyllä pistäisin painopisteen sin-
ne.

Tässähän tosiaan ei olla tätä nykymallia muuttamassa, mutta niin kuin täällä todettiin,
pöydällä on ollut myös malleja, joissa kyllä se demokraattinen edellytys kaavoitukseen oli-
si heikentynyt. Hyvä, että tässä lakihankkeessa ei nyt ole sellaisia malleja viety eteenpäin,
kun jo nyt tällä hetkellä aika moni suomalainen kokee, että rakentaminen ei ole riittävän
demokraattista eikä siihen pääse tavallinen ihminen vaikuttamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

18.37 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Tämän lain valmistelussa esitettiin hyvin voi-
makasta kritiikkiä jo silloin viime syksynä, ja talousvaliokunnassa, joka oli lausuntovalio-
kunta, tehtiin tähän eriävä mielipide, jossa nostettiin esiin muun muassa kiire yhtenä teki-
jänä ja myös se, että vaikutusarvioita on käytännössä mahdoton tehdä. Tässä on samanlais-
ta ongelmatiikkaa kuin EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiivissä. Ja ihmettelen
myös tätä niin sanottua hiilikeskustelua täällä, sitä, että eikö tässä ole sitä tosiasiallista kier-
totaloutta otettu huomioon ja sitä, että myös se rakennusten purkaminen ja uusien raken-
nusten rakentaminen vie materiaaleja, kuluttaa niitä, ja sillä on hiilijalanjälki. Haluaisin
myös nostaa esiin vanhojen rakennusten semmoisen järkevän korjauksen merkityksen,
mitä tässä esityksessä ei ole otettu huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

18.38 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä rakentamislain muutoksessa tehdään niin, että toimenpideluvat ja muut ilmoitusluvut ja muut korvataan yhdellä ainoalla lupamuodolla, joka on rakentamislupa. Talousvaliokunta toi esiin, että ei ole ihan selvää, missä kohdissa sitten tämä rakennuslupa vaaditaan. Eli meillä on ollut sellainen tilanne... Tai itse asiassa tähän rakentamislakiin tuli muutos, että rakentamislupa tarvitaan korjaus- tai muutostyöhön silloin, kun sillä voi olla merkittävää vaikutusta rakennuksen koko elinkaaren aikaiseen energiankulutukseen tai ympäristön kuormittamiseen liittyviin vaikutuksiin.

Talousvaliokunnan mielestä säännös jättää avoimeksi sen, tullaanko rakentamislupaa edellyttämään myös vähäisiltä muutostöiltä, joilla voi kuitenkin olla merkittävää vaikutusta rakennuksen elinkaaren aikaiseen energiankulutukseen. Käytännön esimerkki: rakennuslupaa ei tarvitse ollenkaan, jos on alle 34 neliön tulisijarakennus tai alle 50 neliön katos, mutta ei ole ihan selvää, tarvitseeko rakennuslupan esimerkiksi ilmalämpöpumpun asentamiseen, koska se ilmalämpöpumppu muuttaa rakennuksen koko elinkaaren aikaista energiankulutusta tai ympäristön kuormittamiseen liittyvää vaikutusta. Ja tällä hetkellä monet kunnat esimerkiksi ovat vapauttaneet, niin että ei tarvitse hakea ilmalämpöpumpun asentamiseen rakennuslupaa. Se on mennyt korkeintaan vaikka ilmoitusmenettelyllä.

Toivottavasti nyt sitten ne energiatehokkuutta parantavat, järkevät, hyvät toimenpiteet, joita ihmiset haluavat tehdä tässä ajassa, kun meillä Venäjä käy julmaa hyökkäyssotaa Ukrainaan ja energian hinta nousee, ja tämä rakentamislaki eivät sillä, että niihin pitäisikin hakea rakentamislupa, vaikeuta näitä hankkeita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Multala, olkaa hyvä.

18.40 Sari Multala kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti totean vielä siitä, kun todettiin, että tämä on niin laaja lainsäädäntöpaketti ja -uudistus, että varmaan jää korjattavaa. Joo, näin se varmasti on ja olisi ollut siinäkin tapauksessa, että tätä oltaisiin pystytty muokkaamaan, ensinnäkin lainsäädäntövalmistelu siellä ministeriön päässä olisi ollut laadukkaampaa, mutta myöskin eduskunnalla olisi ollut enemmän aikaa käsitellä tätä. Mutta ei se voi nyt niinkään olla, että käytännössä valiokunta tekee sen lainsäädäntötyön ja muuttaa niitä pykäläiä ja sorvaa niitä aidosti. Siis siellä moneen kertaan pohdittiin, miten näitä pykäläiä tulee säätää. Ja kyllä se siis on lainsäädännön laadun kannalta aivan poikkeuksellinen tapa käsitellä lakia, että valiokunta muokkaa kymmeniä pykäläiä mietinnössään — tietenkin siitä, kun vertaa sitä siihen hallituksen esitykseen, näkee sen, kuinka montaa pykälää siellä on muutettu ja korjattu.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti terveiset nyt oikeasti menevät sinne ministeriöön päin perille valiokunnan yhteisinä terveisinä. Vaikka me emme tämän mietinnön lopputulemaan yhdykään ja ehdotamme lakeja hylättäväksi sitten siinä käsittelyssä, missä sen aika on, niin silti tämän lainsäädännön puutteisiin puuttuminen on koko eduskunnan asia ja tätä on ehdottomasti korjattava. Tiedetään, että ympäristöministeriössä tullaan jatkossakin valmistelemaan merkittäviä lakimuutoksia ja varmaankin tätä alueidenkäyttöpuolta tullaan korjaamaan ja uudistamaan tulevilla kausilla. Silloin on erittäin toivottavaa, että myös tämän lain puutteet korjataan ja katsotaan se läpi yhdessä tämän alueidenkäytön kanssa. Tässä on nostettu hyviä esimerkkejä eri puheenvuoroissa esiin siitä, minkälaisia tulkintaongelmia ja minkälaista lisäbyrokratiaa tämä tuottaa ja minkälaista hallinnollista lisätaakkaa tämä tuo kunnille ja rakennuttajille.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 139/2022 vp sisältyvien 1.—20. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotettujen uusien, 21.—61. lakiehdotusten sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 49/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 207/2022 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 26/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 26/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.43 Aino-Kaisa Pekonen vas (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on mittakaavaltaan valtava uudistus, ja totean, että esittelypuheenvuorokin lienee pitkä, mutta en pahoittele sitä.

Eli tällä esityksellä julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirretään valtiolta kunnille vuoden 2025 alusta lukien. Nykyiset työ- ja elinkeinotoimistot lakkautetaan. Henkilöstö siirtyy kuntiin tai kuntayhtymiin liikkeen luovutuksella niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Kunnille siirtyvät tehtävät vastaavat pääosin TE-toimistojen nykyisin tarjoamia työvoima- ja yrityspalveluja. Työnhakijan palvelut säilyvät pääosin ennallaan. Viimekätinen vastuu työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta säilyy valtiolla. Valtioneuvosto asettaa työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet, ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen asetetaan työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu muodostaa kunnille uuden valtionosuustehtävän, johon kunnille osoitetaan täysimääräinen rahoitus.

Arvoisa puhemies! Kunta voi järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Muutoin tulee muodostaa työllisyysalue, jonka työvoiman määrä on vähintään sama 20 000 henkilöä. Alueen tulee olla maantieteellisesti yhtenäinen ja työmarkkinoiden kannalta toimiva. Viime kädessä valtioneuvosto päättää uudesta työllisyysalueesta. Työvoiman määrälle asetetaan 20 000 henkilön alaraja riittävien resurssien turvaamiseksi. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että työvoimapalvelut järjestetään alueella, jolla on palvelujen järjestämiseksi riittävä väestöpohja ja resurssit. Samalla valiokunta kuitenkin toteaa, että työvoimapalveluiden siirtäminen työllisyysalueelle saattaa heikentää lähipalveluita. Valiokunta pitää niiden tarjoamista tärkeänä etenkin heikossa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille sekä henkilöille, joilla ei ole mahdollisuutta hyödyntää laajasti digitaalisia palveluita.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Työllisyysalueiden muodostamisessa on kysymys kuntien lakisääteisestä yhteistoiminnasta. Kuntalain 8 §:n mukaan lakisääteisessä yhteistoiminnassa järjestämisvastuu on kunnan puolesta toisella kunnalla tai kuntayhtymällä. Valiokunta huomauttaa, että kunnat voivat kuitenkin sopia toimivallan käyttämisestä myös toisin, esimerkiksi siten, että toimivalta jossakin täsmällisesti määritellyssä viranomaistehtävässä voi olla myös muulla kunnalla kuin vastuukunnalla tai kuntayhtymällä. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että uudistuksen vaikutuksia lähipalveluihin seurataan tarkasti ja tarvittaessa ryhdytään toimenpiteisiin tarvittavien lähipalveluiden turvaamiseksi. Valiokunta korostaa mietinnössään myös työllisyysalueiden välisen liikkuvuuden turvaamista etenkin silloin, jos työllisyysalueella työsäkäyntialue ulottuu toisen työllisyysalueen ja maakunnan alueelle. Lisäksi valiokunta huomauttaa, että työnantajat eivät hae osaavia työntekijöitä vain kotimaasta vaan myös globaalisti.

Arvoisa puhemies! Kuntien järjestämisvastuulle siirrettävät työvoimapalvelut ovat valtionosuudesta annetun lain mukaisia valtionosuustehtäviä, joihin kunnille myönnetään täysimääräinen rahoitus. Työvoimapalveluiden rahoitus kohdennetaan kahdella eri kriteerillä siten, että tehtävien arvioituista kustannuksista 50 prosenttia kohdennetaan kunnan työttömien määrän perusteella ja 50 prosenttia 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Kotoutuskoulutuksen kustannukset kohdennetaan vieraskielisyyden perusteella lukuun ottamatta kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden kotoutuskoulutusta, johon kunnille osoitetaan erillinen laskennallinen korvaus.

Uudistuksesta aiheutuvia euromääräisiä muutoksia on arvioitu asukaskohtaisesti, kuntaryhmittäin ja hyvinvointialueittain. Alueellisesti rahoituksen nettovaikutus vahvistuu Uudenmaan hyvinvointialueella ja Helsingissä sekä Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Pohjanmaalla. Suurin negatiivinen nettovaikutus uudistuksella on Kainuun hyvinvointialueella, jossa tasapaino heikkenisi 58 euroa asukasta kohden. Rahoitusmalliin sisältyy kahden vuoden siirtymäaika, jonka aikana osa rahoituksesta määräytyy kuntakohtaisen kustannustiedon perusteella ja osa laskennallisen valtionosuuden mukaan. Siirtymäajan rahoituksen lähtökohtana on vuoden 2023 koko maan tasoiset toteutuneet työvoimapalveluiden kustannukset, joista kuntakohtainen kustannustieto muodostetaan osin laskennallisin menetelmin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että kaikilla alueilla valituilla kriteereillä ei päästä alueen tarpeen mukaiseen rahoituksen. Erityisesti Itä-, Keski- ja Pohjois-Suomessa, joissa työmarkkinatilanne on haastava, koetaan, että rahoitusmalli ei ole pitkällä tähtäimellä näille alueille toimiva. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että rahoituksen kriteerien toimivuutta ja rahoituksen kohdentumista seurataan tarkoin.

Työttömyysetuuksien maksatukseen liittyen yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustavaa rahoitusmalli, jonka tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä ja järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimilla työmarkkinoilla. Rahoitusvastuun laajentaminen kompensoidaan kunnille täysimääräisesti siten, että kunnan valtionosuuteen tehdään lisäys, joka vastaa työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta aiheutuvaa kustannusten lisäystä vuoden 2023 poikkileikkaustilanteessa. Korvausten kokonaistaso tarkistetaan vuosittain indeksillä, jotta niiden taso ei reaalisesti alene suhteessa poikkileikkaustilanteeseen.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle on esitetty, että kuntien valtionosuusjärjestelmään vietävän maksuvastuun kompensaation tasoa tulee poikkileikkaushetken sijasta tarkistaa useamman vuoden keskiarvon perusteella ja joka tapauksessa säännöllisin väliajoin työvoiman tai työttömien määrän muuttuessa kunnissa. Jos kompensaatiotasoa ei tarkisteta säännöllisin väliajoin, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää ajan myötä alikompensoituksi. Valiokunta toteaa, että kompensaation tarkoitus on korvata kunnalle aiheutuva lisäkustannus uudistuksen voimaantulovaiheessa, minkä jälkeen sitten kunnalla on mahdollisuus itse vaikuttaa työttömyysetuuksien kehitykseen. Jos kustannusten korvauksia tarkistettaisiin kuntakohtaisesti jälkikäteen, rahoitusmallin kannustava elementti kunnille poistuisi. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että kunnille aiheutuvia kustannuksia ja niiden vastaavuutta valtionosuuksiin seurataan tarkasti ja tarvittaessa tehdään muutoksia valtionosuuskriteerien ja kompensaatioiden toimivuuden, osuvuuden ja optimaalisten kannustinvaikutusten turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kiinnittää mietinnössään huomiota siihen, että rahoitusmallissa ei enää ole kunnille kannusteita järjestää palveluja vaikeasti työllistyvälle, joiden matka kohti avoimia työmarkkinoita on pitkä ja saattaa vaatia matkan varrella useita erilaisia palveluja. Valiokunta tähdentää pitkään työttömänä olleiden ja muuten haavoittuvassa asemassa olevien palveluiden turvaamista ja ehdottaa hyväksyttäväksi lausuman, jonka mukaan hallituksen tulee seurata TE-uudistusta ja raportoida työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2026 loppuun mennessä heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden lähipalveluiden toteutumisesta.

Mietinnössä ehdotetaan myös nykyisen työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain kumoamista ja säädettäväksi uusi laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä. Uuden lain mukainen monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuu työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen, ja työttömyyden kestoon liittyvistä ehdoista luovutaan. Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuu hyvinvointialueen toiminta-alueeseen. Yhteistoiminta edellyttää kolmen itsenäisen viranomaisen välistä yhteistyötä ja yhteisvastuuta yksilön etua ja oikeuksia merkittävästi koskevassa asiassa, mutta yhteistoiminnan mallista ei säädetä. Valiokunta katsoo, että toiminnassa on tarpeen selkeästi sopia, millä viranomaisella on vastuu yksilön työllistymisprosessin seurannasta ja etenemisestä.

Puhemies! Viimeiseksi totean, että ely-keskusten keskitetysti hoitamat palvelujen hankinnat jakautuvat uudistuksessa kuntiin ja siten nykyistä pienempiin yksiköihin. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että työvoimaviranomaiset toimivat yhteistyössä siten, että yksityisiä palveluja voidaan hankkia myös jatkossa laajoina tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.

Valiokunta ehdottaa lausumaa, jonka mukaan hallituksen tulee käynnistää osana työvoima- ja yrityspalvelujen uudelleenjärjestämistä toimenpiteet, joilla mahdollistetaan henkilöstöpalveluyritykselle osaajien etsiminen ja työmahdollisuuksien tarjoaminen julkisten työvoimapalvelujen työttömille työnhakijoille.

Arvoisa puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kannattaa uudistusta ja puoltaa ehdotusten hyväksymistä. Esityksessä on kaikkiaan 47 lakiehdotusta, joihin valiokunta ehdottaa lähinnä säännöksen sanamuotoa täsmentäviä muutoksia sekä teknisiä muutoksia, ja lisäksi valiokunta ehdottaa kahta lausumaa. Mietintöön jätettiin yksi vastalause, jossa ehdotetaan lakiehdotusten hylkäämistä.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Mäkynen Jukka, olkaa hyvä.

18.53 Jukka Mäkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisille on tärkeää, että työvoimapalveluita uudistetaan siten, että työnhakijat saavat tarvitsemansa tuen työllistykseen mahdollisimman nopeasti. Hallituksen työvoimapalveluiden uudistus menee kuitenkin pahasti metsään siinä, millaista tukea työnhakijoille tarjotaan. Perussuomalaisille on tärkeää, että jokaisen työnhakijan tilanne on yksilöllinen ja palvelut täytyy pystyä sovittamaan hakijan tarpeisiin. Esimerkiksi parikymppinen juuri ammattikoulusta valmistunut nuori ja kuusikymppinen pitkäaikaistyötön, jolla on ongelmia terveytensä kanssa, tarvitsevat erilaisia palveluja.

Hallituksen aikaisemmin käyttöön ottamassa aktiivimalli kakkosessa, jota hallitus kutsuu pohjoismaiseksi työvoimapalvelumalliksi, kaikki työnhakijat pakotetaan samaan muottiin. Nyt hallitus on tekemässä mallin, jonka julkilausuttu tavoite on siirtää työvoimapalvelut kunnille. Hallitus on määritellyt mallinsa kuitenkin siten, että palvelut on käytännössä pakko järjestää kuntayhtymän muodossa. Uuden ylikunnallisen hallintorakenteen muodostaminen samaan aikaan, kun hyvinvointialueet ovat juuri aloittaneet toimintansa, on järjetöntä, erityisesti siksi, että monet työttömät hyötyisivät myös monipalvelumallista, jossa sosiaali- ja terveyspalveluita tarjotaan esimerkiksi kuntoutuksen muodossa työllistymisen tueksi. Olisi ollut perusteltua ainakin harkita työvoimapalveluiden osoittamista hyvinvointialueiden vastuulle.

Keskeinen kaikkia hallituksen työllisyystoimia, kuten muutakin hallituksen politiikkaa, leimaava ongelma on puutteellinen rahoitus. Hallitus säättää paljon lakeja ja kertoo, miten asiat täytyisi tehdä, mutta ei vaivaudu pohtimaan, kuinka toiminta pitäisi rahoittaa. Tässä on tämänkin esityksen keskeinen ongelma. Muun muassa Tampereen kaupunki kertoi valtiokunnalle, ettei henkilöstö riitä palvelumallin toimeenpanoon eikä kustannusneutraliteetti toteudu. Tarvitaan lisää rahaa, jotta saadaan enemmän henkilöstöä tai vaihtoehtoisesti kevyempää lainsäädäntöä asiakaspalveluun. Kahden vuoden siirtymäaika on riittämätön, eikä esimerkiksi maahanmuuttajien palveluita kompensoida riittävästi.

Arvoisa puhemies! Esitykseen sisältyy merkittäviä puutteita, ja se johtaa alueellisen tasa-arvon heikkenemiseen, kun Itä-, Keski- ja Pohjois-Suomen haastavaa työmarkkinatilannetta ei ole huomioitu. Hallitus ei malttanut odottaa näyttöä kuntakokeilujen tosiasiallisista työllisyysvaikutuksista ennen kuin työllisyyspalvelut pistettiin kokonaan uusiksi. Perussuomalaisten kanta on, että tässä kohtaa olisi parempi laittaa jäitä hattuun, katsoa kuntakokeilun tulokset ja sen jälkeen valmistella huolella malli, jolle pystytään osoittamaan myös riittävä rahoitus.

Arvoisa puhemies! Teemme asian toisessa käsittelyssä perussuomalaisten vastalauseen mukaisen hylkäsesityksen sekä lausumaehdotuksen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

18.57 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Tässä on kyse hyvin mittavasta uudistuksesta, ja itse asiassa se on jäänyt varsin pienelle huomiolle, kun ottaa tosiaan huomioon sen, että tämä on varmaan hallinnollisena uudistuksena sote-uudistuksen jälkeen tämän vaalikauden merkittävin. Se tietysti, miten se sitten lähtee toimimaan ja minkälaista korjaussarjaa se mahdollisesti vuosien varrella tulee tarvitsemaan, jää tulevan hallituksen murheeksi.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Itse olen tässä koko tämän prosessin ajan kantanut huolta siitä, mitä tämä 20 000 työllisen raja oikeasti merkitsee. Sehän merkitsee suurimmassa osassa Suomea sitä, että maakuntaan tulee vain yksi työllisyydenhoitoalue. Se on tietysti resurssien näkökulmasta varmaan perusteltua, kuten valiokunnan puheenjohtaja totesi, mutta siinä on myös se toinen näkökulma, joka puheenjohtajan puheenvuorossa myös tuli, että ne lähipalvelut saattavat seutukaupungeista, pienemmiltä paikkakunnilta, kadota liian kauaksi, kun ne menevät sinne maakuntakeskukseen. Ja tässä tarkoitan erityisesti vaikeimmin työllistyvien henkilöiden palveluita, käytännössä pitkäaikaistyöttömiä ja vailla työkokemusta tai hyvin vähäisellä työkokemuksella olevia nuoria, joille olisi tärkeää tämä lähipalvelu ja se, että virkailijat tuntevat paikalliset olosuhteet ja löytävät heille sopivia, räätälöityjä polkuja työelämään. Sen takia pidinkin erittäin tärkeänä — ja se oli myös ehto sille, että kokoomus tässä on mukana — että meillä on tämä lausuma, jossa hallitus veloitetaan siihen, että se raportoi tästä asiasta vuoteen 2026 mennessä, siitä, miten heikossa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten asema on muuttunut tämän uudistuksen seurauksena.

Toinen tärkeä asia ja lausuma on myöskin se, että yksityisille henkilöstöpalveluyrityksille annetaan tässä toimintaedellytyksiä, jotka täytyy vielä vahvistaa. Siihen liittyy erilaisia tiedonsaantioikeuksia, joihin perustuslakivaliokuntakin otti kantaa. Mutta tässä on kuitenkin hyvä ymmärtää se, että yksityisillä henkilöstöpalveluyrityksillä on keskeinen rooli julkisen työvoiman välityksen tukena ja se palvelee samaa tarkoitusta eli sitä, että ihmiset pääsisivät töihin. Oli hyvä, että myös tämä lausuma tähän liitettiin. Uudistuksessa varmaan tulee käytännön toteutuksessa olemaan moniakin haasteita, mutta pidän kuitenkin suuntaa nyt oikeana, kun vastuu annetaan Tanskan mallinkin idean pohjaisesti kunnille tässä työllisyyden hoidossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sjöblom, olkaa hyvä.

19.00 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Käsillä on valtava hallinnollinen uudistus, varmasti toiseksi suurin heti sote-uudistuksen jälkeen. Tämän uudistuksen on arvioitu lisäävän työllisyyttä noin 7 000–10 000 työllisellä, ja sikäli tämä uudistus on kannatettava, mutta kuitenkin tähän liittyy myös huolia ja epävarmuustekijöitä.

Kuten valiokuntamme totesi, työvoimapalveluiden saatavuus tulee turvata kaikille yhdenvertaisesti asuinpaikasta riippumatta. Kenenkään palvelut eivät saa heiketä, ja lähipalvelut täytyy turvata.

Myös heillä, joilla ei ole mahdollisuutta hyödyntää digitaalisia palveluita, tai heillä, jotka hyötyvät enemmän lähipalveluista kuin digipalveluista, pitää olla siihen mahdollisuus.

Myöskään uudet työllisyysalueet eivät saa muodostua keinotekoisiksi tai esteeksi työvoiman luonnolliselle liikkuvuudelle. Mahdollisuus yhteistyöhön eri työllisyysalueiden välillä tulee varmistaa ja sujuva liikkuvuus turvata. Osa työnantajista hakee työntekijöitä globaalisti, joten myöskään globaalia työnhakua ei saa hankaloittaa.

Huoli on myös, että jatkossa uudistus tulee vaikuttamaan yksityisiltä palveluntuottajilta hankittaviin ostopalveluihin, ja valiokuntamme piti kuitenkin tärkeänä, että yksityisiä palveluita voidaan hankkia jatkossakin tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

19.02 **Sakari Puisto ps:** Arvoisa puhemies! Tässä on kyseessä todellakin merkittävä uudistus, jossa siirretään julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuuta työ- ja elinkeinotoimistolta kunnille tai työllisyysalueille. Ajattelen, että suhteessa siihen, kuinka merkittävä uudistus tämä on, se on julkisuudessa herättänyt ehkä verrattain vähän keskustelua.

Edustaja Jukka Mäkynen hyvin kävi läpi tätä esitystä meidän perussuomalaisten kannalta ja nosti esiin muun muassa sitä, että on tärkeätä, että palvelut sovitetaan nimenomaan yksilöllisiin tarpeisiin.

Tässä taustalla on työllisyyden kuntakokeilut, mitä ollaan tehty tällä kaudella ja aikaisemminkin. Siinähan käsittääkseni alkuperäisenä ideana oli se, että palvelut nimenomaan siirretään kunnille, ja nyt tässä haetaan tällaista uutta työllisyysalueen konseptia.

Itse olen tätä kahdessa eri valiokunnassa käsitellyt. Perustuslain näkökulmasta keskeinen on 121 § eli kunnallinen itsehallinto ja kuntien tosiasialliset edellytykset suoriutua velvollisuuksistaan, kun taas talousvaliokunnassa me tarkasteltiin tätä enemmän näiden vaikutusten kannalta, taloudellisten aspektien kannalta, ja siellä me nähtiin riski esimerkiksi siitä, että uudistus voi synnyttää epätarkoituksenmukaisesti toimivia ja tehottomia hallintorakenteita ilman, että välttämättä saavutetaan niitä positiivisia vaikutuksia siinä laajuudessa kuin on lähdetty niitä hakemaan. Tässä kyllä näen, että kun on tällainen lakisäätöinen yhteistoiminta, mikä muodostaa nämä työllisyysalueet, mikä perustuu siis yli 20 000:n henkilön työvoimaan, niin siinä on rahoituksen ja kustannusten ja tämän järjestämisen vastuun osalta kyllä kysymyksiä ilman muuta.

Sitten joitakin muita näkökohtia:

Tosiaankin yksi asia on se, että kun TE-palvelut tulevat kunnille, työllistämispalvelut, mutta sitten hyvinvointialueelle taas on siirtynyt tämä kuntouttava työtoiminta, niin miten tämä järjestetään sillä tavalla, että se toimii. Mikäli ymmärsin oikein työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtajan, edustaja Pekosen puheenvuorosta, niin juuri tähän liittyi se lausuma — joo, kyllä — että se vuonna 26 oli tarkoitus ottaa. Tämä on minun mielestäni ihan todella tärkeä asia, ja tämä on auki tosiasiallisesti. Tähän pitäisi kiinnittää huomiota nyt erityisesti.

Jos ajattelee taas, että kuntia on erilaisia, ja jos ajattelee suuria kaupunkeja, esimerkiksi kuutta suurinta kaupunkia, niin siinä taas mieleen tulee sekin näkökohta, onko niiden omaa toimintakenttää otettu huomioon tarpeeksi. Kun puhutaan varsinkin suurista kaupungeista, niin siinähan on tämmöisiä elinkeinostrategisia näkökulmia jo, eli pitäisikö hakea kuitenkin sitä vielä vahvempaa kumppanuutta näiden tahojen kanssa, jossa esimerkiksi otettaisiin huomioon vaikka ihan tutkimus-, kehitys ja innovaatiotoimintoja tähän malliin.

Sitten vielä edustaja Mäkynen hyvin nosti esiin sitä, että tämä siirtymäaika nähdään liian lyhyenä. Jos ajatellaan tätä Tanskan mallia, mitä ollaan käytetty tässäkin semmoisena ajatuksena selvästi takana, niin Tanskan mallia on rakennettu hyvin pitkän aikaa, sitä on rakennettu oikeastaan jo vuosikymmeniä ja sillä tavalla, että ne kaikki palaset ikään kuin sopivat siihen yhteen. Heillä on tämmöinen flexicurity-ajattelu, eli on sellainen perusturva siellä mutta sitten joustavuutta, siinä sosiaaliturvassa on vastikkeellisuutta. Mutta koko idea on se, että jos — ja itse asiassa kun — ihmiset vaihtavat työpaikkaa, niin se uudelleen-työllistäminen tapahtuu hyvin nopeasti, ja työvoimapalveluiden resurssit on myös mitoitettu jo pitkän aikaa aivan toiselle tasolle. Tässä myös tämä resursointi on tärkeä tosiasiallisesti, jotta tämä malli toimisi, ja tästä me ollaan hyvin huolissamme myös. — Jatkan seuraavassa puheenvuorossa. [Puhemies: Vielä on seitsemään minuuttiin asti aikaa puhua.] — No niin, jatketaan sitten, selvä.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Käydään vielä ylipäätänsä tätä työllisyysnäkökulmaa. Eli myös on ihan hyvä katsoa ylipäätänsä tätä, miten työllisyys määritelläänkin, ihan seuraavaa kauttakkin ajatellen. Eilen oli täällä salissa tarkastelussa Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus, mikä käsittelee finanssipolitiikan valvontaa ja tarkastusta vaalikaudelle. Tässä oli itse asiassa aika voimakkaitakin sanomia, eli heiltä oli kokonainen kappale julkisen talouden kestäväyydestä ja vaalikauden työllisyystoimista, ja ne väliotsikot kuuluvat muun muassa seuraavasti: "Julkisen talouden velkakestävyyttä on tarpeen vahvistaa" ja "Inhimillisen pääoman heikko kehityskuva nakertaa Suomen pitkän aikavälin kasvun ja julkisen talouden kestävyysnäkökymiä". Sitten on vielä kolmas kappale ja kolmas kohta "Vaalikauden työllisyystoimet ovat kaukana tavoitteista". Tämä oli mielestäni aika suoraa tekstiä, mitä tässä otettiin esille. Siellä todettiin muun muassa seuraavaa: "Suhteessa kestävyysvajeen peruslaskelmaan vaalikauden työllisyystoimien julkista taloutta vahvistavat vaikutukset jäävät kauaksi tavoitteesta." Ja vielä erikseen: "Työllisyystoimien ennakoituja vaikutuksia on käsitelty epäjohtomukaisesti hallituksen ja ministeriön julkaisuissa. Niissä on muun muassa rinnastettu työllisyyspotentiaalia kuvaavia arvioita ja varsinaisia vaikutusarvioita. Epäjohtomukaisien esittämistapojen takia toimenpiteiden vaikutusten summasta ja jopa tavoitteiden saavuttamisesta on esillä toisistaan poikkeavia arvioita." Tämä kaikki minun mielestäni on tärkeä ottaa huomioon silloin, kun puhutaan työllisyystavoitteesta, koska pelkkä työllisyysaste prosenttiyksikkölukuna ei kerro kaikkea, vaan meidän myös pitää tarkastella sitä laatua, ja toivon, että myös erilaiset kriteeristöt ja mittarit laitetaan kuntoon. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

19.09 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä työvoimapalvelujen siirto valtiolta kunnille on ollut esillä jo kymmenisen vuotta — taisi olla työministeri Lauri Ihalaisen ajatus. Sitten sillä vaalikaudella päätettiin ymmärtääkseni nämä kuntakokeilut, ja niitä on sitten viety eteenpäin näinä vuosina. Väliraporttina muistelen, että tuli erityisesti Tampereelta tietoa, että kuntakokeilujen kautta on saatu hyviä tuloksia, ja niin sitten itse asiassa koko poliittinen kenttä, puolueet laidasta laitaan, innostui siihen, että siirretäänpä nyt sitten nämä työvoimapalvelut kaiken kaikkiaan kunnille. Ja niin sitä lähdettiin valmistelevaan, ja nyt olemme tässä tilanteessa, että näinä valtiopäivien viimeisinä hetkinä ollaan sitten käsittelemässä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön pohjalta tätä uudistusta.

Tässä on mielenkiintoinen muutos tapahtunut sen kymmenen vuoden alun jälkeen ja vuosien mittaan. Nimittäin sosiaali- ja terveystoimien palvelut siirrettiin tämän vuoden alusta kunnilta hyvinvointialueille eli maakuntatasoisille alueille, ja nyt työvoimapalvelut ollaan siirtämässä valtiolta kuntatasolle. Tätä perusteltiin ainakin aluksi pitkään sillä, että tällä uudistuksella, mikä nyt meillä on käsitteilyssä, tuodaan työvoimapalvelut lähelle kuntien ylläpitämiä sosiaali- ja terveys- sekä koulutuspalveluja. Ja nyt nämä sosiaali- ja terveystoimien palvelut siirtyvätkin alta pois ja ollaan aika mielenkiintoisessa tilanteessa. Tämä uudistus ei nyt oikeastaan selkeytä sitä puolta, että saataisiin sosiaali- ja terveystoimien palvelut ja työvoimapalvelut saman katon ja toimiston alle tai, sanotaan, ainakin saman toimijan alle. Se on mielenkiintoista, miten nyt tässä tämä yhteys kuntatasoisten työvoimapalvelujen ja hyvinvointialuetasoisten sosiaali- ja terveystoimien palvelujen välillä alkaa toteutua.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Sitten toinen ongelma, jonka tuossa edustaja Satonenkin mainitsi, on tämä vähintään 20 000 työvoiman raja. Se johtaa siihen, että vain osa kunnista pystyy itsenäisesti toteuttamaan eli hoitamaan nämä työvoimapalvelut ja valtaosa kunnista lukumääräisesti joutuu tekemään yhteistyötä jollakin mallilla, joko kuntayhtymänä tai sitten sopimus pohjalta. No, yhden tällaisen, vaikkakin merkittävän ja sinänsä ison ja tärkeän, toiminnan osalta kuntayhtymän perustaminen on kyllä turhan raskas ja monimutkainen ja irrottaa varsin vahvasti nämä palvelutoiminnot kunnasta. Kuntayhtymät elävät aina omaa elämäänsä, aika tavalla irti siitä demokraattisesta valvonnasta, joka peruskunnassa sentään toimii vaalien ja vastuun kautta. Tämä on iso ongelma. Jos ajattelen omaa maakuntaa, Keski-Suomea, meillä vain Jyväskylän kaupunki pystyy tuon 20 000 työvoimamäärän täyttämään ja täyttää. Kaikki muut kunnat joutuvat tällä mallilla yhteistyöhön, ja jos Jyväskylä on yksin, niin muut 21 kuntaa joutuvat jakautumaan kahteen alueeseen, joissa on noin kymmenen kuntaa kummassakin. Mikä on sitten sen yksittäisen kunnan asema siinä yhteistyössä? Se on laskujen maksaja ja ehkä rahan välittäjä, valtionosuuksien kautta tulevan rahan välittäjä sinne palveluille, jotka se isäntäkunta sitten käytännössä järjestää. Ihan tarkkaan en ole selvittänyt, mikä se käytännön menettely tässä sitten tulisi olemaan. Mutta tämä malli kyllä johtaa siihen, että on aika epätarkkaa tai jopa harhaanjohtavaa puhua kuntapohjaisesta työvoimapalvelujärjestelmästä. Se on jotakin muuta tällä mallilla.

Arvoisa puhemies! Sitten nämä kustannukset: No, ensin voi todeta, että tässä siis siirretään valtiolta kuntiin työllisyyttä ja elinvoimaa edistävät palvelut, kuten työväilytys, palkkatuki ja työvoimakoulutukset, ja TE-toimistoista ja ely-keskuksista siirtyy kuntiin noin 4 000 työntekijää, eli tämä on todella aika merkittävä hallinnollinen muutos.

Mutta se, mikä tässä nyt on sitten selkeästi ongelmallisinta, on tämä rahoitusmallin vaikutus siltä osin, että esimerkiksi Keski-Suomi, Itä-Suomi — ja se, minkä puheenjohtaja mainitsi, oliko se Kainuu — menettävät reippaasti rahoitusta nykytasoon verrattuna. Miten keskusta on voinut hyväksyä tämän mallin, että rangaistaan niitä, joissa elinolosuhteet, palkkatasot, tulotaso, kehitysnäkymät, kuntatalous ja työttömyyden taso ovat kaikkein hankalimmassa mallissa? Tämä on se tekijä, jonka takia yhdyin perussuomalaisen valio-kuntaryhmän hylkäysesitykseen. Mielestäni tämä ei näitä perusasioita täytä, ei tätä kuntapohjaisuutta, ei välttämättä tuo sellaista dynamiikkaa, jolla saataisiin näihin palveluihin sitä jämäkkyyttä, mitä tarvitaan, jotta työttömät saadaan avoimiin työpaikkoihin. Meillä on valtava määrä työttömiä ja merkittävä määrä avoimia työpaikkoja — ne eivät koh-
taa. Tämä uudistus ei sitä paranna.

Ja toinen on sitten, herra puhemies, juuri tämä rahoituksen kohdentumisen heikkous. Tässä on sitten myös [Puhemies koputtaa] tämä kulukorvauskysymys työttömyysturvasta ja kuntien osuuksista, joissa on myös ongelmia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

19.16 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Ensiksi haluan kiittää hyvistä puheenvuoroista, mitä edustajat ovat käyttäneet tämän asian käsittelyn yhteydessä. Kuten todettu, niin tämä on valtava uudistus ja yksi suuremmista, mitä tällä vaalikaudella on tehty.

Muutama huomio edustaja Kankaanniemen puheenvuoroon. Totean, että tähän 20 000:n rajanhan on päädytty siitä syystä, että se ikään kuin vastaa samaa kokoluokkaa kuin pienemmät täyden palvelun TE-toimistot tässä nykyjärjestelmässä. Sen on katsottu olevan kuitenkin kokoluokaltaan sellainen, että siellä voidaan näitä palveluita hyvin toteuttaa.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Mitä tulee sitten tuohon rahoitukseen, mistä edustaja Kankaanniemi myös oli huolissaan: Kyllä, myös valiokunta kiinnitti tähän huomiota omassa mietinnössään. Yhdyimme hallintovaliokunnan ja talousvaliokunnan huoleen tämän rahoitusmallin alueellisesta yhdenvertaisuudesta. Pidämme tärkeänä sitä, että rahoituksen kriteerien toimivuutta ja myöskin sitä rahoituksen kohdentumista seurataan tarkoin.

Täytyy myös todeta, että olen ihan täysin samaa mieltä tässä edustaja Mäkysen kanssa siitä, että meidän on todellakin tunnistettava erilaiset työttömät ja erilaisissa tilanteissa olevat työttömät, ja kyllä: työllisyyttä pitää hoitaa entistä paremmin yksilöllisillä ja räätälöidymillä työvoimapalveluilla kuin mitä karensseilla ja sanktioilla voidaan hoitaa. Mutta minä haluan uskoa siihen, että tämä uudistus voi nyt tarjota myöskin niitä yksilöllisiä palveluja ja myöskin semmoista paikallista tuntemusta alueen tarpeista. Ja todellakin meidän pitää seurata lähipalveluiden saatavuutta työllisyysalueilla.

Vielä totean tähän loppuun, että uudistuksen toteutuminen vaatii riittävät resurssit ja työntekijöille tukea myöskin tämän muutoksen tueksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Multala, olkaa hyvä.

19.19 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Kyseessä on tosiaan työvoima- ja yrityspalvelujen uudistus, joka on iso hallinnollinen uudistus, mutta sen sijaan, että se tulisi ikään kuin yhtäkkiä ja yllättäen, niin tähän on valmisteltu kyllä vuosikausia, ja moni kunta, tai ainakin oma kotikuntani Vantaa, on tehnyt sitä myös yhteistyössä Keravan kanssa, jonka kanssa olemme myös samaa hyvinvointialuetta. Eli siinä mielessä, kun täällä oltiin huolissaan siitä, että tätä ei olisi ainakaan joka paikassa huomioitu, niin jossakin se ainakin on, koska tämä kuntien työllisyyskokeilu tosiaan lähti jo joitakin vuosia sitten liikkeelle ja nyt sitä muutosta on ikään kuin viety sitten pidemmälle jo, joten tämän lain säätäminen nyt sitten ikään kuin sinetöi sitä tilannetta ja myös lain mukaan siirtää järjestämisvastuuta kunnille ja näille yhteistoiminta-alueille.

Arvoisa puhemies! Meillä on pitkäaikaistyöttömien hoidosta tässä maassa joitakin äärimmäisen hyviä malleja olemassa. Tiedetään, että tällä hetkelläkin työkyvyttömyyden yleisin syy, jo nykyäänkin, on mielenterveyden haasteet, ja täällä Uudellamaalla HUSin, Helsingin yliopiston keskussairaalan piirissä on tällainen hanke, joka on IPC-hanke, jossa mielenterveyden haasteista potilaina olevat, hoidossa olevat, voivat saada tällaista räätälöidyn työllisyyspalvelua, ja tälle hankkeelle on nyt rahoitus käsittääkseni tämän kevätkauden loppuun asti. Tämä laki ei sinällään muuta millään tavalla tällaisen palvelun järjestämistä, mutta halusin vain nostaa tämän esiin hyvänä esimerkkinä siitä, että tämän hankkeen puitteissa on saavutettu moninkertaiset työllistymistulokset siihen nähden, mitä normaalisti pitkäaikaistyöttömillä saavutetaan, ja se on esimerkki siitä, että kun pystytään räätälöimään niitä palveluita niille henkilöille vahvemmin, jotka sitä apua erityisen paljon tarvitsevat, ja nimenomaisesti monialaisesti niin, että siellä ei ole vain ikään kuin tällainen työvalmentaja tai työhön ohjaaja, vaan siellä on monialaisia palveluita ja tukitoimia, niin silloin se työllistyminenkin on helpompaa ja mahdollista.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä nostaa hyvänä huomiona tähän nämä nuoret, jotka tässä mietinnössä oli huomioitu sillä tavoin, että kun nuorille on nyt ollut tätä Ohjaamo-toimintaa, jonka idea on siis ollut se, että se on ikään kuin yhden luokun paikka, josta saa apua vähän kaikenlaisiin haasteisiin, tai ei välttämättä edes haasteisiin, mutta ylipäätään neuvoja, ja nyt toivottavasti tämän mietinnön mukaisesti edetään niin, että tämä Ohjaamo-toi-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

minta voi jatkossakin olla osa näitä työllisyyspalveluja, erityisesti nuorilla olla se paikka, mistä sitten saadaan sitä monialaista työllistymistä edistävää toimintaa ja muuta apua ja tukea, oli se sitten hyvinvointialueen puolella tai kunnan palveluiden puolelta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

19.22 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys työvoimapalvelulainsäädännön uudistamiseksi on sinänsä tietysti tämän ajan lapsi, mutta siinä, mitä edustaja Kankaanniemi omassa puheenvuorossaan äsken, hetken aikaa sitten todisti kuntien vaikeasta tilanteesta, on vinha perä. Nythän ongelma on siinä, että kun työvoimapalveluista saatava valtionosuus määräytyy tässä hallituksen esityksessä niin, että laajan työttömyyden painoarvo rahoituksen jaossa on 47 prosenttia, kunnan työikäisten määrän painoarvo samoin 47 prosenttia ja sitten kunnan vieraskielisten määrän painoarvo 6 prosenttia, ja esimerkiksi Pohjois-Karjalan kannalta katsottuna — meidän maakunnassamme on työttömyyttä valitettavasti ihan liikaa — jotta rahoitus olisi oikein jaettu, niin pitäisi laajan työttömyyden painoarvon olla rahoituksen jakamisessa 67 prosenttia, työikäisten määrän perustana 27 prosenttia ja tuo 6 prosenttia vieraskielisten määrä. Eliikkä näissä laskentaperusteissa on selvä kieroutuma. Totta kai ne kunnat, missä on vähän työttömyyttä, hyötyvät, koska saman laskentatavan mukaan rahat tulevat kuntiin, tai niille palvelualueille, per capita ne tulevat, ja sitten ne kunnat, missä on vähän työttömiä, saavat tavallaan ekstraa. Ja niissä kunnissa, joissa on paljon työttömyyttä ja jotka siten joutuvat maksamaan työmarkkinatuen kuntaosuuksia, tämän lakiesityksen myötä tämän velvollisuuden määrä kasvaa. Eliikkä se on ihan varmaa, että kunnilta poistuva rahamäärä työttömille meneviin rahoihin varmasti kasvaa.

Keskustelin meidän kunnanjohtajamme kanssa tästä nyt viime maanantaina syvän keskustelun, miten tässä käy, kun Ilomantsin kunnan menot tälle sektorille ovat jo nyt noin 400 000 euroa ja kun tämä tulee, niin se johtaa siihen, että rahoituksen määrä kasvaa ja tämä on sitten se pienten kuntien tappopöytä. Eivät ne selviä näistä rahoituksista mitenkään, eivät pysty... [Sari Multalan välihuuto] — Kaikki me tiedämme ja edustaja Multala viisaana, osaavana ja taitavana kansanedustajana tietää vallan hyvin sen, että kun kunta menee kriisikuntalistalle, niin se ei pitkään siellä listalla ole, kun sen kunnan tarina on loppu. Se on hyvin herkkä asia. Siinä ei sen jälkeen mikään auta, kun valtiovarainministeriön mustapukuiset virkamiehet saapuvat laukkuineen kuntaan — se neuvottelu on lyhyt, ja siinä on vain yksi päätös, ja me molemmat tiedämme sen, mikä se päätös on.

Mutta perustuslakivaliokunta, arvoisa puhemies, teki kuitenkin omassa lausunnossaan — lausunnon kohta 13 — ponnen: ”Perustuslakivaliokunta painottaa tarvetta seurata tarkasti ehdotettujen muutosten vaikutuksia rahoitusperiaatteen toteutumiseen käytännössä ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Vaikutuksia on tarkasteltava myös yksittäisten kuntien osalta. Tarvittaessa valtioneuvoston on ryhdyttävä toimenpiteisiin myös lainsäädännön muuttamiseksi.” Eliikkä täällä on perustuslakivaliokunta antanut omassa lausunnossaan selvän ponnen siihen, että näin tulee toimia, koska me nähtiin jo perustuslakivaliokunnan kokouksessa, kun tästä keskusteltiin pitkään, että tämä vaara on olemassa, ja sitten kun se vaara toteutuu, jos siihen ei sitten reagoida korkean työttömyyden kunnissa, niin se tarkoittaa ylivoimaisia taloudellisia vaikeuksia. Sitten se kunta on siinä tilanteessa, että se on hyvin äkkiä entinen kunta, ja sitten yhä vaikeammaksi menee niiden ihmisten oikeuksien puolustaminen, koska kunnallinen itsehallinto on — arvoisat edustajakollegat, te tiedätte

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

paremmin kuin minä — koko sen seutukunnan ihmisten henki ja elämä, ainoa puolestapuhuja sillä seudulla, joka puolustaa niiden ihmisten oikeuksia. Se oikeus kun menetetään, niin sittenpä he ovat tuulijolla sen suhteen. Onhan se jotakin kuntaa senkin jälkeen, kun kunta liitetään valtiovarainministeriön toimenpiteellä johonkin muuhun kuntaan — se täydentää alueellaan jonkun muun kunnan pinta-alaa — mutta ne ihmiset joutuvat sen jälkeen aivan heitteille.

Toivon, arvoisat kollegat, että tämä asia otetaan vakavasti, koska se rahamäärä, mikä työttömyyden hoitoon kuluu, ja nämä velvoitteet vielä tämän uuden lakiesityksen myötä kasvavat. Tähän pitää kiinnittää vakavaa huomiota, koska tämän jälkeen, kun nyt on vaarassa, että työttömyys kasvaa, pahoin pelkään, että se nimenomaan kärjistyy näillä alueilla, missä työttömyyttä on jo ennestään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Huttunen, olkaa hyvä.

19.26 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Kannan kyllä tästä laista nyt vähän samaa huolta kuin edustaja Hoskonen. Itse olin hallintovaliokunnassa käsittelemässä tätä asiaa, ja hallintovaliokuntahan tietysti on se kuntavaliokunta, minkä tehtävä on ajatella asioita kuntatalouden kannalta ja ennen kaikkea kuntalaisten palvelujen kannalta. Kuntahan on se yksikkö, missä katsotaan, että palvelut saadaan tuotettua veroeuroilla kuntalaisille, ja siinä taas, että saadaan tasa-arvoiset palvelut tuotettua kaikkialla Suomessa, sitten on tässä talossa, eduskunnassa, tosi suuri vastuu, että näin tapahtuu. Me kannettiin hallintovaliokunnassa huolta monestakin eri asiasta, mutta juuri tämä äskeinen asia, mihin edustaja Hoskonen viittasi, on se, että tämä lakihan kohtelee hyvin suuria kuntia eli käytännössä yli 100 000 asukkaan kaupunkeja, mutta sitten pienemmissä kunnissa asia onkin toisin, ja suurin muutoshan on noissa 2 000—5 000 asukkaan kunnissa. Valitettavasti juuri Itä- ja Pohjois-Suomen kunnissa tämä isku on kaikista kovin tämän lain osalta.

Hallintovaliokunnassa ymmärsimme myös, että saattaa olla, että meidän ääntä ei kuulla siellä mietintövaliokunnassa, mutta tältä osin sitten toivomme, että jos tämä laki tulee tällaisenaan voimaan, niin vähintään on, että tämän siirtymäajan pituus olisi pitempi kuin mitä se tässä alkuperäisessä lakiesityksessä oli. Kannamme huolta myös siitä, että kun kunnissa on monia suuria uudistuksia yhtä aikaa nyt kun nämä sote-alueet aloittivat, niin kunnat ovat joka tapauksessa uuden äärellä ja joutuvat miettimään sitä uutta roolia, ja nyt kun siihen tulee päälle vielä TE-uudistus, niin miten näille kunnille sitten siinä tapauksessa käy.

Nythan varmastikin on tulossa jonkinasteinen valtiosuusuudistus joka tapauksessa, ja itse olen kovin huolissani siitä, että kun katsoin nyt näitä virkamieslausuntoja tulevan hallituskauden ajalle, niin siellä oltiin jo mietitty sellaista, että tulevan hallituksen aikana tulisi tarkastella kuntien määrää. Toivottavasti asia ei tule menemään niin, että niin soten kuin tämän TE-uudistuksen tiimoilta sitten valtiosuudet tehdäänkin niin, että lähdetään sitten jonkinasteisiin kuntaliitoksiin. Itse en missään nimessä kannata kuntaliitoksia, mitkä tulevat täältä ylhäältä päin asetettuina. Totta kai, jos kunnat tahtovat itse tehdä sellaisia vapaaehtoisesti, niin asia on eri. Mutta toivoisin, että näissä eri lakiehdotuksissa ja lakiuudistuksissa kohdeltaisiin kuntia niin, että ne kunnat voisivat edelleen säilyä elinvoimaisina. Itse uskon, että se kunta on ihmisten koti ja se on elinvoiman kehto, ja vahvat, pienetkin itsenäiset kunnat ovat tämän maan kannalta erittäin tärkeitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

19.29 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä ottaa nyt kantaa tähän kuntien rahoitusasemaan, josta kaksi edellistä puheenvuoroa ovat olleet: Se on varmaan totta, että on tarvetta seurata, miten tämä rahoitus kohdistuu jatkossa, ja mahdollisesti tehdä tarkennuksiakin, mutta minulla on tässä edessäni Pirkanmaan ihan tuoreet työllisyysluvut tämän päivän Aamulehdestä. Puheet siitä, että pienissä kunnissa on korkea työttömyys ja isoissa matala, eivät nyt ainakaan Pirkanmaalla pidä paikkaansa, koska Pirkanmaalla toiseksi korkein työttömyys on Tampereella, 10,2, ja alhaisimmat työttömyysprosentit ovat Vesilähti ja Punkalaidun, jotka ovat hyvin pieniä kuntia, joissa on viiden prosentin työttömyys. Esimerkiksi omassa kotikunnassani Sastamalassa on seitsemän prosenttia, vaikka se on hyvin tyypillinen seutukaupunki, ja Punkalaidun viidellä prosentilla on aivan tyypillistä maaseutua. Mutta siellä on ollut tämä kuntakokeilu pitkään, siellä on tehty hyvää työtä työllisyshoidon eteen, ja siellä on saatu matalaksi työttömyysprosentti nimenomaan niillä yksilöllisillä palveluilla, joita tässä on eri puheenvuoroissa jo korostettu. Eli en näe kyllä tätä asiaa lainkaan niin mustavalkoisena. Mutta se on tärkeää, jota sanoin tuossa aikaisemmasakin puheenvuorossa, että vaikeimmin työllistyvien palvelut jatkossakin säilyvät lähipalveluina, koska jos ne etääntyvät pelkästään maakuntakeskukseen, sitten ollaan lähellä sitä tietä, mitä täällä Hoskonen ja Huttunen ovat omissa puheenvuoroissaan todenneet.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä toisesta asiasta hieman: Edustaja Kankaanniemi käytti siitä kyllä erinomaisen puheenvuoron, että onhan tämä kieltämättä vähän sellainen järjestelmä, että tässä on vähän niin kuin ikiliikkuja keksitty. Kun aikaisemmin oli tosiaan se ongelma, että sote-palvelut olivat kunnassa ja työllisyyspalvelut maakunnassa, niin nyt ne ovat menneet juuri päinvastoin. Aina siinä on ollut se ongelma, että kun siinä on eri organisaatio, se rajapinta tulee sieltä vastaan, ja jälleen kerran se koskee eniten niitä vaikeassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä, koska he ovat useasti näiden molempien palveluiden käyttäjiä. Siinä mielessä tässä on kyllä todella tärkeää, että tähän ei mitään merkittävää raja-aitaa synny palveluiden välille, ja tämä on yksi asia, jota on myös tarpeen seurata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

19.32 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistus tosiaan vei kunnilta merkittävät tehtävät — noin puolet, jopa yli, tehtävistä ja rahoituksesta — hyvinvointialueille. No, pienissä kunnissa nämä oli aika pitkälti järjestetty kuntayhteistyönä, mutta kuitenkin sosiaalipuoli oli useimmiten peruskunnalla. Se merkitsi sitä, että näiden kuntien tehtäväkenttä pieneni merkittävästi. Nyt kun mennään tällä tavalla näissä TE-palveluissa ja muodostetaan näitä isoja alueita niitten pienten kuntien puolesta hoitamaan näitä, niin eivät ne kunnat mitään elinvoimaa tästä suoranaisesti saa. Se kasautuu sinne seutukeskukseen, ja sieltä sitten hoidetaan jollakin lailla sinne pienempiin kuntiin, ja tämä luo painetta kyllä siihen, että kuntaliitoksiin ajaudutaan.

Tässä uudistuksessa on todella mielenkiintoinen yksi kohta. Se on se, että TE-uudistuksessa valtion budjetti vuodelle 2024 tulee määrittämään kunnille siirtyvän rahoituksen määrän. Eli ensi vuoden budjetin, valtion budjetin, tekee uusi hallitus, ja jos se merkitsee tälle momentille vähemmän rahaa tässä kurjassa talouden tilanteessa, niin se jää sitten pysyväksi — näitä ei ole mitenkään sidottu mihinkään, jää pysyväksi — ja silloin ne kunnat, joissa on iso työttömyys ja heikko talous, ajautuvat varmasti selvitystilaan ja tulee kunta-liitokset. Ja jos esimerkiksi meillä tulee sosiaalidemokraattien ja kokoomuksen kylmä hal-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

litus, niin se voi käyttää tätä vääntöä, jonka nykyinen hallitus antaa tässä uudistuksessa käytettäväksi, ja sille ette enää sitten muuta voi kuin vastustaa, mutta siinä menee sitten kunnat. Onko se sitten hyvä vai huono, jos meillä kuntamäärä puolittuu taikka menee alle sataan, sitä voi tietysti jokainen miettiä erikseen.

Arvoisa puhemies! Sitten täällä on nämä kasvavat etuuskulut, eli ansiopäivärahan peruspäiväraha ja sitten työmarkkinatuki. Nythän meillä on ollut tämä kuntasakkomaksu, peruspäivärahan kuntaosuus, ei kun työttömyys... — no kuitenkin se sakkomaksu, tiedätte kaikki. Nyt se ongelma tietysti tietyllä tavalla poistuu, koska tämä korvaa sen ja siihen on luvattu indeksitarkistukset, jolloin se pysyy mukana, ja se on tietysti kuntien kannalta tärkeää. Mutta kyllä tässä uudistuksessa on nyt semmoisia hautoja, joihin voivat kyllä kunnat pudota, ja nähdään, että homma ei olekaan ihan niin kuin on ajateltu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kinnunen Jari, olkaa hyvä.

19.35 **Jari Kinnunen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen hyvin viittasi siihen keskusteluun, mitä perustuslakivaliokunnassa käytiin. Kun tästä rahoitusperiaatteesta puhuttiin, niin muistanette varmaan, kun kysyin ministeriön edustajalta suoraan, onko tässä tarkoitus ajaa kuntia alas, ja se vastaus oli aika mielenkiintoinen. Se oli vähän niin kuin tuolta ministeriäitiöstä — ei vastattu siihen, mitä kysyin, vaan vastattiin, että niin, kyllähän tässä kunnat saattavat eriytyä, mikä nyt sitten tarkoittaa mitä tahansa, mutta minulle se tarkoitti sitä, että hän ei halunnut vastata suoraan kysymykseen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 207/2022 vp sisältyvien 1.-23. ja 25.-47. lakiehdotusten sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhti valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 207/2022 vp sisältyvän 24. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 186/2022 vp

Lakialoite LA 10, 35/2021 vp, 39/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 32/2019 vp, 80, 109, 112, 118/2020 vp, 23/2021 vp, 90, 117/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Keskustelu

19.38 **Anne Kalmari kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen iloinen ja ylpeä siitä, että eläinten hyvinvointilaki on vihdoinkin saatu maaliin. Se on saatu maaliin yksimielisenä itse mietinnön osalta. Lausumista sitten meillä on vastalause.

Tämän lain tarkoitus on se, että koska eläinsuojelulaki on vanhentunut, haluamme muuttaa tämän lain kokonaisvaltaisemmin eläinten hyvinvointia edistäväksi eläinten hyvinvointilaksi. Siinä otetaan paremmin huomioon eläinten keskeiset käyttäytymistarpeet. Lain tarkoituksena on myös eläinten kunnioituksen lisääminen, missä taustalla on ajatus eläinten itseisarvosta.

Eläinten pidosta: Uuden lain mukaan tuotantoeläimenä taikka seura- ja harrastuseläimenä voidaan pitää vain sellaisia eläimiä, joiden hoito ja pito on mahdollista järjestää lain vaatimusten mukaisesti. Lain liitteessä on luettelo eläimistä, joita voidaan pitää tuotantoeläiminä tai sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä, eli niin sanottu positiivilista. Listaust perustuu Suomessa tällä hetkellä tuotantoeläiminä pidettäviin lajeihin, ja valiokunta katsoi, että pitää seurata vesipuhvelimaidontuotantoasiaa, miten sen tulevaisuus sitten on.

Eläimille tehtävät toimenpiteet ja käsittelyssä käytettävät välineet: Eläimille tehtävien kivulioiden toimenpiteiden yhteydessä tulee jatkossa käyttää kivunlievitystä. Eläimelle saa tehdä leikkauksen tai muun kipua aiheuttavan toimenpiteen vain, jos se on tarpeen eläinlääkärin hoitoon ja eläinten hyvinvointin turvaamiseksi. Sekä tarpeellisista että kielletyistä toimenpiteistä voidaan säätää tarkemmin asetuksella. Eläimen hoidossa ja käsittelyssä käytettävillä välineillä asetettavista vaatimuksista ja välineiden turvallisuudesta säädettiin aiempaa tarkemmin. Laissa kielletään tarpeetonta kipua aiheuttavien välineiden, esim. sähkö- ja piikkipantojen, markkinointi, valmistus, maahantuonti, luovutus, käyttö ja hallussapito.

Eläinten hoidosta, ruokinnasta ja juotosta: Nisäkkäiden ja lintujen pysyvissä pitopaikoissa on oltava jatkuvasti vettä eläimen saatavilla. Tästä on mahdollista poiketa esimerkiksi sääolosuhteiden vuoksi, mutta tällöin vettä on tarjottava eläimille riittävän usein.

Eläinjalostuksesta: Sitä koskevaa säätelyä tarkennetaan ja selkeytetään nykyisestä. Koirien ja kissojen jalostuksen valvontaa tehostetaan säätämällä eläinlääkäreille ilmoitusvelvollisuus sellaisista perinnöllisistä sairauksista ja vioista, joista aiheutuu rajoituksia eläimen jalostuskäyttöön.

Kotieläintuotannon toimintaedellytysten turvaamisesta: Tuotannon eettisyys ja eläinten hyvinvointi ovat merkittäviä kotieläintuotannon vastuullisuustekijöitä myös kuluttajien näkemyksen mukaan. Kansainvälisessä kilpailussa tuottajat eivät kuitenkaan voi itse vaikuttaa hintoihin. Siksi tuotantoeläinten hyvinvointia koskevat parannukset on tärkeää toteuttaa siten pitkäjänteisesti, etteivät ne johda elintarvikkeiden tuonnin kasvuun maista, joissa eläinten hyvinvointi on alhaisemmalla tasolla, eli ei tapahdu niin sanottua hyvinvointivuotoa.

Uusien parsinavetoiden rakentaminen kielletään lain tullessa voimaan. Toiminnassa olevien parsinavetoiden käyttöä voidaan jatkaa, mutta niissä olevien parsipaikkojen määrää ei voi enää lisätä. Parsinavetoissa pidettävien lehmien on päästävä jaloittelemaan aiemman 60 päivän sijaan 90 päivänä vuodessa. Hevosten ja lihanautojen pito jatkuvasti kytkettynä kielletään vuoden 28 alusta lukien.

Porsitus- ja tiineytyshäkit: Uusien kiinteärakenteisten porsitushäkkien käyttöönotto kielletään lain tullessa voimaan. Emakoiden tiineytyshäkkien pitkäaikaisesta käytöstä luovutaan vuoden 35 alusta lukien. Porsaiden kirurginen kastratio kielletään kokonaan vuo-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

den 35 alusta lukien. Vuoden 27 alusta alkaen kirurgisen kastraation yhteydessä on annettava paikallispuudutus nykyisen tulehduskipulääkkeen lisäksi. Suomi on edelläkävijä kieltäessään kirurgisen kastraation. Kirurgisen kastraation kieltö aiheuttaa muutoksia kotieläintilojen lisäksi koko elintarviketeollisuudessa ja erityisesti teurastamoissa. Tämän vuoksi erityisesti kirurgisen kastraation kieltöön liittyy riski hyvinvointivuodosta ja pitkä siirtymäaika on tarpeen. Lisäksi on tarpeen huolehtia, että teurastamoissa pystytään suorittamaan tarvittavat investoinnit ja niitä tuetaan, samoin kuin eläinten hyvinvointikorvauksella toimintaa sikaloissa.

Lemmikkieläimet: Koirien ja kissojen pentutehtailuun ja -kauppaan puututaan kieltämällä alle puolivuotiaiden pentujen tuonti Suomeen, jos tarkoituksena on myydä pentu eteenpäin neljän kuukauden kuluessa tuonnista.

Kansalaisaloite Kissakriisi hallintaan ja kissojen lisääntymisen hallinta: Kansalaisaloitteessa ehdotettiin kissojen hallitsemattoman lisääntymisen kieltämistä lailla. Tämä toteutuu, kun hyvinvointilaissa säädetään eläinten omistajan yleisestä velvollisuudesta estää pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen. Kissoja koskevassa kansalaisaloitteessa ehdotettiin myös, että kaikki kissat tulee tunnistusmerkitä ja rekisteröidä. Laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä on tullut voimaan jo 1.1.22. Lain nojalla on säädetty jo koirien rekisteröinnistä, ja kissojen rekisteröintiä koskevan asetuksen valmistelusta on linjattu siten, että rekisteröintipakko tulisi voimaan vuoden 26 alusta.

Eläinkilpailut, joissa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle tai kärsimykselle, ovat ilmoituksenvaraisia. Eläinten hyvinvointia vaarantavia kilpailuja tai näyttelyitä ei saa järjestää. Kilpailuihin nimettävän kilpailueläinlääkärin tehtäviä täsmennetään. Eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi kilpailujen järjestämisestä säädetään tarkemmin. Kilpailueläinlääkärillä on velvollisuus ilmoittaa eläinten hyvinvointia vaarantavista havainnoista kilpailun järjestäjälle ja valvontaviranomaiselle.

Luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen on jatkossa ilmoituksenvaraista, mikä mahdollistaa toiminnan tehokkaamman valvonnan. Lisäksi säädetään kunnan velvollisuudesta huolehtia eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen eläinten lopetuksesta.

Eläinten lopetusta koskevat vaatimukset: Eläinten lopetusta ja teurastusta koskeviin vaatimuksiin esitettiin hallituksen esityksessä muutoksia, jotka eivät kaikilta osin toteudu. Perustuslakivaliokunta katsoi, että teurastusta koskevista säännöksistä tulee mahdollistaa nykyisen kaltainen poikkeus uskonnollisista syistä noudatettavalle erityiselle teurastustavalle. Valiokunta palautti voimassa olevan eläinsuojelulain mukaisen säännöksen lakiin. Edellytyksenä on, että verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, ja teurastuksen tulee tapahtua teurastuseläinlääkärin läsnä ollessa.

Eläinten hyvinvointilain säätämisen yhteydessä muutetaan myös kalastuslakia, johon lisätään säännökset saaliiksi otettujen ja syöttinä käytettävien kalojen ja rapujen lopettamisesta.

Vielä hallinnon ja valvonnan tehostamisesta: Eläinten hyvinvointiin liittyvät tehtävät jakautuvat usealle valtion ja kuntien viranomaiselle, joista keskeisiä ovat Ruokavirasto, aluehallintovirastot sekä kunnan eläinlääkärit. Hallinnon ja valvonnan tehostamiseksi säädetään muun muassa Tullin toimivaltuuksista ja Tullin ja poliisin kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja viranomaisten välisestä tietojenvaihdosta nykyistä kattavammin. Lisäksi säädetään valvojan oikeudesta käyttää ulkopuolista asiantuntijaa ja avustajaa.

Vielä katsoimme, että eläinasiavaltuutetun viran vakinaistamista tulisi selvittää.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Voimaantulosta: lain ehdotetaan tulevan voimaan vuoden 24 alusta. — Kiitoksia valiokunnalle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Myllykoski poissa. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

19.46 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtajalle lain esittelystä.

Vanha eläinsuojelulaki on peräisin 27 vuoden takaa, joten on korkea aika uudistaa eläinten hyvinvointilaki vastaamaan tämän päivän maailmaa sekä ennen kaikkea ihmisten muuttuneita käsityksiä eläinten hyvinvoinnista ja sen merkityksestä. Edellisen vaalikauden loppumetreillä hallitus kaadettiin, mikä johti siihen, että esitys eläinten hyvinvointilaiksi viivästyí usealla vuodella. Nyt se saatiin vihdoín maaliin.

Kokonaisuudessaan lakiesitys sisältää paljon parannuksia eläinten oikeuksiin, mutta myös muutostarpeita eläinten hyvinvoinnin edistämiseen jäi yhä. Ennen kritiikkiä haluan todeta, että meillä Suomessa eläinten kohtelu on yleisesti melko hyvällä tasolla. Tuotantoeläinten kohdalla täällä käytetään varsin vähän antibiootteja, ja porsaas saavat pitää sapa-ronsa. Myös tuotantoeläinten mahdollisuuksiin liikkua ja toteuttaa paremmin lajityypillistä käyttäytymistä panostetaan monilla Suomen tiloilla esimerkiksi kehittämällä sertifikaatteja. Suomen pitäisikin panostaa ruokavientiin ja markkinoida kotimaisia eläinperäisiä tuotteita eettisyydellä. Uusi eläinten hyvinvointilaki toimii tavallaan eettisen eläintenpidon ohje-nuorana ja viestinä kuluttajille kotimaisen tuotantoeläinten kohtelun monia muita maita korkeammasta vaatimustasosta.

Koirien rekisteröintiä koskevien vaatimusten uudistaminen on lähtökohtaisesti hyvä asia, kuten suunniteltu kissojen rekisteröintikin. Kuitenkin käytännön tasolla koirien rekis-teröinnissä on ollut haasteita varsinkin kasvattajien taholta. Ihmiset joutuvat asioimaan useamman tahon kanssa. Se lisää byrokratiaa. Käytännön prosesseja tulisikin kehittää saa-dun palautteen perusteella. Tärkeää olisi, että rekisteröinti olisi nopea, helppo, vaivaton sekä edullinen toimenpide koiranomistajille. Kissapopulaatioon puuttuminen lain kautta on myös kannatettava asia. Pentutehtailu ja laitton eläinkauppa on saatava kuriin, ja siltä osin myös rekisteröintivelvoitteet on yksi edistysaskel.

Arvoisa puhemies! Vaikka laki edellyttäisi viimeisen päälle hyvää eläintenpitoa, tarvi-taan myös toimivaa valvontaa. Puutteellinen valvonta on tavallaan pullonkaula eläinten-suojelussa. Eläinten kaltoinkohtelu on erityisen julmaa, koska eläin on usein ihmisen ar-moilla ja puolustuskyvytön. Lisäksi rangaistukset ovat vaatimattomia ja kiinnijäämisen to-dennäköisyys on hyvin pieni. Myös eläintenpitokieltojen noudattamisen valvonta on vä-häistä. Tällä hetkellä eläintenpitokieltojen valvonta perustuu käytännössä eläinsuojeluviranomaisen tietoon tulleisiin epäilyihin eläintenpitokiellon rikkomisesta.

Rikoslakiin tarvittaisiin tuntuvia tiukennuksia eläimiä koskevien rikosten kohdalla. Tämä kasvattaisi myös viranomaisten mahdollisuuksia puuttua väärinkäytöksiin. On sel-vää, ettei valvovien viranomaisten toimivalta ole tällä hetkellä riittävä, ja mielestäni tässä olisikin toimiva sekä kustannustehokas keino edistää valvontaa. Valvonnan suhteen esitys jätti paljon parantamisen varaa. Näyttäisi, että omaisuudensuoja ja kotirauha kävelivät

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

eläinten oikeuksien yli. Mielestäni pakkokeinojenkin käytön tulisi olla tehokasta, jotta eläimiä voitaisiin suojella nykyistä paremmin.

Me perussuomalaiset pidämme tärkeänä eläinten hyvinvointia, oli kyse sitten lemmikki- tai tuotantoeläimistä, luonnonvaraisia eläimiä unohtamatta. Eläimelle ei tulisi koskaan aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä, ei edes uskonnon verukkeella. Ajankohtainen keskustelu rituaaliteurastuksista on nostattanut ja nostanut tämän teeman pintaan. On selvää, ettei muissakaan asioissa voida sallia epäinhimillistä ja kärsimystä tuottavaa toimintaa edes uskontoon vedoten, niin miksi näin pitäisi tehdä eläinten kohdalla? Rituaaliteurastukset ovat jo nyt voimassa olevan eläinsuojelulain hengen vastaisia, koska ne aiheuttavat eläimille ylimääräistä kärsimystä. Kyllähän vastuullisen teurastustavan kuuluisi olla ihan minimivaatimus vuonna 2023. Rituaaliteurastetussa lihassa tulisi olla jokin merkintä, jotta kuluttajat saavat tiedon asiasta, mikä voi vaikuttaa ostopäätökseen. Rituaaliteurastusten täyskiellon tulisi olla EU:n laajuinen asia, jotta tämä turha eläinräökkäys saataisiin loppumaan.

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset olemme tehneet viisi lausumaa rituaaliteurastukseen liittyen, ja niistä äänestetään todennäköisesti sitten ensi viikolla. Myös muita lausumia on tulossa, ja ne esitetään sitten ensi maanantaina, todennäköisesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

19.51 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Eläimille ei pidä aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Hallituksen esityksessä kiistanalaisin osa koskee eläinten rituaaliteurastusta. Hallituksen alkuperäisessä esityksessä kiellettäisiin, aivan oikein, verenlaskun aloittaminen ennen kuin eläin on asianmukaisesti tainnutettu tai lopetettu kyseisen eläinlajin tainnutukseen tai lopetukseen soveltuvalla menetelmällä. Tämä koskisi myös uskonnollisista syistä noudatettavaa erityistä teurastustapaa.

Toimenpiteissä on kyse pitkälti ajan saatossa muodostuneista käytännöistä, vaihtuneista ja vaihtelevistakin tulkinnoista. Lainsäätäjän nimenomaan pitää pystyä asettamaan rajat yhteiskuntamme arvojen mukaisesti. Oma näkemykseni on se, että hallituksen alkuperäisessä esityksessä ehdotettu rajoitus tosiasiaa ei puuttuisi perusoikeuden eli uskonnonvapauden ydinalueeseen kohtuuttomasti tai tavalla, joka ei ole oikeasuhtainen eläinten suojelemisen tavoitteen kanssa. Edelleen katson, että nykypäivän tutkimustieto vielä nimenomaan puoltaa näkemystäni. Uskonto ei voi olla perusteena eläinten kaltoinkohtelulle. Haluan ottaa esiin myös sen, että uskonnolliset tulkinnat eri asioissa ovat hyvin radikaalejakin ja sitä paremmalla syyllä selvät rajat on asetettava Suomessa.

Arvoisa puhemies! Kannatan eläinten rituaaliteurastuksen kieltä ja siksi perussuomalaisten vastalauseita ja sen lausumaehdotuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Peltokangas poissa. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

19.53 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että eläinten hyvinvointilaki nyt saadaan viimeinkin maaliin. Loppumetreillä on kuitenkin ollut ikävä seurata näytelmää rituaaliteurastuksesta. Se piti yksiselitteisesti kieltää, mutta perustuslakivaliokunta linjasi toisin — ei tosin yksimielisesti.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Uskonto ei ole peruste rääkätä eläimiä, ei minun arvomaailmassani. Suomessa lapsi-avioliitotkaan eivät ole sallittuja, ja vaikka tiedämme, että tyttöjä naitetaan aikuisille miehille ulkomailla, emme todellakaan salli lapsiavioliittoja maassamme. Miksi ihmeessä sitten uskonnollisten vähemmistöjen on saatava rituaaliteurastaa? Tutkimustieto osoittaa, että se aiheuttaa eläimille ylimääräistä kipua ja tuskaa. Rituaalit ja teurastus ovat kaksi asiaa, jotka eivät sovi yhteen.

Osa kansanedustajista ilmeisesti pelkää antavansa vääränlaisen signaalin uskonnollisille vähemmistöille tai muille maille, jos rituaaliteurastus kielletään Suomessa. Anteeksi nyt vaan, mutta minkälaisen kuvan te nyt annatte? Että uskonto on peruste rääkätä eläimiä, että uskonnolliset ryhmät voivat vaikuttaa Suomen linjaan ja suomalaiseen päätöksentekoon. Käsittämätöntä.

Arvoisa puhemies! Teimme valiokunnassa viisi lausumaehdotusta, joilla haluamme kitkeä rituaaliteurastuksen Suomesta. Se on perussuomalaisten selkeä linja, joka löytyy myös uudesta maaseutupoliittisesta ohjelmastamme. Me haluamme, että seuraava hallitus ryhtyy toimiin rituaaliteurastuksen kieltämiseksi ja kitkemiseksi. Rituaaliteurastettua lihaa ei myöskään saa mielestämme tarjota esimerkiksi kouluissa ja palvelukodeissa ihmisille, jotka eivät uskonnollisiin vähemmistöihin edes kuulu.

Komissio on ollut huolissaan jo vuosikausia sitten siitä, että rituaaliteurastettua lihaa kulutetaan enemmän kuin vähemmistöjen tarve on. Teurastustavan pitäisi ilmetä selkeästi myyntipakkauksista ja ravintoloiden ruokalistoista. Tavan kuluttajan ei pidä joutua tietämättään syömään rituaaliteurastettua lihaa. Niin ikään rituaaliteurastettua lihaa myyvän liikkeen tulisi varmistua siitä, että myymänsä liha on laillisesti teurastettua. Laittomia teurastuksia tulee ilmi tasaisin väliajoin. Viranomaisille on saatava lisää resursseja niiden kitkemiseksi.

Arvoisa puhemies! Kyllä odotusarvon täytyy olla, että maahanmuuttajat sopeutuvat suomalaiseen yhteiskuntaan ja meidän tapoihimme eikä antaa heille minkäänlaisia erioikeuksia.

Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvointilakia uudistettiin myös tuotantoeläimiä koskien. Tässä kohtaa on todettava, että lähtökohtaisesti Suomessa asiat ovat erittäin hyvin. Eläimiä kunnioitetaan, niiden eteen ja niiden kanssa tehdään pyyteettömästi töitä. Suomalainen maatalous on kuitenkin puun ja kuoren välissä kasvavien kustannusten ja kilpailun kanssa. Ei tarvitse mennä edes Eurooppaa kauemmaksi, kun voidaan havaita huomattavia puutteita eläintenpidossa. Suomen lainsäädäntö on jo paljon EU:n lainsäädäntöä tiukempaa, koska me todella välitämme eläinten elinolosuhteista.

Ja mitä paremmat olot eläimellä on, sen korkeammat ovat myös tuotantokustannukset. Eläinten hyvinvointi otetaan Suomessa vakavasti, ja se on tuottajille kunnia-asia. On kuitenkin pidettävä huoli ruuantuotannon kilpailukyvyistä ja mahdollisuudesta pärjätä markkinoilla, joissa säännöt ovat muiden maiden osalta hyvin erilaiset.

Hyvästä eläintenpidosta ei pidä rangaista, vaan siihen pitää kannustaa, ja siksi muiden Euroopan maiden tulisi ottaa esimerkkiä Suomesta ja pyrkiä yltämään meidän standardien tasolle eikä polkea tuotantohintoja eläinten hyvinvoinnin kustannuksella. Tuotantoa ei pidä päästää karkaamaan Suomesta. Se on sekä kuluttajan, yhteiskunnan, eläinten että ympäristön etu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

19.58 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvointilaki on tarpeellinen uudistus. Nykyinen lakimme on todella vanha ja suoranaisesti vanhentunut. Meidän tietomme eläinten käytöksestä ja hyvinvoinnista on viime vuosikymmeninä kasvanut vauhdilla, ja lainsäädännön tulee seurata tätä tietoa. Siksi me olemme tämän uudistuksen kanssa jo hyvin paljon myöhässä. Tämäkin uudistus jättää vielä paljon parantamisen varaa. Tähän lakiin sisältyy tärkeitä muutoksia, joilla eläinten hyvinvointia parannetaan, mutta vielä useampi asia jää edelleen uupumaan. Tätä lakia on kritisoitu paljon erityisesti eläinsuojelujärjestöjen toimesta. Niin pitkä aika on valmisteltu ja niin pitkä aika on edellisestä uudistuksesta, että moni olisi odottanut enemmän.

Näillä parannuksilla, mitä nyt tulemme tekemään, emme siis edelleenkään tule pääsemään esimerkiksi muiden Pohjoismaiden tasolle. Sittenkin, kun nämä pitkät siirtymäajat ovat ohi ja nämä uudistukset toteutuvat, niin jo nykytasossa Pohjoismaat ovat menneet meidän ohi. Kuitenkin tämä on parasta, mitä tässä hetkessä ja tällä kokoonpanolla hallituksessa ja valiokunnassa saatiin aikaiseksi, ja on tärkeää, että laki etenee. Kaikki teot eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi ovat tärkeitä, ja siksi kannatan tämän lain hyväksymistä.

Merkittäviä hyviä asioita tässä laissa on porsaiden kirurgisen kastraation kivunlievitys ja kielto, jatkuvan vedensaannin velvoite, liikkumista rajoittavien ja estävien rakenteiden, kuten parsinavetoiden ja porsitushäkkien rakentamisen kielto sekä eläinten jalostuksen parempi sääntely. Porsaiden kirurginen kastratio on erittäin kivulias toimenpide, jonka aikana ei nykyisellään ole pakko käyttää minkäänlaista kivunlievitystä. Nyt kirurginen kastratio kielletään siirtymäajalla, ja tämän siirtymäajan puolessavälin asetetaan velvoite käyttää puudutusta ja kivunlievitystä. Todella iso ongelma eläinten kohtelussa on se, miten paljon ja perusteellisesti eläinten liikkumista tälläkin hetkellä myös Suomessa rajoitetaan. Nyt tällä lailla kielletään uusien parsinavetoiden ja porsitushäkkien rakentaminen, mikä on merkittävä parannus eläinten lajityypillisen käytöksen sallimisessa.

Keskeisiä parannettavia asioita, mitä jää tekemättä ja mihin meidän tulee pian tarttua tässä eduskunnassa, on se, että nämä siirtymäajat ovat aivan liian pitkiä. Esimerkiksi porsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopumisen siirtymäaika on kaksitoista vuotta, siinä missä porsaan elinikäkin on keskimäärin pelkästään kuusi kuukautta. Tällä lailla kielletään emakoiden ja ensikoiden pidempiaikainen pito tiineytyshäkissä, ja tällekin on kahdentoisia vuoden siirtymäaika. Tällä lailla siis kyllä tartutaan joihinkin haasteisiin, mutta valitettavasti niin pitkällä ajalla, että eläinten hyvinvointi paranee vasta pitkän ajan päästä. Näihin pitkiin siirtymäaikoihin oli myös muun muassa perustuslakivaliokunta kiinnittänyt huomiota. Tässä laissa jäävät silti sallituksi liikkumista rajoittavat menetelmät, esimerkiksi parsinavetoiden käyttö.

Yksi ilmeisimmistä eläinsuojeluepäkohdista ja häkkikasvatuksen esimerkeistä on tietenkin turkistarhaus, ja tämä laki sallii sen jatkumisen Suomessa, vaikka turkistarhaus on julmaa ja tarpeetonta kärsimystä eläimille aiheuttava ala.

Sitten tästä tainnuttamatta teurastamisesta. Olen henkilökohtaisesti hyvin pettynyt, että perustuslakivaliokunta päätti ottaa tällaisen linjan, mutta kuten me kaikki tässä salissa tiedämme, on niin, että kun perustuslakivaliokunta velvoittaa muuttamaan lakia, niin se on silloin tehtävä. Siksi tämä lakiesitys ja mietintö hyväksyttiin yksimielisesti. Me emme siihen enää voineet valitettavasti vaikuttaa, vaikka hallituksen esitys olisi tainnuttamatta teurastamisen kieltänyt. [Sanna Antikainen: Nyt on selityksen makua!] — Ai selityksen makua sillä, että tekin olitte hyväksymässä nämä? Myös perussuomalaiset olivat hyväksymässä nämä pykälämuutokset, mitkä tehtiin valiokunnassa. [Sanna Antikainen: Tekivät lausu-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

maesityksen!] — Se oli yksimielinen. Se hyväksyttiin yksimielisesti. [Sanna Antikainen: Mites lausumaesitys?] — Kuulostaa selityksen maulta siinä mielessä toisesta suunnasta, että tässä meille, valiokunnalle ei valitettavasti jäänyt harkinnan mahdollisuutta. Perustuslakivaliokuntaa arvostetaan niin paljon, ja se kuuluu eduskunnan tehtävään. — Näen kuitenkin tärkeäksi, että meidän täytyy katsoa mallia muista Pohjoismaista, kuten Ruotsista ja Norjasta ja Tanskasta, missä tainnuttamatta teurastaminen on kielletty, ja meidän täytyy ryhtyä lainsäädännön muutoksiin, jopa perustuslain muutoksiin, jotta tämä pystytään sallimaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen Ari, olkaa hyvä.

20.04 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Täällä on kuultu erittäin hyviä puheenvuoroja perussuomalaisten edustajilta. En lähde niitä tässä kertaamaan. On hienoa, että saadaan tämä eläinten hyvinvointilaki nyt vastaamaan todella tätä päivää. Ja kyllä tässä jälleen ker-
ran tuntee olevansa oikeassa puolueessa. Kukaan muu puolue ei tässä olisi tarttunut tähän rituaaliteurastukseen. Näihin perussuomalaisten lausumiin olisi kuka vain voinut tosiaan tulla mukaan. Ne ovat viisi erittäin hienoa ja tärkeää lausumaa, [Sanna Antikainen: Kannatatteko, vihreät? Kannattaako vihreät näitä lausumaesityksiä? Ei näköjään!] kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vallin, olkaa hyvä.

20.05 Veikko Vallin ps: Arvoisa puhemies! Eduskunnassa on tänään käsittelyssä hallituksen esitys eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi.

Hallituksen esityksessä oli yksi erityisen tärkeä muutos, joka olisi kuulunut näin: ”Eläinten teurastusta koskevia pykäläiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläin olisi aina tainnutettava ennen verenlaskua. Muutos koskisi paitsi uskonnollisista syistä noudatettavaa erityistä teurastustapaa myös yksityiskäyttöön teurastettavaa siipikarjaa.” Tästä ilmeisesti nyt luovutaan eräisiin uskontoihin liittyvistä syistä. Tämä muutos olisi ollut askel kohti eläimiä kunnioittavampaa yhteiskuntaa, joka ei säädä lakeja uskonnollisten tapojen ja ikivanhojen jäänteiden perusteella. Tuotantoeläintä pitää kohdella yhtä kunnioittavasti kuin kohtelemme lemmikkejämme, esimerkiksi kissoja ja koiria. Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa eläimen teurastus ilman tainnutusta on kiellettyä. Ruotsissa kiello on ollut voimassa jo vuodesta 1937. Miten on siis mahdollista, että sivistysvaltiomme Suomi jatkaisi tätä takapajuista rituaaliteurastusta eli suomeksi sanottuna rääkkäysteurastusta? Sitähän se on, rääkkäystä eikä mitään muuta.

Arvoisa puhemies! En arvostele uskontoja tai ota kantaa siihen, mihin kukakin saa uskoa. Sen sijaan otan kantaa siihen, aiheuttammeko tarpeetonta ja julmaa kärsimystä eläimille teurastuksen yhteydessä. Uskonto ei voi olla ikinä, ei koskaan, peruste laittaa eläimiä kärsimään. Jopa EU:n tuomioistuin on linjannut, ettei uskonto ole syy joustaa tainnutusta koskevasta lainsäädännöstä, eli kieltoon on täydet mahdollisuudet. Ja mihin joustaminen tässä asiassa johtaisi? Mitä muuta voimme jatkossa joutua sallimaan ja sietämään vain sillä perusteella, että se kuuluu jonkun uskontoon tai kulttuuriin? Tämä ei ole tapa, jolla lakeja säädetään. Siksi on myös sopivaa kysyä, mitä rääkkäysteurastamisen salliminen tulevaisuudessa aiheuttaa. Uskontoa voi harjoittaa myös ilman eläinrääkkäystä. Sen kaikki sivistysvaltiossa asuvat eläimiä kunnioittavat ihmiset tietävät. Voidaan myös kysyä, haluam-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

meko lisätä Suomelle vetovoimatekijöitä, jotka lisäävät radikaalien ääriliikkeiden halua muuttaa Suomeen, koska osa niistäkin harrastaa tätä räökkäysteurastusta. Rituaali- eli räökkäysteurastuksessa eläimen tainnutus ja kaulan katkaisu pitäisi tehdä samanaikaisesti. Mikäli tainnutus epäonnistuu tai jätetään tekemättä syystä tai toisesta, eläimen kaulan katkaisu ehditään aloittamaan. Jos tämä ei ole eläinräökkäystä, niin mikä sitten?

Arvoisa puhemies! Jotkut ovat perustelleet räökkäysteurastuksen sallimista sillä, että määrät Suomessa ovat vähäisiä. Mielestäni määrän ei tule olla ratkaiseva tekijä siinä, säädämmekö eläinsuojelulakeja eettisesti oikein ja kestävästi. Tämä perustelu ei siis millään tavoin ole kestävä. Meidän pitää kieltää lailla eläinräökkäys kaikissa muodoissa, tapahtuupa sitä kuinka vähän tai paljon tahansa. Räökkäysteurastusten kieltäminen ei myöskään ole ainoa asia, joka meidän pitää huomioida jatkossa. Mikäli kukaan harjoittaa Suomessa laittomaa räökkäysteurastamista, eläinsuojelurikoksesta annettavien rangaistusten tulee olla tarpeeksi kovia. Meidän tulee antaa vahva viesti, ettemme hyväksy eläinten räökkäämistä missään muodossa. Tuotantoeläin syntyy ihmisen hyödykkeeksi, ja ihminen myös päättää, miten se kuolee. Tätä valtaa ihmisen pitää käyttää eettisesti ja kestävästi oikein. Meidän on vihdoin aika tehdä linjaus, laitammeko eläinten hyvinvoinnin uskontojen edelle. Siksi kannatan rituaali- ja räökkäysteurastuksen kieltämistä Suomessa ja muitakin perussuomalaisien tekemiä lausumia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

20.10 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Tätä eläinsuojelulain uudistamista laiksi eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi on odotettu pitkään. Pidän erittäin tärkeänä, että esitys menee eteenpäin ja saadaan edistettyä eläinten hyvinvointia lainsäädännöllä Suomessa. Esitys jää kuitenkin vajaaksi niistä tavoitteista, joita alun perin oli, ja osaltaan tavoitteiden saavuttamista vaikeuttavat myös pitkät siirtymäajat ja monet poikkeukset, joita hallituksen esitys sisältää.

Hallituksen eläinpolitiikka sisältää myös yhden merkittävän pettymyksen, joka liittyy turkiseläinten oikeuksien ja olojen parantamiseen. Pettymys alkoi jo hallitusohjelmaneuvoittelusta, kun hallitusohjelmaan ei päätyntä sanaakaan turkiseläinten kohtelusta tai turkiseläinten olojen parantamisesta. Koko kausi on vierähtänyt, eikä asia ole edennyt. Tein itse esityksen siitä, että tällä kaudella oltaisiin edes toteutettu selvitys, jolla tarkasteltaisiin turkisanalan tulevaisuuden näkymiä. Tämä olisi myös alan toimijoiden itsensä etu. Aloite sai allekirjoituksia yli puoluerajojen, mutta tähänkään ei hallitus lopulta tarttunut. Edes selvitys turkiseläinten tilanteen parantamisesta ei tällä kaudella edennyt, ja se on valtavan iso pettymys. Kyseessä ovat kuitenkin merkittävimmät huolenaiheet, mitä eläinten oikeuksiin Suomessa liittyy.

Toinen pettymys, joka tähän lainsäädäntöprosessiin liittyy, koskee juurikin rituaaliteurastusta, josta on tänään puhuttu ja joka on noussut tässä lain käsittelyn loppuvaiheessa esille. Olen itse sitä mieltä, että uskonto ei oikeuta kärsimyksen aiheuttamista eläimille, ja tältä osin lainsäädännön pitäisi olla siinä muodossa kuin sitä esitettiin, eli tätä rituaaliteurastusta ei tulisi sallia. Hyvä uutinen on, että tässä ei olla takapakkia ottamassa, vaan tämä vaihtoehtoinen esitys on nykytilanteen jättäminen ennalleen. Mutta toistan omana näkemyksenäni sen, että uskonto ei oikeuta kärsimyksen aiheuttamista eläimille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

20.13 **Sanna Antikainen ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Mediassakin on puhuttu nyt paljon tähän lakiin liittyvästä kidutusteurastuksesta eli ns. rituaaliteurastuksesta. Valitettavasti perustuslakivaliokunnan enemmistö — onneksi eivät kuitenkaan kaikki jäsenet — päätyi esittämään, että rituaaliteurastus eli kidutusteurastus sallittaisiin Suomessa jatkossakin. Onneksi kuitenkin perustuslakivaliokunnassa oli myös heitä, jotka laittoivat eläinten hyvinvoinnin kaikenlaisten kidutusleikkien ja rituaalien edelle.

Kerrottakoon nyt tässä ja tänään, että eläimelle ei tule koskaan — ei siis koskaan — aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä, ei edes uskonnon varjolla. On äärimmäisen kohutuinta, ettei valtio suojele eläimiä tällaiselta. Onkin sanottava, että mikäli henkilö ei kykene syömään muuta kuin rituaaliteurastettua lihaa, hän onneksi nykyisin pystyy olemaan varsin helposti myös vegaani.

Arvoisa puhemies! Selkeä enemmistö valtiosääntöoikeuden asiantuntijoista katsoi rituaaliteurastuksen täyskiellon olevan mahdollista. Lisäksi tutkimusnäyttö tukee selkeästi verenlaskua edeltävää tainnutusta, jolla voidaan välttää parhaalla mahdollisella tavalla eläimen ylimääräinen kipu ja kärsimys.

Arvoisa puhemies! Ihmettelen, että tässä salissa, totta todella, istuu ihmisiä, joiden mielestä uskonnon varjolla saa aiheuttaa eläimelle ylimääräistä kipua ja kärsimystä. Salissa istuu vihreiden edustaja, ja haluaisin kysyä teiltä, edustaja Pitko: allekirjoitatteko perussuomalaisen lausumaehdotukset aiheen tiimoilta? Luen teille tässä meidän jättämämme lausumaehdotukset:

”1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy kaikkiin tarvittaviin lainsäädäntö- ja muihin toimenpiteisiin, jotta eläinten rituaaliteurastaminen saadaan kiellettyä sekä kitkettyä Suomessa, ja tuo asiaa koskevat lakiehdotukset eduskunnan käsiteltäviksi mahdollisimman pian jo seuraavan vaalikauden aikana.”

”2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin, jotta ulkomailta tuotu rituaaliteurastettu liha merkitään selkeästi myyntipakkauksiin ja ravintoloiden ruokalistoihin. Sääntelyn on koskettava niin tuoreena myytävää lihaa kuin lihajalosteita.”

”3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin, jotta rituaaliteurastetun lihan tarjoaminen muille kuin uskonnollisille vähemmistöille estetään julkisissa toimipaikoissa, kuten kouluissa ja päiväkodeissa.”

”4. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin ja säätää rituaaliteurastettua lihaa myyville velvoitteen taata lihan alkuperä ja teurastuksen lainmukaisuuden toteutuminen.”

”5. Eduskunta edellyttää, että Suomessa tapahtuvasta rituaaliteurastuksesta, rituaaliteurastetun lihan maahantuonnista ja kulutuksesta sekä siihen liittyvästä rikollisuudesta tehdään selvitys ja ryhdytään tarvittaviin toimiin laittoman toiminnan kitkemiseksi.”

Mielestäni nämä lausumat kuulostavat sellaisilta, että uskon, että vihreätkin tulevat siten äänestämään niiden puolesta. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen Jari, olkaa hyvä.

20.17 **Jari Kinnunen kok:** Arvoisa herra puhemies! Semmoinen mielenkiintoinen kirja on olemassa kuin Faktojen maailma, ja se kertoo, että kun meiltä kysytään maailman tilasta, vastaamme aina väärin, jopa niin väärin, että satunnaisesti vastaava simpanssi päihittää opettajat, toimittajat, investointipankkiirit ja Nobel-palkitut. Vaikka meillä on kaikki tieto

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

saatavillamme, meitä ohjaavat muun muassa pelko, draamahakuisuus ja yleistämisen tarve. Onkin nyt todettava se tosiasia, minkä Teurastamoiden liiton ihmiset toivat esiin tässä Ylen artikkelissa: Suomessa ei yhtään eläintä ole teurastettu siten, että sitä ei olisi etukäteen tainnutettu. Elikkä tämä puhe samanaikaisesta tainnuttamisesta ja kaulan katkaisemisesta ei pidä paikkaansa, ja sen vuoksi tuntui ihmeelliseltä, että täällä ihmiset, jotka kertovat päättävänsä asioista tosiasioiden valossa, eivät ole tästä tietoisia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

20.18 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä hallituksen esitys laiksi eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi. Ja täytyy sanoa, että on suuri pettymys, että käsittelemme lakia eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi, jossa ei paranneta turkiseläinten oloja. Tälle hallitukselle ei kelvannut edes ehdotus selvityksen tekemisestä tämän kauden aikana turkisalan tulevaisuudennäkymistä, vaikka on selvää, että tällaisen selvityksen tekeminen olisi myös alan toimijoiden itsensä etu. Ihan tällä viikolla ollaan saatu tietoja siitä, miten alan työllisyys- ja talousnäkymät ovat synkemmät kuin mitä on arvioitu tai mitä ala on tuonut itse esille. Meidän pitää saada selvitys siitä, mitkä alan näkymät ovat, ja seuraavalla kaudella tuotava esitykset, joilla turkisala ja turkistarhaus riittävällä siirtymäajalla Suomessa lopetetaan. Tätä ei tällä hallituskaudella saatu aikaiseksi. Tämä käsittelyssä oleva laki on kuitenkin parannus, ja sitä on syytä edistää. Toivottavasti seuraavalla kaudella eläinten oikeudet toteutuvat vieläkin paremmin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

20.19 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Haluan yhtyä tähän edustaja Sirénin toiveeseen siitä, että tämä asia, turkistarhauksen lopettaminen, saadaan pian maaliin. On totta, että tällä kaudella odotettiin edes sitä minimiä eli turkisasiäsetuksen päivittämistä, johon on työryhmätkin perustettu, mutta jostain syystä sitäkään ei ole tehty. Silloin kun tässä salissa käsiteltiin, 2014 muistaakseni, kansalaisaloitetta turkistarhauksen lakkauttamisesta, täällä salissa vaadittiin turkisasiäsetuksen päivittämistä. Tästä tilanteesta on jopa jo kahdeksan vuotta aikaa — mikäli muistan tuon käsittelyn vuoden oikein — ja siltikään edes tuota turkisasiäsetusta, jolla voitaisiin parantaa esimerkiksi häkkien kokoja tai niiden verkkopohjien olosuhteita tai eläinten virikkeisiin liittyviä yksityiskohtia, ei ole päivitetty. Jaan siitä syvän pettymyksen ja jopa... No, jaan suuren pettymyksen siitä, että tätä ei ole tehty. Tässä laissa eläinten hyvinvoinnista oltaisiin myös voitu kokonaan kieltää tämä turkistarhauksen harjoittaminen, mutta siihenkään ei tartuttu.

Tässä neljän vuoden aikana on onneksi tapahtunut myös puolueissa liikehdintää. Aikaisemmin turkistarhauksen lakkauttamista kannattivat vain vihreät ja vasemmisto, ja nyt muun muassa SDP on ottanut myönteisen kannan tähän turkistarhauksen lakkauttamiseen. Ja pidän hyvänä sitä, että puolueet yksi kerrallaan sen ottavat, vaikkakin se tuntuu tuskallisen hitaalta, että edelleenkin eduskunnassa on niin monta puoluetta, jotka eivät sitä ole kannakseen ottaneet. Kuitenkin tämä linja on ollut muuttumassa, ja se on eläimille todella hyvä, koska vain sellainen hallitus, jossa on aidosti tahtoa ja jossa jaetaan se tahto tehdä tämä liike, todennäköisesti sen voi tehdä. Ja jos siihen päädytään, niin pidän myös tärkeänä, että sille on jonkunlainen siirtymäaika, ei kuitenkaan pitkää vaan esimerkiksi viisi vuotta ja niin, että niille ihmisille, jotka tästä alasta, sen harjoittamisesta, sitten joutuisivat vas-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

ten tahtoaan luopumaan, olisi jonkinlainen siirtymätuki, jossa esimerkiksi heidän koulutautumistaan tai uuden yrityksen perustamista sitten voitaisiin yhteiskunnan avulla määräämisen aikana tukea.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 186/2022 vp sisältyvien 1.-10. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 10, 35/2021 vp ja 39/2022 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 275/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 42/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 42/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Kinnunen, Jari, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.23 Jari Kinnunen kok: Arvoisa herra puhemies! Eilen käsitelimme hallituksen esitystä pakkokeinolain, esitutkintalain ja eräiden niihin liittyvien lakien muutoksista. Tänä on vuorossa hallituksen esitys poliisilain muuttamiseksi. Molemmissa esityksissä esitettiin muutosta teleosoite- ja telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimiseksi. Nyt laitteiden tekniset ominaisuudet on erittäin tiukasti rajattu. Tarkoitus oli mahdollistaa se, että esitutkintaviranomaiset olisivat voineet käyttää vähemmän tiukasti teknisten ominaisuuksiensa puolesta säädeltyjen markkinoilta löytyvien laitteiden valikoimaa.

Erityisesti yksi arvostetuista asiantuntijoista keskittyi demonisoimaan esitutkintaviranomaisten tarkoitusta käyttää mainittuja laitteita. Hänen lähtökohtansa oli se, että ”ymmärättehän te, että näillä laitteilla poliisi voi salakuunnella teitä”. Siis hänen ajatusmaailmansa lähti siitä, että esitutkintaviranomainen tai ainakin vähintään poliisi lähtökohtaisesti käyttää saamiaan valtuuksia väärin. Onko tämänkaltaisten subjektiivisia näkökantoja ja tuntemuksia ja vaikutelmia esittävien asiantuntijoiden käyttö objektiivisen lainsäädäntötyön kannalta hyvä asia? Minun mielestäni se ei ole. Se itse asiassa asettaa lainsäädäntötyön erikoiseen valoon, koska yksittäisten asiantuntijoiden arvoväritteisen maailmankatsomuksen läpi filtteriöityneet mielipiteet vaikuttavat vääjäämättä erityisesti niihin, jotka ovat halunneet kyseisen asiantuntijan kuultavaksi. Tosin tähän voi olla tarkoituskin — saada kuulla sitä, mitä halutaan.

Perustuslakivaliokunta päätyi johtopäätökseen, että ehdotetulle teknisten rajoitusten poistolle ei ole riittäviä perusteita. Se lausui: ”Säännös tulee joko säilyttää tältä osin voimassa olevassa muodossaan tai muuten säädösperusteisesti huolehtia siitä, että laitetta käytetään vain yksilöintitietojen hankkimiseen. Tällainen muutos on edellytyksenä 1. lakieh-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

dotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.” Hallituksen esityksessä muutosesitys oli perusteltu, mutta se päädyttiin jättämään pois sekä eilisestä lakivaliokunnan mietinnöstä pakkokeinolain uudistamiseksi että nyt käsitellyssä olevasta hallintovaliokunnan mietinnöstä poliisilain muutokseksi. Hallintovaliokunta kuitenkin aivan oikein totesi: ”Eduskuntakäsittelyssä ei ole käytettävissä olevan ajan puitteissa mahdollista selvittää muita sääntelyvaihtoehtoja valvonnallisiksi ja teknisiksi keinoiksi sen varmistamiseksi, että laitetta käytetään vain yksilöintitietojen hankkimiseen. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että näitä keinoja tulee lainsäädäntötarpeita varten selvittää.”

Itse toin valiokuntakäsittelyssä ilmi sen, kuinka käyttöä valvotaan, kuinka mainittujen teknisten laitteiden käyttö on mahdollista jälkeenpäin selvittää, ja myös sen, että siihen jää aina lokitiedot siitä, kuka on avannut laitteen, koska se on avattu ja mitä sillä laitteella on tehty. Tämän tarkempaa teknistä valvontaa on tuskin mahdollista mitenkään enää kehittää.

Tämän lisäksi esitutkintaviranomaisen sisäinen laillisuusvalvonta lähtee siitä, että käyttäjien ensimmäinen esimies valvoo tarkoin, kuinka pakkokeinon ehtoja ja rajoituksia noudatetaan. Ja jos sekään ei vielä riitä, niin hänelläkin on vielä esimies, ja yleensä se on tutkinnanjohtaja, joka vastaa hakemiensa pakkokeinojen laillisesta käytöstä. Mutta jos sekään ei vielä riitä, jokaisessa viranomaisessa on laillisuusvalvoja, joka jatkuvasti tarkistaa koneelta pakkokeinojen käyttöä ja niitten sisältöjä ja oikeita perusteita. Ja koska sekään ei vielä riitä, niin on olemassa Poliisihallitus, joka myöskin jatkuvasti tarkistaa pakkokeinojen käyttöä ja oikeitten perusteiden kirjoittamista. Ja kun se ei vielä riitä, niin on Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, joka säännönmukaisesti vuosittain kiertää ympäri maata ja tarkistaa erityisesti pakkokeinojen käyttöä. Tämä kaikki olisi voitu kirjoittaa lain säännöksen muotoon, viisi erillistä valvonta- ja tarkastusmahdollisuutta on siis olemassa. Tuntuu oudolta, että tätä ei voitu hyväksyä, koska tästä nyt tulee semmoinen tunne, että viranomaisiin eivät halua luottaa edes meidän tunnetut ja arvostetut asiantuntijat.

Toinen kohta, joka siellä haluttiin muuttaa, oli poliisilain 5 luvun 54 § ja sitten eilen pakkokeinolain 10 luvun 56 §. Ja sitä ehdotettiin muutettavaksi niin, että ylimääräistä tietoa saa käyttää säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä myös silloin, kun kyse on lahjuksen antamisesta, lahjomisesta elinkeinotoiminnassa tai lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa, lahjuksen ottamisesta, virkasalaisuuden rikkomisesta tai virka-aseman väärinkäyttämisestä taikka huumausainerikoksesta. Pidin erittäin outona sitä, että mainittujen rikosten luettelosta pyrittiin asiantuntijoiden toimesta jättämään varsin kyseenalaisin keinoin pois huumausainerikos. Ikävä maku jäi.

Täällä onnistuttiin torppaamaan uudistus telesoitteen ja telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisen teknisten välineiden laajentamisen osalta. Täällä yritettiin keinotekoisesti jättää huumausainerikos pois niiden rikosten luettelosta, joiden osalta voidaan käyttää ylimääräistä tietoa, joka on saatu muun pakkokeinon käytön yhteydessä toista rikosta tutkittaessa. Mutta mikä surullisinta, huumausainerikoksen osalta korkein oikeus päätti tehdä huumausainepolitiikkaa, kun se määritteli 21.2.2023 antamassaan päätöksessä, että normaaliin huumausaineen hallussapitoon kuuluu se, että käyttäjä saa kantaa mukanaan enintään 30 käyttöannosta huumausainetta — siis mitä tahansa huumausainetta. Tästä lähtien jokainen myyjä pitää hallussaan vain 30 annosta. Huumeesta riippuen se on muutamasta sadasta eurosta muutamaan tuhanteen euroon selvää rahaa. Huumejengit, katujengit ja koko järjestäytynyt rikollisuus kiittävät.

Väkisin tulee mieleen, onko näillä asioilla yhteyttä. Onko sattumaa, että korkein oikeus tekee huumausainepoliittisen päätöksen sattumalta samaan aikaan, kun lainsäätäjä on päät-

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

tänyt siitä, että huumausainerikosta pidetään yhteiskunnalle ja yksilölle vaarallisena rikoksena ylimääräisen tiedonkäytön mahdollistavassa luettelossa? Tässä vaikuttaa siltä, että korkein oikeus on halunnut ottaa itsellensä myös lainsäätäjän toimivaltaa. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 275/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 299/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 92/2021 vp, 160/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 54/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 299/2022 vp sisältyvien 1.-5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannusvaikuttavuus

Valiokunnan oma asia O 15/2021 vp
Valiokunnan mietintö TrVM 13/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 184/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 41/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä annetun lain, valtion liikelaitoksista annetun lain ja valtion virkaehtosopimuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 53/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 43/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

18. Hallituksen esitys eduskunnalle kaupparekisterilaiksi ja elinkeinotoimintalaiksi sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 244/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 46/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain ja julkisesta työvoima- ja yritys-palvelusta annetun lain 13 a luvun 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 267/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 47/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 307/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 48/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja siihen liit-tyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 318/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 49/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle takautuvasti maksettavaa sähköhyvitystä sekä sähkö-energialaskujen maksuaikojen pidennystä koskevaksi väliaikaiseksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 324/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 132/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 50/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 280/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 134, 148/2020 vp, 24/2021 vp, 112/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 320/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 44/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle automaattista päätöksentekoa verotus- ja tulliasioissa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 224/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 45/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamisen suunnittelu- tai työnjohtotehtävissä toimivien pätevyyden osoittamisesta

Hallituksen esitys HE 249/2022 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 28/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

27. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 23.2.2023 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.32.

Pöytäkirja PTK 173/2022 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola